

Scriptie

Een onderzoek naar de verduurzaming van de uitstroom van cliënten van de Herberg

Juli Wedzinga

Saxion University of Applied Sciences &
De Herberg

Titelpagina

Scriptie

Een onderzoek naar de verduurzaming van de uitstroom van cliënten van de Herberg
Zwolle, 2020

Studentgegevens

Naam: Juli Wedzinga
Studentnr.: 435938
Klas: DSJ4VA
Email: 435938@student.saxion.nl
jwedzinga@live.nl
Telefoonnr.: 0629353900

Opleidingsgegevens

Instituut: Saxion University of Applied Sciences
Academie: Bestuur, recht en ruimte
Opleiding: Sociaal Juridische Dienstverlening
Schoolcoach: Nathalie Witteveen
Tweede lezer: Frank van As

Organisatiegegevens

Organisatie: De Herberg
Praktijkcoach: Stephan Lagemaat

Samenvatting

Er is sprake van een toename van dakloosheid in Nederland. Dit blijkt onder andere uit een onderzoek van het CBS (2019). Zo is gebleken dat in de periode van 2009 tot en met 2018 er een verdubbeling van het aantal daklozen heeft plaatsgevonden. Uit onderzoeken van Van Everdingen (2016) en van de Rekenkamer Den Haag (2018) blijkt tevens dat meer dan de helft van de daklozen al eens eerder dakloos is geweest. Ook de Herberg ervaart dat er met enige regelmaat cliënten uitstromen en vervolgens weer terugkeren naar de Herberg. Zij hebben echter niet duidelijk in beeld hoe groot deze groep recidiverende cliënten is en waarom het deze cliënten niet lukt om duurzaam uit te stromen. Door middel van dit onderzoek zal er een beter beeld worden geschetst van deze groep daklozen. De hoofdvraag, ook wel probleemstelling genoemd, luidt als volgt: *“Om welke redenen verblijven voormalig cliënten van de Herberg na uitstroom weer opnieuw bij de Herberg als gevolg van dakloosheid?”*

Om een antwoord te kunnen geven op de probleemstelling is er zowel kwantitatief als kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Het literatuuronderzoek in het theoretisch kader bevat theorie met betrekking tot het begrip dakloosheid, de oorzaken van dakloosheid en de oorzaken van de recidive van dakloosheid. Voor het onderzoek van de eerste onderzoeksvraag is er gebruikgemaakt van een kwantitatieve onderzoeksmethode door middel van dataverzameling. Voor het onderzoek van de tweede en derde onderzoeksvraag is gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode door middel van interviews met cliënten, medewerkers en andere organisaties.

Uit de resultaten is naar voren gekomen dat de groep recidiverende daklozen zich kenmerkt door een complexe, veelvoudige problematiek waarin vaak de verkeerde sociale omgeving en psychische problematiek in combinatie met middelengebruik voorkomt. Zorgpersoneel constateert dat er een soort ‘verharding’ van die doelgroep plaatsvindt.

Uit de conclusie blijkt dat in en buiten de Herberg men snel gewend raakt aan het daklozenwereldje en aan het groepsverband van de woonvorm. Hoe langer iemand bij de Herberg verblijft, hoe moeilijker het voor iemand is om uit te stromen naar een zelfstandige woning. Vaak ervaren ex-daklozen eenzaamheid die ze proberen weg te halen door omgang met de bekende, maar vaak verkeerde, sociale contacten.

Voor de groep daklozen waarbij psychische problematiek in combinatie met verslaving speelt, is moeilijk te plaatsen in andere zorginstellingen. De meeste zorginstellingen sluiten niet volledig aan op de complexiteit van de problematiek die er vaak speelt. Hierdoor is dit een groep die vaak buiten de boot valt en waar medewerkers van de Herberg moeilijk een geschikte plek voor kunnen vinden.

Op basis van de conclusie in het vijfde hoofdstuk zijn drie aanbevelingen gedaan om in de toekomst de duurzaamheid van de uitstroom van de Herberg zo succesvol mogelijk te laten verlopen.

Inhoudsopgave

	Pag.
Voorwoord	5
Inleiding	6
Hoofdstuk 1	
Aanleiding, doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen	7
H1.1 Aanleiding	7
H1.1.1 Organisatiebeschrijving	7
H1.1.2 Problematiek	7
H1.1.3 Betrokkenen en belanghebbenden	8
H1.2 Doelstelling	9
H1.2.1 Praktijkdoelstelling	9
H1.2.2 Onderzoeksdoelstelling	9
H1.3 Probleemanalyse	9
H1.4 Onderzoeksvragen	10
H1.5 Begripsafbakening	10
Hoofdstuk 2	
Theoretisch kader	12
H2.1 Dakloosheid	12
H2.2 Oorzaken van dakloosheid	13
H2.3 Oorzaken van recidive van dakloosheid	15
Hoofdstuk 3	
Methode en analysekader	18
H3.1 Onderzoeksvraag 1	18
H3.2 Onderzoeksvraag 2	19
H3.3 Onderzoeksvraag 3	20
Hoofdstuk 4	
Analyse onderzoeksresultaten	21
H4.1 Onderzoeksvraag 1	21
H4.1.1 Analyse onderzoeksresultaten	21
H4.1.2 Conclusie	23
H4.2 Onderzoeksvraag 2	24
H4.2.1 Analyse onderzoeksresultaten	24
H4.2.2 Conclusie	27
H4.3 Onderzoeksvraag 3	27
H4.3.1 Analyse onderzoeksresultaten	27
H4.3.2 Conclusie	30
Hoofdstuk 5	
Conclusie	31

Hoofdstuk 6

Adviezen & aanbevelingen

33

Literatuurlijst

34

Bijlage 1	Interviews cliënten van de Herberg	36
Bijlage 2	Interviews medewerkers van de Herberg	70
Bijlage 3	Interviews vergelijkbare organisaties	98
Bijlage 4	Verklaring gebruikte hulpmiddelen	121

Voorwoord

Voor u ligt mijn scriptie, het eindproduct van mijn afstudeeronderzoek van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening aan het Saxion te Deventer. Dit rapport is het resultaat van een onderzoek naar de verduurzaming van de uitstroom dak- en thuislozen in de nachtopvang. De scriptie is geschreven in opdracht van de Herberg, een nachtopvang voor dak- en thuislozen in Zwolle.

Met behulp van een aantal personen is dit onderzoek tot stand gekomen. Allereerst wil ik mijn schoolcoach, Nathalie Witteveen, bedanken voor haar prettige begeleiding, het meedenken met lastige vraagstukken de nuttige feedback en het vertrouwen wat zij mij heeft gegeven. Tevens wil ik de opdrachtgever – De Herberg – bedanken voor de mogelijkheid om bij de organisatie af te studeren. Ik ben dankbaar voor de goede begeleiding en ruimdenkendheid van mijn praktijkcoach Stephan Lagemaat.

In het bijzonder wil ik de medewerkers van de Herberg bedanken voor de medewerking aan mijn onderzoek, maar ook voor de prettige en informatieve gesprekken over het reilen en zeilen bij de Herberg en de rest van de maatschappelijke zorgketen. Ook wil ik Valerie en de medewerkers van de andere betrokken organisaties bedanken voor hun medewerking aan mijn onderzoek.

Tot slot wil ik mijn familie en vrienden bedanken voor de steun en het vertrouwen die zij mij hebben gegeven tijdens het afstuderen.

Ik wens u veel leesplezier toe.

10 augustus 2020

Juli Wedzinga

Inleiding

Dit onderzoek is geschreven naar aanleiding van de afstudeerstage die is gevolgd bij de Herberg, een nachtopvang voor dak- en thuislozen in Zwolle. In dit onderzoek staat duurzame uitstroom centraal. De Herberg merkt dat er een grote groep cliënten na uitstroom wederom dakloos geworden en weer terugkeren naar de Herberg. Er is onvoldoende zicht op deze groep waardoor de Herberg niet goed weet wat er speelt waardoor iemand recidiveert naar dakloosheid.

Het doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te krijgen welke groep cliënten na uitstroom recidiveert naar dakloosheid en wat er bij deze groep cliënten speelt waardoor men uiteindelijk weer terechtkomt bij de Herberg.

In het eerste hoofdstuk van dit rapport worden de aanleiding, de doelstelling, de probleemanalyse en de onderzoeksvragen omschreven. De probleemstelling luidt: *“Om welke redenen verblijven voormalig cliënten van de Herberg na uitstroom weer opnieuw bij de Herberg als gevolg van dakloosheid?”* Om een zo goed mogelijk antwoord te kunnen geven op deze vraag is het van belang dat duidelijk wordt wat en hoe ik mijn onderzoek ga uitvoeren. Daarom wordt er in het tweede hoofdstuk van dit Plan van Aanpak middels een theoretisch kader een aantal zaken aan de hand van literatuur nader uitgelegd. Zo wordt er omschreven welke definities van dakloosheid er zijn en welke definitie er in dit onderzoek wordt gehanteerd. Daarnaast wordt er in het theoretisch kader een aantal belangrijke oorzaken van dakloosheid genoemd en is er ook onderzoek gedaan naar de oorzaken van de recidive van dakloosheid. In het derde hoofdstuk zullen de methodes en het analysekader worden beschreven. Er wordt in dit hoofdstuk per onderzoeksvraag duidelijk welke onderzoeksmethodes worden gebruikt, hoe dit wordt uitgevoerd en waarom dit de beste keuze is voor het onderzoek. In het vierde hoofdstuk worden de onderzoeksuitkomsten geanalyseerd. Er wordt per onderzoeksvraag een conclusie gegeven die antwoord geeft op de onderzoeksvraag. In het vijfde hoofdstuk wordt er een algemene conclusie gegeven die antwoord geeft op de probleemstelling. In het laatste en zesde hoofdstuk worden er op basis van de conclusie uit het voorafgaande hoofdstuk een aantal aanbevelingen gedaan. Tot slot volgt er een literatuurlijst.

Hoofdstuk 1: Aanleiding, doelstelling, probleemstelling en onderzoeksvragen

In de eerste paragraaf van dit hoofdstuk wordt de aanleiding van dit onderzoek beschreven. Eerst zal de opdrachtgever kort worden beschreven. Vervolgens wordt de recidive van dakloosheid geschetst op macro-, meso- en microniveau. Afsluitend worden de betrokken partijen en belanghebbenden kort toegelicht. In de tweede paragraaf van dit hoofdstuk wordt zowel de praktijkdoelstelling als de onderzoeksdoelstelling omschreven. In de derde paragraaf staat de probleemanalyse, ook wel de probleemstelling genoemd, weergegeven. Vervolgens worden er in de vierde paragraaf drie onderzoeksvragen benoemd. In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk worden belangrijke begrippen geoperationaliseerd.

1.1 Aanleiding

1.1.1 Organisatiebeschrijving

De Herberg

De Herberg in Zwolle is een nachtopvang voor dak- en thuislozen. De Herberg vangt iedereen op die in de regio Zwolle geen onderdak kan vinden en voorziet mensen die geen dak boven hun hoofd hebben van de eerste levensbehoeften met een maaltijd, een douche en een slaapplek. Dit wordt ook wel het bed, bad en brood principe genoemd. Tevens begeleiden de werknemers de cliënten om hun problemen in kaart te brengen en hen tools te geven waarmee zij verder kunnen. Het opvangaanbod van de Herberg is verdeeld in Maatschappelijke Opvang de Basis, Maatschappelijke Opvang de Doorstart en Beschermd Wonen. Iedereen die zich bij de Herberg meldt, komt op de afdeling Maatschappelijke Opvang de Basis terecht. Er wordt op deze afdeling gekeken of een cliënt een traject kan starten in Zwolle. Als dit het geval is en de cliënt houdt zich aan de huisregels van de Herberg, dan kan de cliënt doorstromen naar de afdeling Maatschappelijke Opvang de Doorstart. Deze afdeling is bedoeld om bewoners terug te leiden naar een voor hen passende woonvorm. Op de afdeling Beschermd Wonen worden bewoners onder begeleiding voorbereid naar een vervolgplek zoals bijvoorbeeld begeleid of beschermd wonen. Om op deze afdeling te kunnen verblijven is een zorgindicatie vereist. (De Herberg, z.d.)

Voor mijn onderzoek richt ik mij op de afdelingen Maatschappelijke Opvang de Basis en Maatschappelijke Opvang de Doorstart. De afdeling Beschermd Wonen is voor dit onderzoek naar de duurzaamheid van de uitstroom van dak- en thuislozen niet relevant omdat op deze afdeling residentieel daklozen verblijven. In mijn onderzoek richt ik mij op feitelijk daklozen. Deze termen worden in het theoretisch kader verder toegelicht.

1.1.2 Problematiek

In 2006 startten het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (hierna: Ministerie van VWS) samen met Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht (ook wel de 4G genoemd) het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang om de (dreigende) dakloosheid in deze steden aan te pakken en de doorstroom naar maatschappelijke opvang te verbeteren. Het doel van dit Plan van Aanpak was om alle daklozen in de vier grote steden in beeld te krijgen door middel van een persoonsgerichte, integrale aanpak en het realiseren van een waterdichte keten van basisvoorzieningen. Tevens was het doel de overlast die met de dakloosheid samenhangt terug te dringen. (Overheid, 2011)

In navolging van het Ministerie van VWS en de 4G hebben 39 centrumgemeenten in Nederland in samenwerking met de Vereniging voor Nederlandse Gemeenten in 2008 een Stedelijk Kompas opgesteld waarin een plan van aanpak voor de maatschappelijke opvang

wordt omschreven. De aanpak is, net zoals bij het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang van de 4G, erop gericht de leefomstandigheden van (dreigend) daklozen te verbeteren en de daarmee gepaard gaande overlast te verminderen. Het ultieme streven is om dakloosheid sterk te reduceren en doorstroming naar een zo zelfstandig mogelijk bestaan alsmede de kwaliteit van leven te bevorderen. (Tuynman, Planije, Hulsbosch & Place, 2013)

Ondanks het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang van de 4G en de vertaalslag naar de rest van het land met het Stedelijk Kompas, blijft de dakloosheid in Nederland groeien. Dit blijkt uit een onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek. In 2019 komt het CBS naar buiten met een onderzoek over dakloosheid in Nederland in de periode van 2009 tot en met 2018. In 2009 waren er 17,8 duizend mensen dakloos. In 2018 waren dit er bijna 39,3 duizend. Dit is meer dan een verdubbeling van het aantal daklozen in verhouding tot de totale Nederlandse bevolking. (CBS, 2019) De Vereniging voor Nederlandse Gemeenten trekt op basis van dit onderzoek aan de bel bij de overheid. Zij vindt dat de overheid gemeenten moet bijstaan bij het terugdringen van dakloosheid door middel van een gezamenlijke aanpak, voldoende woonruimte en voldoende financiering. (VNG, 2019) Ook het College voor de Rechten van de Mens uit haar bezorgdheid naar aanleiding van de cijfers van het CBR. Het College pleit dan ook voor een bredere kijk op het begrip dak- en thuisloosheid waardoor er een completer beeld kan worden gegeven aan de groep mensen die (dreigend)dak- of thuisloos is. (College voor de Rechten van de Mens, z.d.)

Tevens blijkt uit verschillende onderzoeken dat een groot deel van de daklozen al eerder dakloos is geweest. Zo blijkt uit een onderzoek van de Rekenkamer Den Haag dat meer dan de helft van de daklozen in de nachtopvang al een keer eerder dakloos is geweest. (Rekenkamer Den Haag, 2018). Eveneens blijkt uit een onderzoek naar de nachtopvang in Utrecht dat 54% al eens eerder te maken heeft gehad met dakloosheid. (Van Everdingen, 2016)

Ook bij de Herberg hebben medewerkers ervaren dat er met enige regelmaat cliënten terugkeren naar de Herberg. Echter hebben zij niet duidelijk in beeld in welke getalen dit gebeurt en waarom deze cliënten niet duurzaam hebben kunnen uitstromen. Met dit onderzoek zal er een beter beeld worden gegeven van deze groep cliënten. Het zal inzichtelijk worden hoe groot de groep daklozen is die weer terugkeert naar de Herberg en welke oorzaken er bij deze groep spelen waardoor ze weer zijn gerecidiveerd naar dakloosheid. Wanneer de Herberg meer inzicht krijgt in deze groep, kan de organisatie hun werkwijze, methoden of beleid aanpassen zodat er in de toekomst minder sprake is van recidive van dakloosheid bij de Herberg.

1.1.3 Betrokkenen en belanghebbenden

De Herberg

De Herberg is als opdrachtgever betrokken bij dit onderzoek. De uitkomsten van dit onderzoek kunnen door de Herberg worden gebruikt om de werkwijze, methoden of het beleid aan te passen om zo de duurzaamheid van de uitstroom van cliënten van de Herberg te vergroten.

Cliënten van de Herberg

Cliënten van de Herberg zullen, afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek en de acties die de Herberg op basis van deze uitkomsten onderneemt, belang hebben bij dit onderzoek. Zodra de groep daklozen die eerder bij de Herberg heeft verbleven beter in beeld wordt gebracht, kan de Herberg beter inspelen op deze groep mensen. Daarnaast worden in dit

onderzoek oorzaken onderzocht die ervoor zorgen dat iemand recidiveert naar dakloosheid. In de toekomst kan de Herberg dus ook bij nieuwe cliënten extra oplettend zijn wanneer deze oorzaken bij iemand een rol spelen. De cliënten van de Herberg hebben belang bij goede en passende hulpverlening die door de uitkomsten van dit onderzoek wellicht beter kan worden verleend.

Ketenpartners van de Herberg

Ketenpartners van de Herberg zijn belanghebbenden omdat zij betrokken zijn met de dak- en thuislozen in de regio Zwolle. De Herberg werkt intensief met deze organisaties samen om een passende hulpverlening te bieden aan de cliënten die bij de Herberg terechtkomen. Als het doel van dit onderzoek wordt behaald, zal niet alleen voor de Herberg, maar ook voor de ketenpartners inzichtelijk worden hoe groot de groep daklozen is die eerder bij de Herberg heeft verbleven en welke oorzaken ervoor zorgen dat deze groep is gerecidiveerd. De Herberg kan er dan voor zorgen dat de duurzaamheid van de uitstroom wordt vergroot. Hier hebben de ketenpartners van de Herberg ook belang bij. De belangrijkste ketenpartners van de Herberg zijn de gemeente Zwolle, LIMOR, Centrale Toegang, Leger des Heils, Tactus Verslavingszorg, RIBW GO, Dimence, Creating Balance, GGD IJsselland, team VIA en woningbouworganisaties in de regio.

1.2 Doelstelling

1.2.1 Praktijkdoelstelling

De Herberg wil inzichtelijk hebben waarom cliënten van de Herberg terugkomen die in het verleden al eens eerder bij de Herberg hebben verbleven. Uit deze groep mensen wil de Herberg weten of er gemeenschappelijke oorzaken zijn die ervoor zorgen dat cliënten niet duurzaam uitstromen en zo ja, welke oorzaken zijn dat en wat kan de Herberg er aan doen om deze gemeenschappelijke oorzaken – welke als risico's kunnen worden bestempeld – te beperken? De Herberg wil graag adviezen en aanbevelingen hebben hoe om te gaan met deze groep cliënten waardoor de duurzaamheid van de uitstroom in de toekomst kan worden vergroot.

1.2.2 Onderzoeksdoelstelling

Het doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te krijgen welke groep cliënten na uitstroom terugkeert naar de Herberg. Uit deze groep zal worden onderzocht welke oorzaken een rol hebben gespeeld bij de recidive van dakloosheid en of hier ook gemeenschappelijke oorzaken aan de orde zijn. Vervolgens zal er een advies worden uitgebracht waarin wordt omschreven wat de Herberg kan doen om de duurzaamheid van de uitstroom te vergroten.

1.3 Probleemanalyse

Aan de hand van de doelstelling is de volgende probleemstelling geformuleerd:

Om welke redenen verblijven voormalig cliënten van de Herberg na uitstroom weer opnieuw bij de Herberg als gevolg van dakloosheid?

1.4 Onderzoeksvragen

1. Welke oorzaken spelen een rol bij de recidive van dakloosheid bij cliënten van de Herberg en welke gemeenschappelijke oorzaken zijn er in deze recidiverende groep cliënten te vinden?
2. Wat zijn volgens de professionals en cliënten van de Herberg oorzaken die meespelen bij de recidive van dakloosheid?
3. Welke ervaringen hebben vergelijkbare organisaties met de groep recidiverende daklozen en wat doen zij om deze groep daklozen zo duurzaam mogelijk te laten uitstromen?

1.5 Begripsafbakening

Oorzaken

Op dit moment kunnen de oorzaken die ervoor zorgen dat iemand recidiveert naar dakloosheid nog niet concreet worden gedefinieerd. In het tweede hoofdstuk wordt in het theoretisch kader een aantal oorzaken van dakloosheid benoemd en uitgelegd. Ook wordt er in het theoretisch kader gekeken of de oorzaken van dakloosheid gelijk zijn aan de oorzaken van de recidive van dakloosheid of dat er ook verschillen tussen beide te vinden zijn.

Gemeenschappelijke oorzaken

In principe is een oorzaak gemeenschappelijk wanneer de betreffende oorzaak meer dan één keer voorkomt bij verschillende cliënten van de Herberg. Oorzaken die het vaakst voorkomen, worden als gemeenschappelijk aangemerkt. Dit begrip is dus niet gebaseerd op literatuur maar op de frequentie waarin de oorzaak een rol speelt bij verschillende respondenten. Waar de grens van ‘gemeenschappelijk’ ligt is op dit moment nog niet duidelijk. Uit het onderzoek moet blijken wanneer een oorzaak als gemeenschappelijk kan worden aangewezen. De oorzaken die het meeste voorkomen of waarbij de resultaten opvallend zijn, zullen in het vierde hoofdstuk worden toegelicht.

Uitstroom

Met uitstroom bij de Herberg worden alle cliënten van de Herberg bedoeld die op wat voor manier dan ook de Herberg verlaten. Het gaat hier dus niet alleen om cliënten die een traject volgen bij de Herberg en als gevolg hiervan een woning toegewezen hebben gekregen, maar ook om cliënten die niet meer terugkeren naar de Herberg en waarbij het niet bekend is waar deze personen zich bevinden.

Duurzame uitstroom

In principe gaat de Herberg ervan uit dat niemand in zijn of haar leven ooit dakloos hoort te worden. Duurzame uitstroom wordt door de Herberg dan ook gedefinieerd met uitstroom van cliënten van de Herberg naar een duurzame, passende woning. Zodra een client van de Herberg voor de tweede keer in zijn of haar leven dakloos wordt, is de duurzame uitstroom mislukt. Voor dit onderzoek is het van belang om het verband met de hulpverlening te linken aan duurzame uitstroom, omdat dit onderzoek is gericht op verbetering van de werkwijzen en methoden van de Herberg. Wanneer iemand volledig zelfstandig in de maatschappij kan functioneren en bijvoorbeeld na twintig jaar wederom dakloos wordt, dan is de Herberg niet tekort geschoten in haar taken en verantwoordelijkheden. Dus zodra iemand geen of weinig hulpverlening meer nodig heeft en zelfredzaam in de maatschappij kan functioneren is deze persoon volgens dit onderzoek duurzaam uitgestroomd bij de Herberg. Met zelfredzaamheid wordt bedoeld het vermogen van de cliënt om zichzelf te redden op alle levensterreinen met zo min mogelijk professionele ondersteuning en zorg. (Vilans, 2019)

Terugkeren naar/opnieuw verblijven bij de Herberg

Bij terugkeer naar of opnieuw verblijven bij de Herberg wordt er in dit onderzoek gesproken over cliënten die eerder hebben verbleven bij de Herberg op de afdeling Maatschappelijke Opvang de Basis en Maatschappelijke Opvang de Doorstart.

Cliënten van de Herberg

Cliënten van de Herberg zijn mensen boven de 18 jaar die geen ‘thuis’ hebben, onderdak zoeken of nergens anders terecht kunnen én verblijven of hebben verbleven bij de Herberg op de afdeling Maatschappelijke Opvang de Basis of Maatschappelijke Opvang de Doorstart.

Dakloosheid

Als er in dit onderzoek wordt gesproken over dakloosheid, dan worden daarmee de feitelijk daklozen bedoeld. Feitelijk daklozen zijn; 1) personen die leven op straat of andere openbare ruimtes, zonder vaste verblijfplaats, 2) personen die kortdurend gebruik maken van de nachtopvang of laagdrempelige opvang en 3) personen zonder vaste verblijfplaats, die op niet-structurele basis bij familie of vrienden slapen en niet weten waar zij de volgende nacht zullen verblijven. Deze definitie van dakloosheid is gebaseerd op de definitie van dakloosheid die wordt gebruikt in het boek ‘Een kwestie van uitburgering’ van Wolf (2002).

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

In dit hoofdstuk zal door middel van literatuuronderzoek achtergrondinformatie worden gegeven over het onderwerp van dit onderzoek. In de eerste paragraaf wordt het begrip dakloosheid omschreven. Er wordt uitgelegd wat volgens de literatuur het verschil is tussen feitelijk daklozen en residentieel daklozen. Vervolgens zal worden benoemd welke definitie van dakloosheid in dit onderzoek wordt toegepast. In de tweede paragraaf van dit hoofdstuk worden een aantal belangrijke oorzaken van dakloosheid omschreven. Op basis van de literatuur worden de vijf belangrijkste oorzaken van dakloosheid benoemd. Vervolgens wordt er in de derde paragraaf aandacht besteed aan de oorzaken van de recidive van dakloosheid.

2.1 Dakloosheid

In de literatuur wordt veelvuldig gesproken over dakloosheid, thuisloosheid, dak- en thuislozen of zwervers. Er is tot nu toe geen overeenstemming over de precieze betekenis van deze begrippen. Bovenstaande termen worden veelal op verschillende manieren gedefinieerd en door elkaar gebruikt. (Van Doorn, 2005) Om een goed beeld te scheppen van wat er in dit onderzoek wordt bedoeld met de term dakloosheid, zal in deze paragraaf op basis van literatuur een definitie worden gegeven voor de verschillende termen rondom dit begrip.

Feitelijk en residentieel daklozen

Volgens Van Doorn (2005) verwijst de term dakloosheid naar de fysieke woon- of verblijfssituatie van mensen. Uit deze groep mensen kan onderscheid worden gemaakt tussen feitelijk daklozen en residentieel daklozen. Onder feitelijk daklozen worden mensen verstaan zonder reguliere huisvesting die een zwervend bestaan leiden en de dagen en nachten op straat of in de dag- en nachtopvang doorbrengen. Het begrip residentieel daklozen wordt voorbehouden aan mensen zonder reguliere huisvesting, die tijdelijk of (semi-)permanent onderdak hebben gevonden in een woonvoorziening of instelling voor begeleid wonen. Naast dakloosheid is er volgens Van Doorn ook nog sprake van thuisloosheid. Thuisloosheid wordt niet zozeer gebaseerd op de fysieke kant van de woonsituatie maar voornamelijk op de psychologische kant. Het betreft hier vooral een gevoel van ‘zich nergens thuis voelen’. (Van Doorn, 2005) Van het begrip thuisloosheid gedefinieerd door Van Doorn is in dit onderzoek geen sprake omdat de doelgroep van de Herberg enkel feitelijk daklozen betreft.

Ook Wolf (2002) van het Onderzoekscentrum Maatschappelijke Zorg, maakt onderscheid tussen feitelijk daklozen en residentieel daklozen. Zo kan de groep feitelijk daklozen als volgt worden gedefinieerd:

- Personen die leven op straat of andere openbare ruimtes, zonder vaste verblijfplaats;
- personen die kortdurend gebruik maken van de nachtopvang of laagdrempelige opvang;
- personen zonder vaste verblijfplaats, die op niet-structurele basis bij familie of vrienden slapen en niet weten waar zij de volgende nacht zullen slapen.

Residentieel daklozen staan volgens Wolf (2002) ingeschreven in instellingen voor maatschappelijke opvang. Hierbij kan men denken aan daklozen die staan ingeschreven in een 24-uurs instelling zoals het Hostel van Tactus Verslavingszorg of de afdeling Beschermd Wonen van de Herberg.

Op basis van bovenstaande literatuur baseer ik het gebruik van het begrip dakloosheid in mijn onderzoek op feitelijk daklozen, gedefinieerd door Wolf (2002). De definitie van dakloosheid van Wolf is het meest dekkend voor de doelgroep waar de Herberg mee werkt.

2.2 Oorzaken van dakloosheid

In een onderzoek van de GGD naar kwetsbare bevolkingsgroepen in Nederland worden dak- en thuislozen beschreven als een sociaal kwetsbare groep met meervoudige problematiek. (Lodder, Merelle, Overberg, 2012) Volgens Crane (2005) is het ontstaan en continueren van dakloosheid sporadisch te herleiden naar één enkele oorzaak. Bij het ontstaan van dakloosheid ontstaat een soort kettingreactie, het ene probleem veroorzaakt het andere. Ook Van Doorn (2005) constateert dat het ontstaan van dakloosheid een opeenstapeling is van verschillende oorzaken. Van Doorn onderscheidt vijf oorzaken die leiden tot dakloosheid:

1. Verlies van marginale huisvesting en huisuitzettingen;
2. verlaten van instituties met totaalarrangementen;
3. baanverlies, inkomensachteruitgang en schulden;
4. verstoorde sociale relaties en vereenzaming;
5. aantrekkingskracht van de straat.

Meestal komen bovenstaande oorzaken van dakloosheid gezamenlijk voor. Zo kan bijvoorbeeld iemand uit zijn of haar woning worden gezet door een huurschuld. Tevens speelt er vaak andere persoonlijke problematiek een rol bij dakloosheid zoals middelengebruik of psychische problematiek. (Van Doorn, 2005).

In een onderzoek van De Bruin (2003) naar overlast van dak- en thuislozen lijkt het meest voorkomende probleem bij deze groep te liggen bij de verslavingsproblematiek. Ruim 62% van de respondenten geeft aan dat verslaving de oorzaak is van hun dakloosheid. In een onderzoek van Boersma (2012), blijkt de hoofdoorzaak van dakloosheid te zijn verschoven naar gebrek aan financiële middelen. Zo blijkt uit dit onderzoek dat ruim 50% van de dak- en thuislozen financiële problemen als oorzaak noemt van zijn of haar dakloosheid.

In dit onderzoek wordt op basis van bovenstaande literatuur een onderscheid gemaakt tussen vijf verschillende oorzaken van dakloosheid, namelijk:

1. Verlies van huisvesting;
2. financiële problematiek;
3. sociaal isolement;
4. middelengebruik;
5. psychische problematiek.

Ten eerste is er gekozen voor verlies van huisvesting, financiële problematiek en sociaal isolement omdat deze oorzaken zowel in het onderzoek van Boersma (2012) als in het onderzoek van Van Doorn (2005) terugkomen als belangrijke oorzaken van dakloosheid. Daarnaast is ervoor gekozen om middelengebruik en psychische problematiek ook als oorzaak mee te nemen in dit onderzoek. Er is hiervoor gekozen omdat deze twee oorzaken volgens de respondenten uit het onderzoek van Boersma (2012) in de top vijf van oorzaken van dakloosheid worden benoemd. Tevens spelen middelengebruik en psychische problemen volgens van Doorn (2005) ook een rol bij de toedracht naar dakloosheid.

Verlies van huisvesting

Dakloosheid kan in eerste instantie een logisch gevolg lijken van verlies van huisvesting, en dat is het eigenlijk ook. Bij verlies van huisvesting gaat het om mensen die er niet in slagen om op tijd vervangende huisvesting te vinden. Deze groep mensen kan worden onderverdeeld in twee groepen. De eerste groep betreft mensen die over marginale woonruimte beschikten voordat zij dakloos werden. Hierbij kan worden gedacht aan mensen die verbleven in kraakpanden, caravans, vakantiehuysjes, zolder- of kelderkamers of illegale onderhuurders. Deze groep mensen kenmerkt zich door de afhankelijkheidspositie waarin zij zich bevinden. Ze kunnen de woning elk moment verliezen zonder dat ze zich kunnen beroepen op

rechtsbescherming. De tweede groep mensen bestaat uit daklozen die wegens overlast of huurachterstanden door een woningcorporatie uit hun woning zijn gezet. Vaak blijft het grootste deel van de inboedel achter in de woning waardoor deze groep mensen in één klap het grootste deel van hun bezittingen kwijtraakt. (Van Doorn, 2005)

Financiële problematiek

De financiële problematiek wordt onderverdeeld in drie aspecten; baanverlies, inkomensachteruitgang en schulden. Deze drie aspecten hangen wel met elkaar samen. Het sociale vangnet van uitkeringsstelsels in Nederland moet voorkomen dat het verlies van werk resulteert in schulden of huurachterstand. Toch lijkt er sprake te zijn van een indirecte relatie tussen werkloosheid en dakloosheid. Volgens Van Doorn (2005) waren de meeste daklozen op het moment dat ze dakloos werden, hun baan al verloren.

Onder inkomensachteruitgang kunnen vier categorieën worden onderscheiden, namelijk; 1) mensen die door detentie of opname in een psychiatrisch ziekenhuis niet meer in staat waren hun woonruimte te bekostigen, 2) mensen die in het verleden zijn afgekeurd en een WAO-uitkering ontvingen en als gevolg hiervan inkomensachteruitgang ondervinden, 3) jongeren tot 21 jaar en 4) mensen die te maken hebben gehad met het strengere optreden van de Gemeentelijke Sociale Dienst tot het verlenen van bijstandsuitkeringen.

De meerderheid van de daklozen had hoge schulden op het moment dat ze dakloos werden. Een groot deel van de daklozen geeft aan dat de schulden zijn ontstaan doordat het onderhouden van een verslaving voorrang had op vaste lasten. Daarnaast wordt het steeds gemakkelijker om een lening af te sluiten of om aankopen achteraf te betalen. Ook dit wordt onder daklozen gezien als een oorzaak van hun schulden. (Van Doorn, 2005)

Sociaal isolement

Deze hoofdoorzaak is op te delen in drie aspecten van sociaal isolement. Er wordt hier onderscheid gemaakt tussen sociale uitsluiting, zelfuitsluiting en vereenzaming. Onder sociale uitsluiting worden mensen verstaan die de periode voordat ze dakloos werden, niet volledig geïsoleerd leefden maar die door hun huisgenoten, partner of familieleden uit huis zijn gezet. Zelfuitsluiting zijn mensen die uit eigen beweging ervoor kiezen om al het contact met hun sociale omgeving te verbreken. Onder vereenzaming kunnen mensen worden gerekend die bijvoorbeeld helemaal gek worden van hun huis doordat zij er dagen-, weken- en soms maandenlang verblijven zonder ook maar buiten te komen of contact te hebben met hun sociale omgeving. Deze mensen ontvluchten de eenzaamheid door op straat te gaan leven. (Van Doorn, 2005)

Middelengebruik

Met middelengebruik wordt in dit onderzoek voornamelijk bedoeld de verslaving aan middelen, zoals alcohol en drugs. Uit het onderzoek van Boersma (2012) blijkt dat 10% van de respondenten drugsgebruik en 7% van de respondenten alcoholgebruik als eerste oorzaak van dakloosheid benoemt. Er zijn twee situaties waarin middelengebruik zorgt voor dakloosheid. In de eerste situatie leidt het gebruik van middelen tot verlies van een baan. Het verlies van een baan kan er op zijn beurt voor zorgen dat men in financiële problemen terechtkomt met een grote kans op het verlies van een woning. In de tweede situatie kan juist het verlies van een baan leiden tot middelengebruik. Het is lastig in te schatten of het middelengebruik een direct of indirecte oorzaak is van dakloosheid. Volgens Freels, Johnson, Parsons & Vangeest (1997) is middelengebruik een mogelijke oorzaak van dakloosheid. Door het langdurige gebruiken van middelen kunnen de sociale en economische bronnen van mensen uitgeput raken met als gevolg een hoger risico op dakloosheid.

Psychische problematiek

De psychische problematiek is een brede hoofdoorzaak. Er zijn immers talloze psychische aandoeningen, stoornissen en ziektebeelden die bij elke persoon een andere uitwerking hebben. Het is dan ook lastig om een scherp beeld van deze hoofdoorzaak van dakloosheid te vormen. Daarnaast wordt er zelden een (direct) causaal verband gevonden tussen psychische problematiek en dakloosheid. Vaak leiden psychische problemen tot andere problemen die dakloosheid kunnen veroorzaken. Daarnaast blijven personen met psychische problemen vaak langer dakloos en is er minder sprake van sociale contacten. (Stikkelman, 2013)

De vijf bovenstaande oorzaken van dakloosheid zullen worden meegenomen in het onderzoek van de eerste onderzoeksvraag. De verwachting is dat de oorzaken van dakloosheid en de oorzaken van de recidive van dakloosheid weinig of niet van elkaar verschillen. Zo blijkt uit een onderzoek van Wieriks & Holtkamp (2018) naar de ervaringen van ex-dak- en thuislozen over de nazorg dat bijvoorbeeld financiële problematiek zowel een oorzaak is van dakloosheid als een oorzaak van de recidive van dakloosheid.

2.3 Oorzaken van recidive van dakloosheid

Nu duidelijk is wat de meest voorkomende oorzaken van dakloosheid zijn, blijft de vraag over wat de oorzaken van de recidive van dakloosheid zijn. Het is opvallend om te zien hoe veel er in de literatuur te vinden is over de oorzaken van dakloosheid, hoe weinig er te vinden is over de oorzaken van de recidive van dakloosheid. Betekent dit dat de oorzaken van de recidive van dakloosheid gelijk zijn aan de oorzaken van dakloosheid? Of houdt dit in dat er nooit echt onderzoek naar de recidive van dakloosheid is gedaan? In deze paragraaf wordt er meer duidelijkheid gecreëerd over de oorzaken van de recidive van dakloosheid.

Om te beginnen heeft Van Doorn (2005), naast haar onderzoek naar de oorzaken van dakloosheid, ook onderzoek gedaan naar de beëindiging van dakloosheid. Volgens Van Doorn zijn er bij de meeste daklozen bepaalde markeringspunten geweest waardoor er veranderingen optraden die ervoor zorgden dat daklozen zich ergens gingen vestigen. Deze markeringspunten worden als vier typen gebeurtenissen omschreven.

Omgevingsinvloeden

Onder omgevingsinvloeden worden de effecten van een andere omgeving bedoeld. Hiermee kan men denken aan een ziekenhuisopname of detentie. De verandering van omgeving kan ervoor zorgen dat men de tijd en rust vindt om te reflecteren op hun levenswijze. Tevens raakt men ook snel weer gewend aan het comfort van een hogere levensstandaard zoals een schoon bed, privacy, een goede maaltijd of een warme douche. (Van Doorn, 2005)

Sociale relaties

Er zijn drie typen veranderingen van sociale relaties die ervoor kunnen zorgen dat men zich tot een gesetteld bestaan gaat richten. Het eerste type is veranderende sociale bindingen. Dit houdt in dat iemand stopt met het zwervende bestaan en zich voor een langere periode ergens gaat 'aarden'. Hierdoor vindt er een zogenoemde 'sociale verankering' plaats, die ervoor zorgt dat men meer houvast heeft om hun leven weer te gaan opbouwen. Het tweede type is de wisseling van sociale rollen. Voor sommige daklozen stroomt de verandering van de sociale rol in tegen de rol van dakloze. Men kan bijvoorbeeld denken aan een dakloze vrouw die zwanger raakt en hierdoor gemotiveerd wordt haar eigen leven voor haar kind weer op te pakken. Het derde type is de positieve of negatieve identificatie. Zo kunnen ex-daklozen die zich succesvol ergens hebben gevestigd andere daklozen motiveren om te blijven werken voor een herstel naar een passende woning. Daartegenover kunnen ook negatieve aspecten bij

andere daklozen de doorslag geven om de eigen omstandigheden te gaan verbeteren. (Van Doorn, 2005)

Veranderende zelfbeelden

Onder veranderende zelfbeelden wordt de verandering naar een andere levensfase bedoeld. Op elke leeftijd kijkt men op een andere manier naar zichzelf. Dit kan ervoor zorgen dat iemand toe is aan verandering. Tevens kunnen ook schokervaringen leiden tot verandering van de levenswijze. Hierbij kan men denken aan het overleven van een overdosis drugs of dat iemand houvast vindt in een bepaalde religie. (Van Doorn, 2005)

Samenloop van omstandigheden

De samenloop van omstandigheden kan worden verdeeld in de toevalstreffers en een verschuivende verhouding tussen draagkracht en draaglast. Een verschuiving tussen draagkracht en draaglast kan bijvoorbeeld leiden tot een geestelijk of lichamelijke achteruitgang waardoor de dakloze besluit dat zijn leven zo niet verder kan. (Van Doorn, 2005)

De bovenstaande gebeurtenissen vormen allemaal op hun eigen manier een trigger voor motivatie of de wil om de huidige levensomstandigheden te veranderen. Uit de literatuur blijkt dat motivatie een belangrijk aspect is op de weg naar succes of verandering. Uit een onderzoek van Beckman (1980) blijkt dat wanneer personen gebrek hebben aan algemene motivatie, een behandeling van re-integratie van daklozen zinloos is. Ook Stevens (2006) beweert dat motivatie een belangrijke factor is om het effect van behandeling te verklaren. Er zijn verschillende aspecten te vinden in de literatuur die de motivatie van daklozen om hun levensomstandigheden te verbeteren in de weg staan. Zo valt er een onderscheid te maken tussen extrinsieke en intrinsieke motivatie. Bij extrinsieke motivatie gaat het om de dwang die men vanaf buitenaf ervaart. Intrinsieke motivatie komt vanuit men zelf. (Bogaerts, Poiesz & Van der Knaap, 2007) Volgens Stikkelman (2013) is het van belang om bij daklozen de intrinsieke motivatie te onderzoeken omdat de daklozen zelf hun levensomstandigheden moeten willen veranderen. Daklozen kunnen druk van buitenaf ervaren, maar wanneer men zelf de levenssituatie niet als onprettig ervaart, heeft een behandeling of een traject geen zin. Naast intrinsieke en extrinsieke motivatie spelen de levensomstandigheden en de problematiek die bij daklozen veelvuldig voorkomen een belemmerende rol voor motivatie om de levensomstandigheden te verbeteren. Zo zullen mensen die in armoede leven, voornamelijk bezig zijn met korte termijnbeslissingen, zoals wat ze vandaag zullen eten of hoe ze 's nachts een veilige slaapplek kunnen vinden. Bij verslaafde daklozen zal hier ook het verkrijgen of bekostigen van hun dagelijkse dosis alcohol of drugs onder vallen. Hierdoor is er geen of weinig oog voor het opbouwen van een duurzame toekomst. (Mani, Mullainathan, Shafir & Zhao, 2013) De Theory of Change of trans theoretisch model van Proshaska en DiClemente (1985) verklaart dat mensen die actief hun situatie proberen te veranderen, meer resultaat zullen boeken dan mensen die zich voornamelijk richten op het bevredigen van de basisbehoeften.

Het ervaren van bovengenoemde gebeurtenissen van Van Doorn in combinatie met voldoende motivatie om de levensomstandigheden te verbeteren is niet altijd voldoende om ook daadwerkelijk uit de dakloosheid te komen of niet meer dakloos te worden. Volgens Wieriks & Holtkamp (2018) wordt de problematiek die vaak bij daklozen speelt, in stand gehouden door bureaucratie. Zo heeft men bijvoorbeeld een (post)adres nodig om een uitkering te ontvangen of om een inkomen door werk te verkrijgen. Veel daklozen beschikken niet over een geldig identiteitsbewijs welke nodig is voor het verkrijgen van een baan, maar vaak heeft

men het geld niet om een identiteitsbewijs aan te vragen. Ook Spierings (1997) herkent dit soort problemen met bureaucratie. Daklozen raken verstrikt in uitsluitende en tegenstrijdige regels die gelden voor voorzieningen en organisaties. Veel daklozen hebben een complexe en meervoudige problematiek die niet altijd past bij de structuur van hulpverlenende organisaties. Volgens van Doorn (2005) is er voor daklozen die kampen met zowel een verslaving als psychiatrische problematiek een nauwelijks passend hulpaanbod. Zij vallen relatief vaak tussen de gaten van het net van de hulpverlening. Tevens kunnen ook lange wachtlijsten bij hulpverlenende organisaties ervoor zorgen dat de motivatie van daklozen snel wegebt.

Hoofdstuk 3: Methode en analysekader

In dit hoofdstuk worden de toegepaste methoden en analyses per onderzoeksvraag beschreven. Elke paragraaf staat voor een onderzoeksvraag. Per onderzoeksvraag wordt beschreven welke onderzoeksmethode is toegepast en vervolgens wordt beargumenteerd waarom er voor de betreffende onderzoeksmethode is gekozen. Ook wordt er in dit hoofdstuk per onderzoeksvraag beschreven hoe het onderzoek is uitgevoerd. Er wordt gebruik gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve onderzoeksmethoden.

H3.1 Onderzoeksvraag 1

Welke oorzaken spelen een rol bij de recidive van dakloosheid bij cliënten van de Herberg en welke gemeenschappelijke oorzaken zijn er in deze recidiverende groep cliënten te vinden?

Bij het onderzoeken van deze onderzoeksvraag is er gebruik gemaakt van een kwantitatieve onderzoeksmethode. Door middel van dataverzameling is er een overzicht ontstaan hoe groot de groep cliënten van de Herberg is die niet voor de eerste keer bij de Herberg heeft verbleven. Tevens is er uit de rapportages duidelijk geworden welke oorzaken een rol hebben gespeeld bij de recidive van hun dakloosheid. Deze oorzaken zijn op schematische wijze geanalyseerd waardoor er ook gemeenschappelijke oorzaken naar voren zijn getreden. In het vierde hoofdstuk van dit rapport worden deze uitkomsten benoemd.

De uitkomsten van dit onderzoek zijn gemakkelijk weer te geven in cijfers waardoor deze methode een duidelijk beeld schetst van de onderzoekspopulatie van de Herberg. De informatie voor de uitvoering van dit onderzoek heb ik uit de rapportages van de medewerkers van de Herberg en medewerkers van andere organisaties gehaald. Elke persoon die zich bij de Herberg meldt, onafhankelijk van de hoeveelste keer, krijgt een intakegesprek en een screening. Hier wordt onder andere besproken waarom de persoon zich meldt en hoe de persoon dakloos is geworden. Deze intakegesprekken worden altijd met een rapportage vastgelegd. De Herberg heeft ervoor gezorgd dat ik alle rapportages tot mijn beschikking heb gekregen.

Voor de uitvoering van dit onderzoek heb ik naar alle rapportages van het jaar 2018 en 2019 gekeken. Twee jaren is voor de duur van mijn afstudeerperiode het hoogst haalbare gezien de hoeveelheid van de rapportages. Hierdoor probeer ik de betrouwbaarheid van mijn onderzoek zo groot mogelijk te houden. Uit alle rapportages uit de jaren 2018 en 2019 heb ik alleen de rapportages onderzocht van cliënten die zich niet voor de eerste keer melden bij de Herberg. Van deze groep is het zeer waarschijnlijk dat zij niet voor de eerste keer dakloos zijn geworden. Het betreft hier een aantal van 163 cliënten in de jaren 2018 en 2019. Vervolgens heb ik een groot deel van deze cliënten niet meegenomen in mijn onderzoek omdat zij om wat voor reden dan ook niet bij de doelgroep van mijn onderzoek behoren. In het vierde hoofdstuk van dit rapport zal hier verder op worden ingegaan.

H3.2 Onderzoeksvraag 2

Wat zijn volgens de professionals en cliënten van de Herberg oorzaken die meespelen bij de recidive van dakloosheid?

Bij het onderzoeken van deze onderzoeksvraag is er gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode. Door middel van interviews zijn de opvattingen en ervaringen van de werknemers en de cliënten van de Herberg uitgebreid in beeld gebracht. Er is gekozen voor interviews omdat er door deze onderzoeksmethode veel informatie is te verkrijgen. Uit de eerste onderzoeksvraag zijn veel cijfers en percentages naar voren gekomen over de onderzoekspopulatie van de Herberg. Met deze onderzoeksvraag is er juist meer de diepte ingegaan. Er zijn meningen en standpunten van zowel de werknemers van de Herberg als de cliënten van de Herberg in beeld gebracht.

De interviews met de medewerkers en cliënten van de Herberg zijn allen bij de Herberg afgenomen. Om de privacy van de cliënten van de Herberg te waarborgen is er niet met namen gewerkt. Zij worden alleen met hun voorletter genoemd. In bijlage 1 en 2 staan alle interviews uitgebreid weergegeven.

Om zo veel mogelijk informatie te verkrijgen zijn er meerdere mensen geïnterviewd. Ten eerste hebben er drie interviews plaatsgevonden met professionals van de Herberg. Ik heb ervoor gekozen om drie medewerkers te interviewen omdat er bij de derde medewerker verzadiging optrad. Ik heb ervoor gekozen om een medewerker van Limor (maatschappelijk werk), Valerie Logen te interviewen. Zij is aangesteld om zich alleen maar bezig te houden met de uitstroom van cliënten van de Herberg. Daarnaast heb ik twee medewerkers van de Herberg geïnterviewd. Deze medewerkers zijn de woonbegeleiders en voeren de intakegesprekken, maken rapportages en hebben dagelijks contact met de cliënten van de Herberg. Zij zien het proces van de cliënten en weten ook wat er speelt in het leven van deze cliënten.

Tijdens de interviews zijn in eerste instantie de onderzochte gegevens uit de eerste onderzoeksvraag gedeeld met de medewerkers. Ik wil weten of de medewerkers het met mijn bevindingen eens zijn en of zij dit in de praktijk ook ervaren. Vervolgens heb ik het gehad over de eigen ervaringen van de medewerkers. Zijn er bijvoorbeeld ook andere oorzaken die meespelen bij de recidive van dakloosheid of wegen bepaalde oorzaken zwaarder dan andere? Als laatste wilde ik van de medewerkers weten of zij ook opties zien tot verbetering van de aanpak, werkwijzen, procedures, etc. waardoor de recidive van dakloosheid kan worden verkleind.

Vervolgens hebben er ook drie interviews plaatsgevonden met cliënten van de Herberg die zijn gerecidiveerd naar dakloosheid. Ik heb ervoor gekozen om cliënten te interviewen omdat zij ten eerste onder de onderzoekspopulatie vallen, en ten tweede deze personen uit hun eigen ervaringen en belevenissen kunnen spreken. Gekeken naar de onderzoekspopulatie die op het moment van mijn afstudeerperiode bij de Herberg verbleven, waren er elf geschikte kandidaten voor de interviews. Hieruit heb ik drie cliënten bereid gevonden om medewerking te verlenen aan mijn onderzoek. Naar mijn mening is gebleken dat het interviewen van drie cliënten voldoende is om de betrouwbaarheid en validiteit van mijn onderzoek te waarborgen. Tijdens de interviews met de cliënten van de Herberg heb ik het eerst gehad over de situatie waarin de cliënt zich bevindt en hoe de cliënt daar terecht is gekomen. Op deze manier ben ik er achter gekomen welke problematiek(en) er bij de cliënten spelen. Tevens vond ik het

belangrijk om tijd te besteden aan het gevoel, de emotie en de ervaringen die de cliënten hebben over hun eigen situatie. Ik was benieuwd hoe cliënten terugkijken naar hun recidive van dakloosheid. Hebben zij hiervan geleerd en zo ja, wat hebben ze geleerd? De ervaringen van de cliënten spelen een belangrijke rol in mijn onderzoek. Daarom zal het grootste deel van de interviews hierop gericht zijn. Verder wilde ik graag weten of en hoe cliënten hun terugkeer naar een passende woning nu aanpakken en of hierin verschil zit met hun eerdere dakloosheid. Afsluitend aan elk interview heb ik nog een aantal vragen gesteld over de hulpverlening in het algemeen.

H3.3 Onderzoeksvraag 3

Welke ervaringen hebben vergelijkbare organisaties met de groep recidiverende daklozen en wat doen zij om deze groep daklozen zo duurzaam mogelijk te laten uitstromen?

Bij het onderzoeken van deze onderzoeksvraag is er gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode. Door middel van drie interviews heb ik vergelijkbare opvangcentra voor daklozen gevraagd naar hun standpunten en ervaringen omtrent de recidive van hun doelgroep naar dakloosheid. Ik heb voor interviews gekozen om zo veel mogelijk informatie te verkrijgen over de ervaringen die vergelijkbare organisaties hebben omtrent de recidiverende groep daklozen. Ik heb meerdere organisaties in het land gecontacteerd voor een telefonisch interview. Hieruit heb ik drie organisaties uit andere regio's gekozen voor de interviews. Het betreft hier de nachtopvang van het Leger des Heils in Terneuzen, de nachtopvang van Zienn in Leeuwarden en de nachtopvang Het Witte Huis van Emergis in Vlissingen. Ik heb voor deze organisaties gekozen omdat dit ten eerste vergelijkbare opvangcentra zijn, ten tweede omdat deze opvangcentra uit verschillende organisaties bestaan en ten derde omdat ze uit een andere regio komen. Hierdoor beoog ik een zo breed mogelijke onderzoekspopulatie.

Twee van de drie interviews met de andere organisaties zijn bij de telefonisch afgenomen. Bij een derde organisatie ben ik op de locatie van de nachtopvang geweest. Om de privacy van de medewerkers te waarborgen is er niet altijd met volledige namen gewerkt. Sommige medewerkers worden alleen bij hun voornaam genoemd. In bijlage 3 staan alle interviews uitgebreid weergegeven.

Tijdens de interviews met de organisaties heb ik de bevindingen uit de eerste twee onderzoeksvragen met de medewerkers gedeeld. Vervolgens wilde ik graag weten wat de ervaringen van de medewerkers zijn met betrekking tot de oorzaken van recidive van dakloosheid en of de medewerkers zich ook kunnen vinden in de uitkomsten van de eerste onderzoeksvraag. Het grootste deel van mijn interviews is gewijd aan de aanpak van de vergelijkbare organisaties. Ik wilde graag te weten komen wat deze organisaties doen om de recidive van dakloosheid zo klein mogelijk te houden, of deze aanpak werkt en of er ook zaken zijn die beter zouden kunnen.

Hoofdstuk 4: Analyse onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten geanalyseerd. Net als in hoofdstuk drie wordt er telkens één paragraaf aan een onderzoeksvraag gewijd. In elke paragraaf worden de onderzoeksresultaten van een onderzoeksvraag overzichtelijk beschreven. Aan het eind van elke paragraaf worden de uitkomsten van de onderzoeksgegevens in een korte conclusie samengevat.

H4.1 Onderzoeksvraag 1

Welke oorzaken spelen een rol bij de recidive van dakloosheid bij cliënten van de Herberg en welke gemeenschappelijke oorzaken zijn er in deze recidiverende groep cliënten te vinden?

H4.1.1 Analyse onderzoeksresultaten

Om een antwoord te kunnen geven op de bovengenoemde onderzoeksvraag, is er gekeken naar alle cliënten die zich in de jaren 2018 en 2019 niet voor de eerste keer bij de Herberg hebben gemeld. Dit betreft een groep van 163 personen. Echter zijn niet alle 163 personen voor belang van het onderzoek. Er wordt namelijk alleen gekeken naar cliënten die in aanmerking komen om een traject te starten. Een groot deel van de 163 cliënten valt weg doordat zij bijvoorbeeld geen recht hebben op opvang omdat ze een eigen woning hebben of illegaal in Nederland verblijven. Tevens behoort een grote groep cliënten niet tot de regio Zwolle en omgeving. Deze cliënten worden doorverwezen naar de regio waar zij binding hebben. Een derde grote groep die wegvalt zijn cliënten die bij de Herberg verblijven omdat ze een schorsing of een sanctie hebben bij een andere (nacht)opvang. Als alle cliënten die niet in aanmerking komen voor een traject zijn weg gefilterd, blijft er een groep van 67 cliënten over.

Van de 67 respondenten is er in eerste instantie in de rapportages onderzoek gedaan naar de directe aanleiding van hun dakloosheid. In tabel 4.1 staan de genoemde redenen van dakloosheid weergegeven.

Tabel 4.1

Directe aanleiding van dakloosheid	Frequentie	Percentage
Problemen in de relationele sfeer	19	26,4%
Uit andere instelling (gezet)	15	20,8%
Uit detentie	10	13,9%
Uithuiszetting	9	12,5%
Voorheen wonend bij vrienden en/of kennissen & bankhoppen	8	11,1%
Afkomstig uit het buitenland	3	4,2%
Verblijft al langere tijd op straat & buitenslapers	3	4,2%
Onbekend	1	1,4%
Overig	4	5,5%
Totaal:	72*	100%

* Het totaal aantal directe aanleidingen van dakloosheid ligt hoger dan de gehele groep respondenten omdat sommige respondenten zich meerdere keren in het gemeten tijdsbestek van twee jaar zich met verschillende redenen van dakloosheid bij de Herberg hebben gemeld.

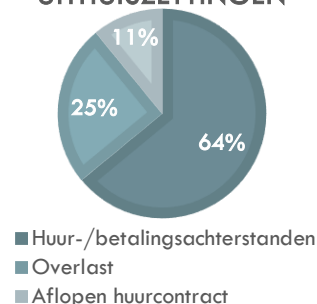
De meeste respondenten geven aan dakloos te zijn geraakt naar aanleiding van problemen in de relationele sfeer. Hierbij kan worden gedacht aan partners die uit elkaar gaan waarbij één partner het huis verlaat en geen plek heeft om elders te verblijven, maar het komt ook voor dat kinderen door hun ouders uit huis worden gezet of dat men (tijdelijk) bij familie verblijft en dat wegens spanningen de dakloze de woning heeft verlaten.

Een andere grote groep respondenten geeft aan dakloos te zijn geraakt doordat ze uit een andere instelling komen of zijn gezet. Deze respondenten zijn al in begeleiding bij een andere hulpverlenende organisatie en komen bij de Herberg nadat ze zelf de begeleiding hebben stopgezet of de organisatie heeft besloten de cliënt niet verder te begeleiden. Hieruit blijkt dat een deel van begeleiding van ex-daklozen niet goed verloopt.

13,9% van de respondenten komt uit detentie en heeft vaak voor de eerste nacht(en) nog geen verblijfplaats. Een verklaring hiervoor kan zijn dat de meeste respondenten een korte periode in detentie hebben verbleven, waardoor zij tijdens hun detentie niet voldoende tijd hebben gehad om een woning te regelen. Tevens was een aantal van de respondenten die uit detentie komt, voor hun detentie ook al dakloos of verbleven in een instelling.

De laatste groep respondenten die hier wordt beschreven is de groep respondenten die wegens een uithuiszetting dakloos is geworden. Opvallend is dat 64% van deze groep uit zijn of haar woning is gezet wegens huur-/betalingsachterstanden. Dit kan wijzen op meervoudige problematiek waarin bijvoorbeeld schulden of baanverlies aan de orde zijn.

Figuur 4.2
UITHUISZETTINGEN

Op basis van de onderzochte literatuur worden er in dit onderzoek onderscheid gemaakt tussen vijf oorzaken van dakloosheid, namelijk;

1. Verlies van huisvesting
2. Financiële problematiek
3. Sociaal isolement
4. Middelengebruik
5. Psychische problematiek

Deze vijf oorzaken zijn tijdens het analyseren van de rapportages meegenomen. In tabel 4.3 wordt weergegeven welke soorten problematiek op basis van de oorzaken van dakloosheid spelen bij de respondenten en in welke mate. De eerste oorzaak – verlies van huisvesting – is in onderstaande grafiek niet meegenomen omdat alle respondenten al dakloos zijn. Daarnaast is het verlies van huisvesting grotendeels te vergelijken met de directie aanleiding tot dakloosheid, welke hierboven al is beschreven.

Tabel 4.3

Soort problematiek	Frequentie	Percentage
Financiële problematiek	54	80,6%
Sociale problematiek	51	76,1%
Middelengebruik	48	71,6%
Psychische problematiek	47	70,1%

Uit de percentages van tabel 4.3 blijkt dat er bij de respondenten zeker sprake is van meervoudige problematiek op verschillende levensterreinen, zoals de literatuur al deed

vermoeden. Bij slechts 4 van de 67 respondenten speelt er – naast het dakloos zijn – geen meervoudige problematiek. Er is verder geen één respondent die alleen problematiek ervaart rondom huisvesting.

Doordat deze soorten problematiek veelvuldig voorkomen bij de respondenten, wordt ook duidelijk dat de oorzaken van dakloosheid ook voorkomen bij de recidive van dakloosheid. Tevens kan worden geconcludeerd dat – door de mate waarin de problematiek voorkomt – alle soorten van problematiek als gemeenschappelijk kunnen worden gezien.

Als financiële problematiek worden bij 100% van de respondenten die hier problemen mee ervaren schulden als de oorzaak gezien. De meeste respondenten hebben schulden bij de zorgverzekeraar of een woningcorporatie. Onder sociale problematiek komt niet alleen het sociale isolement zoals in het literatuuronderzoek wordt weergegeven naar voren, maar ook sociale contacten die niet steunend zijn. Onder niet steunende sociale contacten vallen bijvoorbeeld mededaklozen en contacten uit de gebruikersscene of het criminele circuit. De psychische problematiek is, zoals ook in de literatuur is aangegeven, een lastige vorm van problematiek. Vaak is er wel het vermoeden van psychische problematiek maar is er weinig of niets door artsen vastgesteld. En als er al iets is vastgesteld, dan verschilt het per persoon wanneer, hoe en in welke mate de problematiek opspeelt.

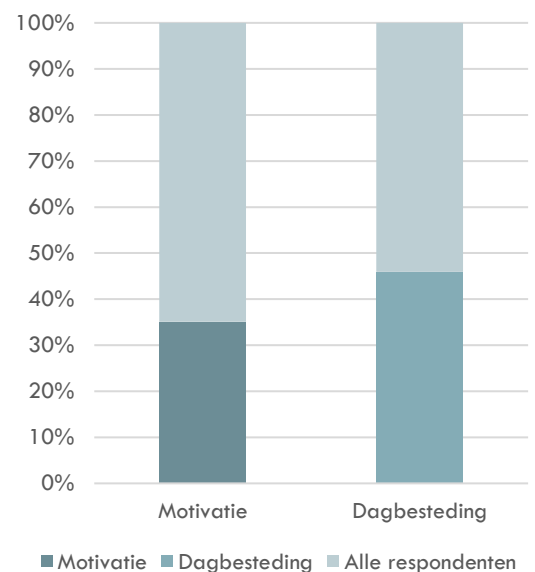
Naast de genoemde oorzaken van dakloosheid uit de literatuur, wordt er in het theoretisch kader ook gesproken over de motivatie van daklozen die een rol zou spelen bij de terugkeer naar een woning. Tijdens de analyse van de onderzoeksresultaten kwam de motivatie bij de rapportages ook naar voren. Zo is bij 35,1% van de rapportages van de respondenten een gebrek aan motivatie benoemd. Voorbeelden van gebrek aan motivatie zijn het te pas en te onpas verblijven bij de Herberg, voor langere periode buiten beeld zijn of afspraken niet nakomen. Wat de oorzaken van deze gebrekkige motivatie zijn is niet uit de rapportages te halen.

Wat verder nog opvalt uit de rapportages, is dat het ontbreken van een dagbesteding ook veel voorkomt bij de respondenten. 45,9% van de respondenten heeft op het moment van aanmelden bij de Herberg geen dagbesteding. Het ontbreken van een dagbesteding kan ervoor zorgen dat men overlast veroorzaakt rondom openbare ruimtes of dat men met dezelfde groep mensen gaat optrekken die tevens geen dagbesteding hebben. Het gevolg hiervan kan zijn dat men geen of weinig steunende sociale contacten opdoet.

H4.1.2. Conclusie

Uit de analyse van de onderzoeksresultaten is naar voren gekomen dat de oorzaken die een rol spelen bij dakloosheid, ook voorkomen bij de respondenten van dit onderzoek naar de recidive van dakloosheid. Financiële problematiek, sociale problematiek, middelengebruik en psychische problematiek komen allemaal veelvuldig voor bij de respondenten. Daarnaast wordt door de professionals gesignaleerd dat ongeveer een derde van de respondenten een gebrekkige motivatie heeft voor een verbetering van hun leefomstandigheden. Wat ook

Figuur 4.4
Motivatatie & Dagbesteding

opmerkelijk is, is dat bijna de helft van de respondenten geen vorm van dagbesteding heeft. Dit kan ook weer wijzen op een meervoudige problematiek waarin men bijvoorbeeld niet over een inkomen uit werk beschikt waardoor financiële problematiek sneller kan opspelen.

Het is ook opvallend om te zien dat een deel van de respondenten dakloos wordt doordat hij of zij uit een andere instelling komt. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een deel van de hulpverlening naar een passende woning, niet goed verloopt waardoor cliënten zich weer opnieuw bij de Herberg melden.

Hoofdstuk 4.2 Onderzoeksvraag 2

Wat zijn volgens de professionals en cliënten van de Herberg oorzaken die meespelen bij de recidive van dakloosheid?

H4.2.1 Analyse onderzoeksresultaten

Om een antwoord te kunnen geven op de bovengenoemde onderzoeksvraag, zijn er zes interviews afgenomen met medewerkers en cliënten van de Herberg. Ter voorbereiding van de interviews zijn twee topiclijsten opgesteld. Eén voor de interviews met medewerkers van de Herberg en één voor de interviews met cliënten van de Herberg. Alle interviews zijn opgenomen en naderhand getranscribeerd. De transcripties van deze interviews staan weergegeven in bijlage 1 en 2. Om de onderzoeksgegevens op een zo correcte en volledige manier te analyseren zijn alle transcripties gecodeerd. Vervolgens zijn de interviews naast elkaar gelegd om zo de onderzoeksuitkomsten goed in beeld te krijgen.

Interviews met cliënten

In de interviews met cliënten zijn in eerste instantie de oorzaken van hun dakloosheid en problematiek naar voren gekomen. Het is duidelijk geworden dat deze cliënten geen uitzondering zijn en dat hier ook problemen voordoen op verschillende levensterreinen. Zo hebben de cliënten problemen met hun financiën, geen goed sociaal steunend netwerk, problemen met alcohol- en drugs en hun psychisch functioneren. Tevens heeft geen van de cliënten dagbesteding en dus hangen ze maar een beetje rond in de Herberg of met andere (ex)cliënten van de Herberg. Eigenlijk is op basis van deze gegevens een deel van de onderzoeksvraag al beantwoord. Maar hoe zit het dan met de eigen ervaringen van die cliënten en wat zijn volgens hen zelf de oorzaken van hun dakloosheid? Dat verschilt nogal per persoon. Zo geeft één persoon aan dat zijn dakloosheid volledig aan hemzelf te wijten is en dat hij verkeerde keuzes heeft gemaakt die aantrekkelijker waren. Een andere cliënt ziet zijn depressies als een oorzaak van zijn dakloosheid. Naar eigen zeggen ‘maakt hij er een potje van en heeft hij dan schijt aan alles en iedereen’. Weer een derde cliënt legt de schuld van zijn dakloosheid buiten zichzelf en beweert slachtoffer te zijn van zijn dakloosheid.

Wat opvallend is, is de duur waarin deze cliënten bij de Herberg verblijven. De Herberg werkt met een termijn van zes tot acht weken waarin in beeld wordt gebracht wat er speelt, waar men hulp bij nodig heeft en om zaken in gang te zetten. Dit wordt ook wel de inventarisatie en stabilisatiefase genoemd. Na die termijn is het de bedoeling dat er wordt gewerkt aan de uitstroom van de cliënten. De cliënten die zijn geïnterviewd, verblijven driekwart jaar en een half jaar bij de Herberg. Blijkbaar lukt het dus niet om deze mensen op tijd uit te laten stromen naar een woning. Volgens de cliënten ligt dit onder andere aan corona (waardoor er

geen woningen worden aangeboden) en de krappe woningmarkt in Zwolle. Twee van de geïnterviewde cliënten reageren op woningen via de Woningzoeker en de derde cliënt wacht totdat hij 23 jaar is zodat hij aan het Housing First traject kan meedoen. Ik heb alle drie cliënten de vraag gesteld wat zij in de tussentijd, waarin zij bij de Herberg verblijven, doen om hun situatie te verbeteren en om aan zichzelf te werken. Alle cliënten geven aan hier niks mee te doen. Zo zit de één de hele dag bij de Herberg, de ander gaat er zelf op uit en een derde zit de hele dag bij Tactus of in het park. Hieruit kan worden opgemaakt dat de cliënten al snel in een vicieuze cirkel belanden waardoor zij bekend raken met de omgeving en de mensen van de Herberg. Er is dus sprake van problematiek op sociaal gebied. Uit de literatuur is ook gebleken dat men het dan vaak lastig vindt om van een groepsvorm zelfstandig te gaan wonen omdat het eenzaam is. Eén cliënt kwam er openlijk voor uit dat dit voor hem ook een angst is en dat hij graag een kamer zou betrekken in een woning met meerdere mensen.

Het is lastig om in te schatten in hoeverre cliënten hebben geleerd van hun eerdere keren van dakloosheid. Tijdens de interviews kunnen de cliënten wel benoemen wat ze anders moeten gaan doen in de toekomst maar op de vraag hoe ze dat dan gaan doen kunnen zij geen antwoord geven. Er wordt overigens niet de indruk gewekt dat de cliënten, naast het reageren op de Woningzoeker, andere problematiek aanpakken. Het beschikken over een eigen woning heeft bij de cliënten de eerste prioriteit en geeft hen de ruimte om daarna aandacht te besteden aan andere problemen. Hierbij komt ook een stuk motivatie van de cliënten kijken. Geen van de cliënten is voldoende gemotiveerd om hun dagelijkse leven te veranderen. Eén cliënt vertelt zelfs: “Ik ben helemaal niet gemotiveerd. Ik zit prima hier.” Echter is het bij de motivatie van de cliënten niet altijd zo dat ze niet willen, maar soms dat ze gewoon niet kunnen. Ik krijg de indruk dat de problematiek op psychisch niveau het voor de cliënten lastig maakt om actief aan hun herstel te werken. De psychische conditie zorgt er ook voor dat vaak de werkelijkheid wordt verdraaid of anders door de cliënten worden ervaren en gezien. Dit bemoeilijkt het proces naar succesvol herstel.

Interviews met medewerkers

In de interviews met medewerkers zijn in eerste instantie de oorzaken van de (recidive) van dakloosheid besproken. De medewerkers geven aan dat er meerdere oorzaken zijn. Zo zien zij bijvoorbeeld mensen die door relationele problemen dakloos worden, maar ook een grote groep heeft schulden, verslavingen en psychische problematiek die ervoor zorgen dat men dakloos wordt. Eigenlijk zeggen alle medewerkers dat de oorzaken van dakloosheid bijna altijd met elkaar samenhangen. Zo kunnen mensen in een psychose raken door drugsgebruik en kunnen ze in hun psychose bijvoorbeeld al hun geld er doorheen gooien waardoor er schulden ontstaan en iemand uiteindelijk zijn woning verliest. Eén van de medewerkers benoemt heel mooi dat er bijna altijd een soort van disbalans in het leven plaatsvindt waardoor iemand dakloos wordt. Wat men opvalt aan de recidiverende groep daklozen, is dat er bij die groep dezelfde oorzaken voorkomen, als die bij dakloosheid. Wel is er onder deze groep vaker complexere problematiek in de zin van verslavingen en psychische problematiek aanwezig. Daarnaast zien de medewerkers ook een verschil in de houding van de cliënten. Zo zijn de mensen die voor het eerst dakloos worden vaak overdonderd en veel emotioneler over hun situatie. Hierdoor zijn ze soms wat voorzichtiger jegens de medewerkers en bewoners maar ook vaak gemotiveerder om weer snel weg te kunnen bij de Herberg. De groep cliënten die niet voor het eerst dakloos is, is vaak een stuk relaxter, ondanks dat ze het ook niet leuk vinden om zich bij de Herberg te melden. Doordat de groep weet wat er komt en vaak ook bekend is in het daklozencircuit, is de drempel een stuk lager.

Uit de analyse van de eerste onderzoeksvraag is gebleken dat een groot deel van de recidiverende daklozen uit andere zorg komt. Dit zien de medewerkers ook. Zij geven bijvoorbeeld aan dat dat komt doordat de zorg vaak (te) lang doorgaat als het niet goed loopt. Vaak moeten er wel meerdere incidenten aan vooraf gaan wil de zorg uiteindelijk worden stopgezet. Volgens één van de medewerkers ligt dit aan conflictvermijding van de begeleiders van de zorginstanties. Niet alle hulpverleners zouden geschikt zijn om een confrontatie aan te gaan en soms hard tegen hard met een cliënt te spreken. Volgens een andere medewerker zal er echt heel goed en gedetailleerd moeten worden gescreend zodat iemand niet in een zorgtraject start wat niet helemaal passend voor hem is.

Uit de analyse van de eerste onderzoeksvraag is ook gebleken dat men eigenlijk al voor een langere periode dakloos is voordat die persoon bij de Herberg aanklopt. Vaak verblijven mensen na het verliezen van hun woning afwisselend bij familie, vrienden en kennissen. Zodra men hun sociale netwerk volledig heeft uitgeput meldt men zich pas bij de Herberg. Ondanks dat het voor de revierende groep een lagere drempel is om bij de Herberg terecht te komen, zullen zij dit dus toch vaak proberen te vermijden. Dit zien de medewerkers ook. Maar het is wel moeilijk om die groep eerder in beeld te krijgen of om mensen eerder naar de Herberg te 'lokken' zodat zij een traject kunnen starten.

Volgens de literatuur is er vaak een groep dak- en thuislozen die 'tussen wal en schip' vallen wegens hun meervoudige, complexe problematiek. Aan de medewerkers is gevraagd in hoeverre zij het zorgaanbod in Zwolle vinden aansluiten bij deze groep dak- en thuislozen. Hierover zijn de medewerkers redelijk pessimistisch. Zo zien de medewerkers dat het aanbod, ondanks de vele zorginstellingen en vrijwilligersorganisaties, niet voldoende aansluit bij de groep (jongere) cliënten die wil blijven gebruiken. Ook mislukken zorgtrajecten vaak wegens het gedrag van verslaafde dak- en thuislozen met ernstige psychische problematiek. Daarnaast zijn er nog dak- en thuislozen met een huurschuld bij woningbouwcorporaties. Voor deze groepen cliënten is het heel moeilijk om een geschikte plek te vinden zodat ze succesvol kunnen uitstromen.

Volgens de medewerkers is het echt van belang dat men zo snel mogelijk uitstroomt naar een eigen woning. Het is van belang dat men niet gewend gaat raken aan de omgeving van de Herberg. In de Herberg verblijven allemaal mensen met hun eigen problematiek. Het komt regelmatig voor dat cliënten, zodra ze met andere bewoners optrekken, juist achteruit gaan in plaats van dat ze aan hun herstel werken en vooruitgang boeken. Dit heeft alles te maken met de omgang met andere mensen in het daklozencircuit. Eén van de medewerkers vertelt uit eigen ervaring dat een woonvorm zoals bij de Herberg erg snel verbreedt. Men raakt snel gewend aan het leven in een groep. Hoe langer dit in stand wordt gehouden, hoe lastiger cliënten het vinden om alleen in een woning terecht te komen. Men gaat dan toch vaak weer op zoek naar gezelschap in de verkeerde hoeken.

In de praktijk lukt het vaak niet om cliënten snel te laten uitstromen naar een eigen woning. Ook de krapte op de woningmarkt speelt hierin een grote rol. Vaak moeten mensen wel een half jaar wachten voor ze in aanmerking kunnen komen voor een woning via de Woningzoeker. Daarnaast wordt het aanbod van de crisisdienst ook te klein ervaren. Het komt regelmatig voor dat iemand, op het moment dat hij in crisis raakt, niet bij de crisisdienst terecht kan omdat het daar simpelweg vol is. Het komt volgens de medewerkers te vaak voor dat het te lang duurt voordat iemand bij de crisisdienst terecht kan waardoor het hele doel van de crisisdienst voorbij wordt geschoten.

Ten slotte hebben de medewerkers ook een mening over de inrichting van de Herberg. Zo wordt de Herberg wel als een beetje ouderwets ervaren door bijvoorbeeld de slaapzalen. Daarnaast pleitten sommige medewerkers ook voor een aparte opvang voor vrouwen of jongeren omdat dit als kwetsbare groepen binnen de kwetsbare groep dak- en thuislozen wordt gezien. Eén medewerker pleit er zelfs voor om de afdeling Beschermd Wonen om te toveren tot een soort van ‘proef wonen’ voor cliënten die op het punt staan uit te stromen. Hierdoor kunnen cliënten wennen aan het zorgen voor zichzelf en zich alvast onttrekken uit het groepsverband, maar is er nog wel voldoende begeleiding aanwezig waardoor er bij problemen gelijk actie kan worden ondernomen.

H4.2.2 Conclusie

Uit de analyse van de onderzoeksresultaten is naar voren gekomen dat zowel bij de oorzaken van dakloosheid, als bij de oorzaken van de recidive van dakloosheid vaak problemen op meerdere levensterreinen spelen.

Daarnaast is het streven altijd om cliënten zo snel mogelijk te laten uitstromen naar een eigen woning om zo niet gewend te raken aan de woonvorm, de omgeving en de mensen van de Herberg. Dit lukt echter niet altijd. Dit komt onder andere door de krappe woningmarkt waarin cliënten vaak lang moeten wachten voordat ze in aanmerking komen voor een woning. Daarnaast is het voor de medewerkers ook heel moeilijk om voor bepaalde groepen dak- en thuislozen geschikte zorg of woonruimte te vinden omdat het aanbod van zorg passende zorg niet goed aansluit bij de problematiek van cliënten of omdat de Woningzoeker geen woningen aanbiedt aan cliënten met een schuld bij woningbouwcorporaties.

Ook de huidige inrichting van de Herberg laat te wensen over. Onder andere de slaapzalen zorgen ervoor dat cliënten geen goede nachtrust krijgen en dat er onderling irritaties ontstaan. Men ervaart de Herberg als te onrustig om goed aan hun herstel te kunnen werken. Aan de andere kant wordt het groepsverband door de slaapzalen versterkt. Dit maakt het voor cliënten die gaan uitstromen moeilijker om te breken met het groepsgevoel. Tevens vinden zowel cliënten als medewerkers dat de groep vrouwen en jeugd apart moet worden gehouden van de volwassen, mannelijke groep.

H4.3 Onderzoeksvraag 3

Welke ervaringen hebben vergelijkbare organisaties met de groep recidiverende daklozen en wat doen zij om deze groep daklozen zo duurzaam mogelijk te laten uitstromen?

H4.3.1 Analyse onderzoeksresultaten

Om een antwoord te kunnen geven op de bovengenoemde onderzoeksvraag, zijn er drie interviews afgenomen met medewerkers van andere vergelijkbare organisaties in Nederland. Ter voorbereiding van de interviews is een topiclijst opgesteld. Alle interviews zijn opgenomen en naderhand getranscribeerd. De transcripties van deze interviews staan weergegeven in bijlage 3. Om de onderzoeksgegevens op een zo correcte en volledige manier te analyseren zijn alle transcripties gecodeerd. Vervolgens zijn de interviews naast elkaar gelegd om zo de onderzoeksuitkomsten goed in beeld te krijgen.

De eerste geïnterviewde betreft een groepsgebeleider van de dag- en nachtopvang van het Leger des Heils in Terneuzen. Deze opvang heeft vanaf maart een grote reorganisatie meegemaakt waardoor het beleid wat minder strak is geworden. Men verblijft er op aparte kamers en kunnen zich ook overdag even terugtrekken in hun kamer. De nachtopvang is erg kleinschalig. In totaal is er plek voor elf cliënten. In het tweede interview is er gesproken met een woonbegeleider van de nachtopvang Zienn in Leeuwarden. Deze nachtopvang wordt als één van de luxere van het land gezien. Cliënten slapen op tweepersoonskamers, het is er schoon en ruim opgezet, en er zijn faciliteiten zoals een aparte rookruimte, een kluis op de kamer en een luxe koffiezetapparaat. Vrouwen, mannen en jongeren worden van elkaar gescheiden. De nachtopvang heeft plek voor 53 cliënten maar geeft aan eigenlijk nooit boven de 40 cliënten te willen gaan. In het derde interview is er gesproken met twee maatschappelijk werkers van Het Witte Huis, een dak- en thuislozenopvang in Vlissingen. Het Witte Huis heeft zeventien plekken voor de vierentwintig uursopvang en tien plekken voor de nachtopvang. Het betreft hier allemaal éénpersoons kamers.

Tijdens de interviews zijn in eerste instantie de oorzaken van de (recidive) van dakloosheid besproken. De bevindingen van de organisaties zijn niet anders dan de uitkomsten van het literatuuronderzoek en de uitkomsten van onderzoeksvraag één en twee. Er kan volgens de organisaties niet één oorzaak worden gegeven voor de recidive van dakloosheid. De problematiek die bij cliënten speelt is groot. Er wordt ook wel gesproken van echte multiproblematiek. Psychische problematiek, verslavingen, eenzaamheid, LVB, financiële problemen zijn allemaal oorzaken die worden genoemd. Ook wordt er een verschil geconstateerd in de groep cliënten die voor het eerst dakloos is geworden en de groep cliënten die al vaker in zijn leven dakloos is geweest. Bij die tweede groep wordt gezegd dat er eigenlijk altijd sprake is van een verslaving aan alcohol of harddrugs. Vaak hangt die verslaving samen met psychische problematiek en het hebben van een verkeerd netwerk. Deze groep wordt ook wel als een ‘verharde groep’ gezien. Bij cliënten die voor het eerst dakloos zijn geworden, is er vaak sprake van heftige emoties. Men is vaak niet bekend in het daklozencircuit en dat maakt dan men over het algemeen gemotiveerder is om uit zijn dakloze situatie te komen.

Wat is opgevallen uit de analyse van de eerste en tweede onderzoeksvraag, is dat veel cliënten uit andere zorg komen voordat ze bij de Herberg aankloppen. Eén organisatie ziet deze groep cliënten ook. Het zijn vaak cliënten met een complexe, meervoudige problematiek. Het komt dan voor dat andere organisaties zich terugtrekken of dat de cliënt van het kastje naar de muur wordt gestuurd. De andere twee organisaties zien deze groep niet echt terugkomen. Een verklaring die hiervoor wordt gegeven is dat andere zorginstellingen eigenlijk altijd kijken naar een andere plek voor de cliënt voordat het zorgtraject wordt stopgezet.

Tijdens de interviews is ook de groep recidiverende dak- en thuislozen aan bod gekomen die zich nog niet bij de nachtopvang heeft gemeld, maar al wel dakloos is. Deze groep kenmerkt zich vaak door, voordat zij zich bij de nachtopvang melden, eerst hun sociale netwerk uit te putten en bij verschillende familieleden, vrienden en kennissen te verblijven. De nachtopvang Het Witte Huis probeert daar wat aan te doen. Zo schuiven zij aan bij een maandelijks overleg met onder andere de gemeente en woningbouwcorporaties om zo toekomstige uithuiszettingen te bespreken. Hierdoor is de nachtopvang eigenlijk al in beeld voordat iemand uit zijn huis wordt gezet. Het doel van de aanwezigheid van de nachtopvang bij het overleg is, dat als iemand uiteindelijk geen andere woning heeft kunnen vinden, dat de nachtopvang dan op tijd iemand naar zich toe kan trekken waardoor er ook weer sneller een traject kan worden opgestart.

Wat medewerkers ook ervaren is dat de omgang met andere cliënten een negatief effect kan hebben. Door één organisatie wordt gezien, dat er echt clubjes ontstaan. Zo heb je bijvoorbeeld het clubje met alcoholisten en het clubje met gebruikers. Doordat deze mensen naar elkaar toe trekken, maken zij het voor elkaar lastig om te breken met het ‘clubje’. Op deze manier houden de cliënten het gedrag in stand. Een andere organisatie zegt dat het soms ook een positief effect kan hebben. De medewerker van deze organisatie ervaart dat soms de wat oudere daklozen een ‘ouderrol’ op zich nemen ten aanzien van de jongere daklozen. Soms werkt dat beter dan dat de jongeren iets van begeleiders aannemen.

Ook de krappe woningmarkt is een actueel onderwerp bij de andere organisaties. In de nachtopvang in Terneuzen hebben ze bijvoorbeeld het streven dat iemand binnen drie maanden weer uitstroomt naar een woning maar inmiddels weten de medewerkers dat dit niet meer haalbaar is. Het wordt door de organisaties als lastig ervaren om de groep cliënten die echt moeten wachten, gemotiveerd te houden om te werken aan hun problematiek. Zo proberen de medewerkers er alles aan te doen om ervoor te zorgen dat de cliënten stappen blijven maken en dat zij zich niet te veel thuis gaan voelen in de nachtopvang.

Aan alle organisaties is voorgelegd hoe zij omgaan met de dunne lijn waarop hun organisatie balanceert om aan de ene kant een zo veilig mogelijke plek te creëren waarin iemand op een prettige manier aan zijn herstel kan werken en aan de andere kant niet te veel luxe te bieden waardoor mensen niet meer weg willen. Dit is een onderwerp waar alle organisaties mee stoeien. In Terneuzen hebben ze sinds de reorganisatie een zo huiselijk mogelijke omgeving geprobeerd te creëren. Dit bevalt zowel de cliënten als de begeleiders erg goed. Doordat er een stuk menselijkheid wordt gegeven is het veel gemakkelijker om het gesprek met cliënten aan te gaan. In Leeuwarden hebben medewerkers er soms moeite mee om cliënten te laten uitstromen. In Leeuwarden ontvangen daklozen een daklozenuitkering van 800 euro per maand. Hier gaat 160 euro vanaf voor het verblijf in de nachtopvang. Doordat er geen voorwaarde wordt gegeven voor bijvoorbeeld budgetbeheer, zoals bij de Herberg, hebben cliënten een behoorlijk bedrag over om vrij te besteden. Zodra men uitstroomt naar een eigen woning, gaan de vaste lasten flink omhoog waardoor uitstromen simpelweg een stuk minder aantrekkelijk is. Hier lopen de medewerkers in Leeuwarden vaak tegen aan. In Vlissingen bekennen medewerkers ook dat er af en toe wel eens een cliënt ‘doorheen glipt’. Zij proberen dit tegen te gaan door wekelijks de voortgang van iedere cliënt te bespreken en echt zo veel mogelijk vast te houden aan de termijn van drie maanden om iemand te laten uitstromen.

Afsluitend is aan de medewerkers van de organisaties gevraagd wat er heel goed gaat in hun organisatie. Zo vinden de medewerkers in Leeuwarden dat het scheiden van de groepen vrouwen en jongeren van de mannen erg goed is. Op die manier probeert de organisatie deze kwetsbare groepen zo veel als mogelijk van elkaar te scheiden zodat zij elkaar niet of minder kunnen versterken in hun problematiek. In Terneuzen is de reorganisatie iets wat op dit moment zijn positieve uitwerkingen heeft. Doordat de nachtopvang erg kleinschalig, huiselijk en toegankelijk is gemaakt, zien de begeleiders dat dat ook een positief effect heeft op de cliënten. Er is meer sociale controle en cliënten voelen meer verantwoordelijkheden om het huishouden gezamenlijk te runnen. In Vlissingen wordt er erg veel gehamerd op ambulante begeleiding na uitstroom van cliënten. Ook de medewerkers van Het Witte Huis blijven in beeld en geven ambulante begeleiding. Zij zien hierdoor een sterke afname in de groep recidiverende daklozen.

H4.3.2 Conclusie

Uit de analyse van de onderzoeksresultaten is naar voren gekomen dat zowel bij de oorzaken van dakloosheid, als bij de oorzaken van de recidive van dakloosheid vaak problemen op meerdere levensterreinen spelen. Bij de groep recidiverende cliënten wordt wel vaker een complexere problematiek opgemerkt. Meestal is er sprake van verslavingsproblematiek in combinatie met psychische problematiek. Daarnaast zorgt ook het sociale netwerk van deze groep cliënten ervoor dat men steeds opnieuw verkeerde keuzes maakt en recidiveert naar dakloosheid.

De groep cliënten die uit andere zorginstellingen komt is minder opvallend in beeld bij de meeste andere organisaties dan in Zwolle. Daarnaast wordt er door de organisaties niets of weinig gedaan om de daklozen die in hun eigen sociale netwerk verblijven naar zich toe te trekken om op tijd een traject te kunnen starten.

Wat medewerkers verder ervaren, is dat – net als bij de groep recidiverende daklozen – omgang met mededaklozen een negatief effect kan hebben. Zij versterken elkaars problematiek of houden deze in stand. Daardoor is het van belang dat cliënten zo snel mogelijk doorstromen naar een eigen woning. Het is duidelijk geworden dat het streven van drie maanden meestal niet haalbaar is. De krappe woningmarkt en wachtlijsten spelen hierin een rol. Maar ook de houding en de motivatie van de cliënt is vaak een goede indicatie voor hoe lang iemand er over doet om uit te stromen naar een woning.

Alle organisaties stoeien met de balans om aan de ene kant de cliënten zo goed mogelijk te helpen en hen zo veel mogelijk te bieden, en aan de andere kant mensen niet thuis te laten voelen of gewend te laten raken aan de nachtopvang. De manier waarop de nachtopvang is ingericht speelt daarin ook een rol.

Organisaties zien ook dat de inzet op ambulante begeleiding en goede nazorg positieve effecten nalaat. Evenals een huiselijke, toegankelijke en persoonlijke inrichting van de nachtopvang.

Hoofdstuk 5: Conclusie

In het vierde hoofdstuk zijn aan het eind van elke paragraaf door middel van een conclusie de onderzoeksresultaten samengevat en is er een antwoord gegeven op de onderzoeksvragen. In dit hoofdstuk wordt er antwoord gegeven op de probleemstelling.

De probleemstelling luidt als volgt:

Om welke redenen verblijven voormalig cliënten van de Herberg na uitstroom weer opnieuw bij de Herberg als gevolg van dakloosheid?

Uit het literatuuronderzoek in het theoretisch kader en uit de analyse van de onderzoeksvragen is naar voren gekomen dat er bij de recidiverende groep cliënten problematiek op verschillende levenssterreinen aanwezig is. Deze verschillende soorten problematiek zijn niet los van elkaar te zien maar hangen eigenlijk altijd met elkaar samen. Bij cliënten van de Herberg zijn er problemen op het gebied van financiën, sociaal netwerk, middelengebruik en het psychisch welzijn aanwezig.

Financiën

Uit de resultaten van onderzoeksvraag 1 is gebleken dat 80% van de respondenten bij binnenkomst bij de Herberg financiële problemen heeft in de zin van schulden. Toch blijkt vaak dat schulden een secundair probleem zijn. Schulden ontstaan of worden in stand gehouden door andere problematiek die bij de respondenten aanwezig is. Daarnaast zijn schulden, afhankelijk van de hoogte en aantal schuldeisers, iets waar in de Herberg goed aan gewerkt wordt. Een voorwaarde voor verblijf en een traject bij de Herberg is budgetbeheer. Hierdoor worden alle schulden in kaart gebracht en wordt er gewerkt aan afbetalingen. Daarnaast wordt er voor sommige cliënten een bewindvoerder aangesteld. Het komt niet vaak voor dat een cliënt voor de tweede keer bij de Herberg komt door schulden. Tenzij er dus sprake is van andere problematiek. Hieraan kan worden gedacht aan psychische problematiek zoals psychoses of een verslavingsproblematiek waardoor mensen verkeerde keuzes maken en waardoor er weer een schuld wordt opgebouwd. Daarnaast vinden medewerkers van de Herberg het erg lastig om cliënten met een huurschuld bij woningbouwcorporaties te laten uitstromen omdat er weinig of geen woningen voor deze groep worden aangeboden zolang de huurschuld niet is afbetaald.

Sociaal netwerk

Sociale problematiek komt bij meer dan driekwart van de respondenten voor. Het voornaamste probleem van het hebben van een niet steunend sociaal netwerk is dat de huidige situatie van de cliënt in stand wordt gehouden. Het komt veel voor dat de recidiverende groep cliënten bekend is in het daklozencircuit, het criminele circuit en de gebruikersscene. Er is niemand in het sociale netwerk die de cliënt kan steunen in zijn proces naar herstel of uitstroom naar een woning. Het verblijf in een groepswoonvorm als bij de Herberg, verbroederd snel. Tevens raakt men snel gewend aan het leven in een groep waarin eenzaamheid niet zozeer aanwezig is. Dit maakt de stap naar een eigen woning voor veel cliënten groter. Door de krappe woningmarkt zijn er veel wachtlijsten voor woningen en verblijven cliënten van de Herberg vaak langer dan gewenst. Dit maakt het uiteindelijk alleen maar lastiger om deze cliënten los te krijgen van het groepsverband en een succesvolle uitstroom te realiseren.

Middelengebruik en psychische problematiek

Het voornaamste kenmerk van de groep recidiverende daklozen, is toch wel de complexe problematiek waarin psychische problemen in combinatie met een verslaving vaak aanwezig zijn. De combinatie van problematiek op deze twee levensterreinen zorgt ervoor dat deze groep cliënten moeilijk te behandelen is. Een deel van deze groep wenst te blijven gebruiken of wil niet meewerken aan een diagnostisering waardoor bijvoorbeeld beschermd wonen al wegvalt. Het zorgaanbod hier in Zwolle, maar ook in andere regio's, sluit niet voldoende aan op deze groep daklozen. Er zijn te weinig zorginstellingen die op de problematiek op alle levensterreinen de juiste zorg kunnen aanbieden. Hierdoor mislukt deze groep vaak in andere zorgtrajecten waardoor men weer recidiveert naar dakloosheid. Medewerkers van de Herberg hebben betreft deze groep weinig mogelijkheden om hen te laten uitstromen naar een passende woning of traject.

Hoofdstuk 6: Adviezen & aanbevelingen

Op basis van de resultaten van dit onderzoek worden er in dit hoofdstuk een aantal aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen zijn voortgekomen uit de conclusie van hoofdstuk 5.

Aanbeveling 1. Cliënten uit het groepsverband halen

Uit het onderzoek is gebleken dat de groep recidiverende cliënten vaak geen steunend sociaal netwerk hebben. Hun sociale netwerk bestaat grotendeels uit mededaklozen. Het verblijf in de Herberg met dezelfde doelgroep werkt hier ook aan mee. Om ervoor te zorgen dat iemand niet gewond raakt aan het leven in groepsverband, is het van belang om iemand zo vroeg mogelijk uit het groepsverband te halen. Dit is op het moment niet altijd mogelijk door onder andere de krappe woningmarkt waarin men lang moet wachten op een woning. Het zou de cliënten goed doen als ze, ondanks dat ze nog niet zijn uitgestroomd, al wel meer uit de groep gehaald kunnen worden en kunnen wennen aan zelfstandigheid. Als er eventuele problemen opspelen dan is de Herberg nog in beeld om hierop te anticiperen. Op basis van dit onderzoek is naar mijn oordeel verstandig dat de Herberg eens gaat kijken welke mogelijkheden er zijn om cliënten al eerder uit het groepsverband te halen.

Met het oog op de plannen om de Herberg anders in te richten adviseer ik dan ook om in de nieuwe inrichting de mogelijkheid voor cliënten te creëren om individueel te kunnen verblijven in de Herberg. Een voorbeeld hiervan zou zijn dat er een aantal kamers beschikbaar komen waarin cliënten die op het punt staan om uit te stromen alvast kunnen wennen aan het alleen zijn en huishoudelijke taken zoals schoonmaak en koken. Tevens wil ik, met het oog op de herinrichting van de Herberg, ook adviseren om de slaapzalen te vervangen voor één- of tweepersoonskamers met bijvoorbeeld een kluis op eigen kamer. Dit geeft cliënten meer rust en veiligheid om te kunnen werken aan hun herstel.

Aanbeveling 2. Dak- en thuislozen eerder in beeld krijgen

Uit het onderzoek is gebleken dat veel recidiverende dak- en thuislozen zich pas bij de Herberg melden nadat zij hun sociale netwerk volledig hebben uitgeput en nergens meer terecht kunnen. Het betreft hier een groep dak- en thuislozen die moeilijk in beeld te krijgen is. Toch denk ik dat het voor de Herberg een meerwaarde is om een deel van deze groep al eerder naar zich toe te kunnen trekken waardoor problematiek niet verergerd. De Herberg kan bijvoorbeeld in een maandelijks overleg met de gemeente, woningbouw en andere zorginstellingen mensen bespreken die uit hun woning gezet gaan worden. Hierdoor is de Herberg op tijd in beeld en kan er worden geprobeerd om de cliënt naar de Herberg te halen zodat er een traject kan worden gestart waardoor iemand weer zo snel mogelijk uitstroomt naar een eigen woning.

Aanbeveling 3. Huurschuld bij de woningbouwcorporatie

Uit het onderzoek is gebleken dat er voor de groep cliënten met een huurschuld bij woningbouwcorporaties bijna geen opties zijn voor het uitstromen naar een woning totdat de huurschuld is afbetaald. Mede hierdoor blijft er een groep bij de Herberg waarvoor er geen andere passende woning beschikbaar is. Ik zou de Herberg aanbevelen nog eens goed te kijken naar deze groep cliënten en het aanbod van uitstroommogelijkheden dat er is. Wellicht kunnen in gesprekken met de woningbouwcorporaties of gemeente oplossingen worden aangedragen waardoor er voor deze groep cliënten meer mogelijkheden tot uitstroom ontstaan. Deze aanbeveling betreft niet alleen de recidiverende groep, maar alle dak- en thuislozen met een huurschuld bij woningcorporaties.

Literatuurlijst

Beckman L.J. (1980). An attributional analysis of Alcoholics Anonymous. *Journal of Studies on Alcohol*, p. 714-726.

Boersma, S. (2012) *Profiel van daklozen in de vier grote steden*. Ongepubliceerd rapport. UMC St Radboud, Onderzoekscentrum maatschappelijke zorg, Nijmegen

Bogaerts, S., Poiesz T.B.C., Van der Knaap, L.M. (2007). Voorkoming en reductie van criminaliteit: te weinig aandacht voor Gedragscomponenten. *Tijdschrift voor Veiligheid*, p. 51-56.

Bruin, D. de, Meijerman, C., Verbraeck, R., Braam, R., Leenders, F. & Wijngaart, G. van den (2003) *Zwerven in de 21ste eeuw*. Centrum voor verslavingsonderzoek, Utrecht

CBS (2019) *Aantal daklozen sinds 2009 meer dan verdubbeld*. Geraadpleegd op: 28 februari 2020, van: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/34/aantal-daklozen-sinds-2009-meer-dan-verdubbeld>

College voor de Rechten van de Mens (z.d.) *Dak- en thuisloosheid*. Geraadpleegd op: 3 maart 2020, van: <https://mensenrechten.nl/nl/dak-en-thuisloosheid>

Crane, M., Byrne, K., Fu, R., Lipmann, B., Mirabelli, F., Rota-Bartelink, A., Ryan, M., Shea, R., Watt, H., & Warnes, A.M. (2005). The causes of homelessness in later life: Findings from a 3-nation study. *Journal of Gerontology: Social Sciences*, p. 152-159.

De Herberg (z.d.) *Wat is de herberg?* Geraadpleegd op: 28 februari 2020, van: <http://herberg zwolle.nl/site/wat-is-de-herberg/>

Doorn, L. van (2005) *Leven op straat*. Bussum: Uitgeverij Coutinho

Everdingen, C. van (2016) *De Utrechtse nachtopvang en crisisopvang in beeld*. Ongepubliceerd rapport. Van Everdingen ZorgConsult, Sittard

Freels, S.A., Johnson, T.P., Parson, J.A. & Vangeest, J.B. (1997). Substance abuse and homelessness: sociale selection or social adaption? *Addiction*, p. 437-445.

Lodder, H., Merelle, S. & Overberg, R. (2012). *Monitor sociaal kwetsbare groepen*. Ongepubliceerd rapport. GGD Kennemerland, Haarlem

Mani, A., Mullainathan, S., Shafir, E., & Zhao, J. (2013) *Poverty impedes cognitive function*. Geraadpleegd op: 29 juni 2020, van: https://scholar.harvard.edu/files/sendhil/files/976.full_.pdf

Officiële bekendmakingen.nl (2011) *Plan van Aanpak dak- en thuislozen (maatschappelijke opvang) 2^e fase*. Geraadpleegd op: 7 maart 2020, van: <file:///C:/Users/jwedz/Downloads/blg-111080.pdf>

Proshaska, J. O., DiClemente, C. C., Veliger, W. F., Gini, S., & Norcross, J. C. (1985). Predicting change in smoking status for self- changers. *Addictive Behaviors*, p. 395–406

Rekenkamer Den Haag (2018) *Van de straat*. Ongepubliceerd rapport. Rekenkamer Den Haag, Den Haag

Spierings, F. (1997). *Een wereld zonder thuis: Dak- en thuislozen, niet-gebruik van voorzieningen en het toeschouwersperspectief*. Geraadpleegd op: 29 juni 2020, van: <https://ugp.rug.nl/sogi/article/view/19487/16965>

Stevens, A., D. Berto, U. Frick, N. Hunt, V. Kerschl, T. McSweeney et al. (2006). The relationship between legal status, perceived pressure and motivation in treatment for drug dependence: Results from a European study of quasicompulsory treatment. *European Addiction Research*, p. 197-209.

Stikkelman, P. (2013) *Hoe wordt je dakloos?* Ongepubliceerde scriptie. Gemeente Nijmegen, Nijmegen

Tuynman, M., Planije, M., Hulbosch, L. & Place, C. (2013) *Monitor Stedelijk Kompas 2012*. Ongepubliceerd rapport. Trimbos instituut, Utrecht

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (2019) *Halt aan dak- en thuisloosheid*. Geraadpleegd op: 28 februari 2020, van: https://vng.nl/sites/default/files/2019-11/brandbrief_toename_daklozen.pdf

Vilans (2019) *Handreiking zelfredzaamheid voor wijkverpleegkundigen*. Ongepubliceerd rapport. Vilans, Utrecht

Wieriks, A. & Holtkamp, K. (2018) *Na de nazorg*. Ongepubliceerde scriptie. Saxion Hogeschool Enschede, Academie Mens en Maatschappij, Enschede

Wolf, J.R.L.M. (2002) *Een kwestie van uitburgering*. Amsterdam: SWP Uitgeverij B.V.

Bijlage 1. Interviews cliënten

Interview 1.

Geïnterviewde: H

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 22 juli 2020 om 10.00 uur

Duur: +/- 40 minuten

Locatie: De Herberg

J: Welkom. Ik vind het leuk dat je er bent. Voordat we gaan beginnen zal ik nog even uitleggen wat de bedoeling is en wie ik ben. Mijn naam is, zoals je al weet, Juli. Ik ben op het moment bezig met mijn afstudeeronderzoek naar de recidive van dakloosheid. Hiervoor wil ik graag een aantal bewoners interviewen en daarom heb ik jou gevraagd. Het interview duurt ongeveer een half uur. Ik neem het interview op omdat dat het voor mij gemakkelijker maakt om de interviews te analyseren. Daarnaast is alles wat wij straks bespreken vertrouwelijk. Dat houdt in dat jou naam nergens op mijn verslag komt te staan en dat ik verantwoord omga met de opnames en de rapporten die ik op basis van de opnames opstel. Vind jij dit goed?

H: Ja hoor. Maar ik krijg toch niet mijn eigen stem te horen? Ik vind dat vreselijk.

J: Haha nee, ik ben helaas de enige die mijn eigen stem moet terugluisteren.

H: Oké dan is het goed haha.

J: We zullen het tijdens het interview gaan hebben over jou situatie, hoe je hier terecht bent gekomen en wat je hier van de situatie vindt. Heb jij van te voren verder nog vragen?

H: Nee.

J: Oké, dan gaan we beginnen. Kun jij eerst wat over jezelf vertellen? Hoe ben je hier bijvoorbeeld terecht gekomen?

H: Goedemorgen, ik ben H, ik woon sinds twee/drie weken in de Herberg, en in Nederland woon ik nu 20 jaar. Ik ben in de tussentijd geëmigreerd, weer teruggekomen, weer weggegaan en weer teruggekomen door allerlei persoonlijke problematiek. Ik heb nu toch voor Nederland gekozen want hier zit mijn ziel en mijn hart. Ik hou heel erg van Nederland. Ik besef me elke keer als ik uit Nederland weg ben dat mijn land Nederland is.

J: Waar komt u vandaan?

H: Afghanistan. Toen ben ik dus terechtgekomen bij de Herberg, en ook goed.

J: U gaat toch elke keer weer terug naar Afghanistan dus toch mist u daar iets.

H: Nee, Afghanistan was niet mijn keuze, het moest. Mag ik alles vertellen?

J: Ja, je mag alles vertellen.

H: Ik heb met mijn burens in Zwolle een beetje problemen gehad. Ik dacht het komt door politiek of door criminele bende of maffia. Op een of andere manier ben ik weggejaagd van mijn woning.

J: U hebt het hier over uw woning in Zwolle?

H: Ja, in Zwolle. Maar ik ben toch naar Afghanistan gegaan na 30 jaar geloof ik. Afghanistan ben ik niet geëmigreerd. Ik ben naar Amerika geëmigreerd en weer terug. Wat ik ermee bedoelde is dat ik voor Nederland kies, ik miste Nederland heel erg. Dus elke keer als ik wegga dan,... Deze keer moest ik weg want ik had geen keus, niemand heeft mij geholpen. Op Schiphol zeggen ze: 'Nou meneer u bent in de war.' Politie heeft gezegd: 'Ja je bent toch een beetje in de war, je gebruikt drugs en je ziet dingen die niet bestaan.' Maar toch zei hij: 'Weet je wat Harun, pak je spullen en boek je ticket naar Afghanistan.' Ik wilde naar Amerika gaan en toen ben ik op Schiphol tegengehouden. Ze vroegen of ik in Amerika wilde blijven of dat ik terug kwam. Ik zei nee, ik kom terug naar Nederland. En toen mocht ik niet meer vliegen. Dus dat was dit verhaal. Toen dacht ik weet je wat, ik ga lekker naar mijn land. Daar ben ik heen gegaan. En vanaf Afghanistan ben ik naar Amerika gegaan.

J: Oké, dus in plaats van direct van Schiphol naar Amerika bent u via Afghanistan naar Amerika gegaan.

H: Ja, precies. Ik dacht ik ga dat proberen want dat moet wel lukken. Maar ik had helemaal niet de intentie naar Amerika te gaan. Misschien heeft het toch iets met politiek te maken dus ik wilde het van hier (Afghanistan) proberen. Maar toch ben ik gegaan. Ik had zonder problemen gevlogen, zonder vragen van douane en zo. Dus ik dacht misschien zat er iets fout in de Nederlandse regering. Toen ben ik naar Amerika gegaan, maar eigenlijk wilde ik weer terugkomen naar Nederland. Ik was sowieso niet van plan om daar te blijven. En toen ik terugdacht dacht ik ja ik ga weer naar Zwolle. Die mensen, politiek, dit en dat.... Ik heb niks fout gedaan dus ik ga, ik verveel mij hier. Mijn land is Nederland, maar toch mijn familie zegt: 'nou, je hebt drugs gebruikt, eenzaamheid gehad, en je bent homoseksueel, je hebt niet zo goede toekomst in Zwolle. Je zal als een junk eindigen.' Dus ik dacht ja misschien hebben ze toch gelijk. Maar toen ik zei ik ga toch. Toen ging mijn moeder huilen en zij dat ik haar in de steek liet door weg te gaan.

J: Waar woont uw moeder?

H: In de Verenigde Staten. Daarom ben ik naar Amerika gegaan. Nadat mijn moeder hilde ben ik daar gebleven. Het moet maar ik moet aan die omgeving wennen. Ik heb mijn best gedaan maar uiteindelijk zei ik nee ik pas hier niet. Het systeem, het weer was niet fris, etc. Toen dacht ik nee, ik wil terug naar Nederland. Toen kwam corona en kon ik niet reizen. Uiteindelijk is het mij toch gelukt om naar Nederland te komen. Verder had ik wel goede hulp daar gekregen zoals psychiaters en medicatie. Ik heb mijn ei kwijt gekund. Dus zij zeiden dat het mijn keuze was om naar Nederland te gaan, ze gingen mij niet tegenhouden, maar als je in Amerika blijft kunnen wij jou altijd nog verder helpen met jou zorgen. Toen heb ik hen bedankt maar ik kies er toch voor om te vertrekken naar Nederland.

J: Bent u nu voor het eerst hier bij de Herberg of bent u al een keer eerder geweest?

H: Ik ben eerder hier geweest, ongeveer 5 jaar terug. Toen was het weer een ander verhaal.

J: Oké, stel we gaan terug naar 5 jaar geleden. Toen u hier voor het eerst was. Hoelang heeft hier toen verbleven?

H: Ik dacht 2 nachten. Ik moest weer naar Haarlem. Want ik kwam niet uit Zwolle. Hier hebben ze mij toen weggestuurd en toen ben ik bij mijn ex(vriend) verbleven in Zwolle. Of juist niet? Oh nee, ik weet het weer. Ik kwam van Haarlem naar Zwolle bij een (ex)vriend inwonen. Hij zei tegen mij kom bij mij. In Haarlem heb ik in de daklozenopvang geslapen voor vier weken. Toen zei ik, ik ga bij T. wonen in Berkum (Zwolle). En toen heb ik bij T. vier of vijf maanden gewoond. En toen heb ik ruzie gehad met de gemeente van Zwolle waardoor ze mijn uitkering hebben stopgezet. Ze zeiden dat ik weer kon vertrekken naar Haarlem. En toen ben ik dus hier (de Herberg) gekomen. Hier werd mij toen verteld dat het hier geen zin heeft omdat ik uit Haarlem kom. Dan moet ik weer terug naar Haarlem. Zo was het gegaan.

J: Dus u ging toen terug naar Haarlem en heeft u daar toen wel een woning kunnen vinden?

H: Ja, ik heb een kamer kunnen regelen. Heel snel via vrienden. Ik woonde bij een oudere man die ik al kende van vroeger. Hij hielp mij altijd met huiswerk. Hij zei: 'Je bent toch hier en ik ken jou dus kom bij mij wonen.' Hier heb ik toen vier jaar gewoond.

J: Waardoor bent u deze kamer weer kwijtgeraakt?

H: Ik heb in Zwolle een woning kunnen vinden. En toen ben ik hier komen.

J: En in deze woning is de ruzie met uw burens voorgevallen?

H: Dus uiteindelijk is het Zwolle, Haarlem, Zwolle Amerika, enz.

J: Begrijp ik goed dat u nu in Zwolle wil blijven?

H: Ja, ik heb een jaar nu in Zwolle gewoond en ik ken Zwolle al jaren van mijn (ex)vriend. Ongeveer 12 jaar ken ik Zwolle al. Dus ik voel mij hier wel thuis. En het laatste jaar is het mij opgevallen dat het ook een leuke stad is om in te wonen. De gemeente Zwolle heeft mij verteld dat ze Zwolle niet 'thuis' voor mij vinden. Dus daarom is mijn uitkering stopgezet. Dat was niet de bedoeling. Ik heb nooit gezegd..., ik voelde mij niet thuis maar ik miste Haarlem in die tijd. Maar dat is een smoesje geweest dat ik Zwolle niet leuk vond en dat daarom mijn uitkering is gestopt. Dat vond ik een beetje hard want het was niet waar. Je kiest voor ergens en je gaat er toch wonen? Ik kom toch niet tegen mijn zin hier? Ik kies voor iets. Op den duur went het wel. En ik ben iemand die snel verliefd raakt. Ik ben heel simpel. Zogezegd doet een dakloze dat altijd. Overal vinden ze een thuis. Maar in mijn geval is dat niet zo ik ben ook heel hard. Misschien zijn wij daklozen wat te zacht, wij zijn heel gevoelig met alles.

J: Dus u bent een paar weken geleden vanuit Amerika gekomen met de intentie je hier in Zwolle te vestigen?

H: Ja, klopt. Ik heb gemeente Zwolle laten weten dat ik heel veel heb meegekregen van mijn burens. Het was echt chaos als ik terug denk. Overal waren er mensen achter mij op straat. Op gaysites en zo. En ik ging alleen maar ergere dingen zeggen. Niemand heeft het recht om mij op deze manier te volgen. Ik ben een lief en zacht persoon maar ik kan ook een heel andere

kant laten zien. Maakt mij niet uit ik ben ook een mens. Je kan mijn liefdadigheid niet misbruiken. Als jij hard doet ben ik ook hard.

J: Wat ik mij afvraag, u komt uit Amerika en reist naar Zwolle. Waarom heeft u zich niet voor uw vertrek afgevraagd waar u in Zwolle terecht kan?

H: Ik wilde echt zo graag weg. Het maakte mij verder niets uit ik wilde gewoon in Nederland zijn.

J: Dus u heeft van de te voren niet nagedacht over een woning?

H: Woning of geen woning ik ging gewoon als ik maar een dak boven bij hoofd heb en in Nederland ben. Dat was mijn eerste intentie. Toen was het goed dat ik bij de Herberg kon komen. Bij de Herberg kon ik wel wonen dus dat was prima dat doe ik.

J: U bent ook begonnen in de basis en toen binnen hoeveel dagen was u naar de doorstart doorgeplaatst?

H: Volgens mij was er bij de basis iets gebeurd. Ik had met een jongen gesproken over doden. Hij zij dat hij bang was om over doden te praten. Ik denk dat die jongen het personeel heeft verteld dat hij bang was voor mij of dat ik hem bang heb gemaakt. Toen hebben ze mij hier (doorstart) naartoe verhuist. Ze zeiden er is daar plaats voor jou, er is niks gebeurd jij mag naar deze afdeling. Ik denk dat dat is gebeurd want die jongen kreeg opeens angst en zo.

J: Maar je moet het wel goed doen als je naar de doorstart wil zitten dus dan doe jij het wel goed.

H: Ik weet niet. Ik wordt hier geroepen van: 'Hey, doe niet zo nuchterig niet zo met je kont lopen.' Ik zeg ja jongens ik ben mijzelf. Vandaag hebben ze (medebewoners) gezegd dat ze van mij houden wij hebben geen hekel aan jou maar je doet soms nuchterig. Ik zeg ja ik ben gewoon zo. Bij deze is het prima. Dus dat is goedge maakt.

J: Even een ander onderwerp: als u terugkijkt naar bijvoorbeeld de eerste keer dat u dakloos werd in vergelijking met de tweede keer, zit daar een verschil in? Ervaart u dat anders?

H: Die tijden waren heel zwaar. Ik moest heel veel huilen ik was heel verdrietig. Deze keer is alles weg, ik ben niet verdrietig, niet emotioneel, ik laat mensen praten wat ze willen. Ik ben sterker geworden.

J: Stel we gaan terug naar de eerste keer dat u in een nachtopvang moest verblijven. U komt daar voor het eerst binnen, wat ging er in uw hoofd om?

H: Ik voelde mij heel machteloos en hulpeloos. Maar dat hoort ook in het leven.

J: Was u ook bang?

H: Ja, ik moest mij wel gedragen want sommigen waren echt anti homo. Als je een beetje dingen zegt die niet kloppen zoals vandaag ga ik mijn nagels doen, dan worden ze een beetje agressief. Dan wordt ik wel een beetje bang. Want mensen die dakloos zijn hebben veel

meegemaakt, veel gezien en met een homo in de buurt worden sommigen nog onvoorspelbaarder.

J: Wat had u anders kunnen doen waardoor u hier nu niet zat?

H: Aan deze vraag heb ik zoveel hekel. We gaan die vraag niet stellen.

J: Waarom heeft u een hekel aan deze vraag?

H: Omdat het zo en zo gegaan is. Als je terugdraait dan wordt het heel veel alles alles alles en dan was ik niet hier.

J: Stel u denkt er alleen over na, misschien helpt dat wel voor in de toekomst. U kunt dan bijvoorbeeld denken als ik dit anders had kunnen doen dus voor de volgende keer houd ik daar rekening mee.

H: Voor de volgende keer wil ik mij goed gedragen, vooral met de burens, heel belangrijk. Maar soms wordt jij in de media naar voren geschoven. Er wordt echt een verhaal over je gemaakt. Dan bemoeit de politiek zich ermee. Dan wordt je bekend. Dan weet je zelf niet wat er allemaal aan de hand is.

J: Wat bedoelt u met politiek?

H: Media gaat dingen over jou zeggen. En dan komt het bij de gemeente op tafel. Ze zeggen dan dit hebben we over jou gevonden of dat is er gebeurd. Ik weet dat het in mijn hoofd zit en dat het niet zo is maar het kan wel. Ik ken heel veel scenario's over mensen.

J: Als u het heeft over het beter gedragen naar de burens, kunt u dan beschrijven wat er precies is gebeurd?

H: Ja, ik was verliefd op de buurman. Hij vond dit niet leuk. Ik weet ook niet of hij homoseksueel is. Hij is heel leuk en lief maar ik ben nog steeds

J: Wat ging er mis zodat u uit uw woning moest?

H: Moet ik alles vertellen?

J: Als u dat wil vertellen dan kan dat.

H: Ten eerste hij vond het niet leuk dat ik hem vertelde dat ik verliefd op hem was. Ik heb hem verder niet lastig gevallen of aangeraakt. Alleen hij kwam een keer bij mij en hij vertelde dat zijn moeder kanker had. Dat verhaal wist ik al. En toen heb ik zo gedaan ...(geeft glimlachend gezicht)... Hij dacht dat ik lachte en hij vond dat niet leuk. Hij is weggegaan en kwam later terug om te vertellen dat hij het niet leuk vond dat ik lachte toen hij vertelde dat zijn moeder kanker had. Ik begon weer een beetje te lachen. Toen ging hij weer weg. Toen kwam hij weer en ik heb volgens mij iets raars gezegd en toen begon hij te ...(maakt gebaar met zijn vuist)...

J: Dus u had een fysieke confrontatie met hem?

H: Ja volgens mij heb ik toen weer gelachen en toen is hij boos geworden. Hij heeft mij meegesleurd naar de andere buurman en hij heeft me bij hem neergesmeten. En toen begon hij te lachen. Toen ging ik expres extra hard lachen en toen ging hij mij heel hard slaan. Ik begon te huilen en dat was eigenlijk de reden dat ik ben vertrokken. Dat is het einde van het hele burenhet verhaal. Maar toch heb ik nog steeds contact met hem. Ook toen ik in Amerika was. Hij is nog wel boos dat hij mij het liefst wil slaan. Hij doet dit niet omdat hij mij niet geestelijk in orde vindt. Maar hij is nog steeds boos. Hij heeft respect voor mij hij heeft mij vergeven maar als je hier bij mij komt kies je er zelf voor zegt hij. Hiermee zegt ie dat ik afstand van hem moet houden.

J: Als u terugkijkt naar de keren dat u in de nachtopvang hebt gezeten, wat heeft u daar toen van geleerd?

H: Ik moet niet verliefd raken op de burenhet. Maar ik wil sowieso nooit meer verliefd raken. Natuurlijk wordt ik ook een dagje ouder. Verliefdheid moet van beide kanten komen niet alleen van mij. Maar deze keer hoop ik niet dat ik mijn woning door mijn burenhet moet verlaten. Daar heb ik politie en woningbouw voor. Maar bij deze woning had ik een ander gevoel. Ik zat gewoon tussen de maffiabende. Ik was verliefd maar voelde mij niet fijn. Maar hoe moet ik met die maffiabende omgaan? De buurman was heel lief maar tegelijkertijd ook heel hard. Heel apart was dat.

J: Dus als ik het goed begrijp was het geen fijne omgeving om te wonen?

H: Nee, ik probeerde er te blijven maar het ging niet meer.

J: Wat gaat u anders doen als u straks weer een woning krijgt (toegewezen) op een plek waar veel criminaliteit plaatsvindt?

H: Ik ga niet in contact. Maar de afgelopen keer was heel anders omdat ik verliefd was geraakt. Ik blijf nu puur professionele burenhet. Gewoon alleen gedag zeggen en klaar. Ik hoef niet te weten of iemands moeder kanker heeft of niet.

J: Maar een sociaal netwerk hebben is ook wel heel fijn. Goede burenhet kunnen daar een grote rol in spelen.

H: Dat is een goed punt. Toen ik voor Zwolle had gekozen, was ik van plan om een nieuwe familie te maken en om hier gelukkig te worden. Ik wilde beginnen bij mijn burenhet. Maar ik ben dus te ver gegaan door verliefd te worden op mijn buurman. En ik weet ook niet of hij nog steeds homo is of niet. Ik heb nog nooit een meisje bij hem gezien. Ik wil eigenlijk ook een gemeenschappelijke woning hebben. Met een gemeenschappelijke woonkamer. Ik kan niet alleen wonen. Ik weet niet wat alleen zijn is. Daarom heb ik met de burenhet contact gezocht. Ik wil met mensen wonen. Vind ik leuk en gezellig want ik weet niet wat eenzaam is dat vind ik heel moeilijk.

J: Wat vindt u tot nu toe van uw verblijf hier bij de Herberg?

H: Goed. Alleen de collega's zijn goed, maar ze geven toch het gevoel van je bent een klootzak want je bent dakloos. Zo'n gevoel krijg ik.

J: Hoe komt het dat u dat gevoel krijgt?

H: Ze zijn niet echt professioneel. Ze denken van: ‘Zij zijn dakloos ze zijn niks waard laat hun maar lekker hier doorgaan.’ Zon gevoel krijg ik van hun kant terwijl daklozen zoveel zien als jij. We zijn allemaal gelijke mensen we zijn alleen dakloos dat is het.

J: Waar komt dat gevoel vandaan?

H: Zo van: ‘Héy wij zijn in gesprek!’ Of: ‘Ik ben nu even bezig!’ Dan kan je zeggen dat het aan de Nederlandse cultuur ligt maar ik vind het een beetje onvriendelijk. Zo van: ‘Héy jij bent een klootzak want jij bent dakloos. Je moet stilzijn je bent niet aan de beurt.’ Nee dat vind ik niet prettig. Eigenlijk werken zij voor ons en dan moeten ze ook voor ons klaarstaan. Ik werk niet voor hun. Ze moeten soms even dimmen. Wij zijn echt gevoelige mensen, wij zijn allemaal slachtoffer, ik ben slachtoffer; liefdesslachtoffer. Dat is nog erger. De mensen moeten echt voor mij respect hebben want ik was verliefd geraakt. Ik ben dakloos geworden door de liefde. Dat is toch een mooi verhaal? Maar iedereen heeft wel een verhaal. Maar mijne is echt anders gelopen.

J: Wat gaat er hier bij de Herberg goed?

H: Ik vind de mensen heel aardig.

J: Bedoeld u de mensen die hier verblijven?

H: Ja, ze zijn heel leuk en lief en ik vind het hier echt prima.

J: Iedereen die hier verblijft heeft zijn eigen problematiek. Steekt men elkaar daar niet mee aan of werkt dat juist heel erg goed?

H: Ja, iedereen heeft wat meegemaakt, maar ik vind het hele prima mensen soms wel een beetje druk, maar verder prima mensen. Vooral de vrouwen zijn echt prima, de oudere mannen. Andere mannen zeggen: ‘Hey vuile vieze homo.’ Vind ik ook prima dat gaat het ene oor in en het andere oor weer uit. Ik ga geen grote bek houden tegen ouderen dus ik laat het gewoon. Eem man zegt ja jij loopt ook hard ‘s nachts terwijl ik superzacht loop om anderen niet wakker te maken. Vannacht was hij de hele nacht onrustig en ik heb er ook niks van gezegd. Ik laat het gewoon.

J: Wat ontbreekt er bij de Herberg of wat is hier juist aanwezig wat het moeilijker maakt om terug te keren naar een eigen woning?

H: Respect. Ik verwacht meer respect van de collega’s. Wij zijn dakloos, geen moordenaars. Gewoon een beetje met respect met elkaar omgaan. Dat verwacht ik. Een woning komt wel op zijn tijd, ik ben gelukkig in Nederland, ik heb een dak boven mijn hoofd, prima zo. Ik ga niet zeuren van ik wil een woning hebben en ik wil dit en dat hebben, dat hoeft voor mij allemaal niet. Ik ben zo simpel daarin. Sommigen zeggen dat ik niks beters heb gezien maar dat is ook niet zo. Mijn burens zeiden dat ik fake was, ik een homo ben. Maar goed ik wil niet beginnen over mijn burens.

J: Dus als er iets is wat het moeilijker maakt om een eigen woning te vinden dan is het de houding van de medewerkers van de Herberg richting de bewoners?

H: Ja, ik vind het prima hier om jarenlang te wonen. Maar ik wil gewoon met respect behandeld worden. Woning komt of komt niet, dat is niet van belang.

J: Maar er komt een moment dat u hier weg moet en dat u dan toch op eigen benen moet staan.

H: Juist.

J: Maar dat heeft voor u geen haast?

H: Ik ben niet haastig. Nederland is een rijk land en dus zal het probleem oplossen voor haar bewoners. Nederland is een rijk land, nu geven we corona de schuld maar dat is niet waar. Wij zijn zelf schuldig. De Nederlandse overheid is een rijke schat. Als daklozen moeten wij eerst hulp krijgen want ik ben liefdesslachtoffer. Nederland is een rijk land ze zullen het probleem voor ons oplossen. Er moeten meer gebouwen komen voor iedereen, niet alleen voor ons daklozen.

J: Heeft u naast de Herberg nog contact met andere hulpverleningsinstanties?

H: Alleen Zwolle doet of Zwolle Actief.

J: Hoe bevalt dat?

H: Ik kan voor dagbesteding naar Tactus of Focus. Daar breng ik mijn dagen door.

J: Dus u bent over de hulpverlening tevreden behalve het stukje waarbij het ontbreekt aan respect jegens u?

H: Ja, ik voel mij niet dakloos totdat die collega's een beetje raar met mij omgaan. Dan voel ik mij wel weer dakloos. Zij geven je het gevoel van jij bent dakloos klootzak! Dus stil! Dat is niet prettig hoor. Ze hebben het wel druk, maar dat moeten ze zelf oplossen niet ons aankijken. Gewoon even respect naar elkaar. Niet zo verzuurd.

J: Ik heb in mijn onderzoek ook literatuuronderzoek gedaan. Wat daar toch ook wel uit naar voren kwam, is dat motivatie ook een grote rol speelt bij de terugkeer naar een woning of niet. Hoe ziet u dat?

H: Wat ik denk in de wereldbevolking, wereldarmoede; eigenlijk zijn er mensen dakloos door de rijken. Er is zoveel problematiek in de wereld dat komt door de miljonnairs en miljardairs. Ik ben dakloos geworden door de politiek en door de liefde. Maar, de daklozen..... Kijk; de miljonnairs gaan een weekendje Parijs, weekendje Milaan, etc. Maar nu is er corona en dan zeggen de miljonnairs nu pas van: 'Hey, wij hebben onze aarde in de steek gelaten, al jaren lang is het vernielt.' Nu zien ze opeens in dat de wereld in de fik staat. Dat komt dus door de rijken zij hebben nooit eerder gedacht hoe ze ook anderen kunnen helpen. Denk bijvoorbeeld aan de vluchtelingen crisis, dakloosheidscrisis.

J: En als je kijkt naar het stuk motivatie van uzelf? Heeft u ook een stukje motivatie om straks hier weg te gaan en uw eigen pad te gaan bewandelen?

H: Jij vraagt mij toch niet wat ik van plan ben in de toekomst te gaan doen als ik daar nog niet ben? Ik zit nu hier ik kan nog niks beslissen.

J: Sommige mensen zitten hier maar die willen eigenlijk helemaal niet werken aan herstel of ze willen wel maar ze kunnen niet door bijvoorbeeld een verslaving.

H: Ja maar ze weten er komt niks. Ik kan hier uren blijven lullen maar er komt gewoon niks.

J: Wat bedoeld u met er komt niks?

H: Er komt gewoon niks. Want er is nu corona. Als ik wat wil zoeken dan zeggen ze ja er is nu corona dus ik kan u niet verder helpen.

J: Klopt het dat dit dan vooral demotiverend werkt?

H: Ik ben niet gemotiveerd in een nep en fake leven. Net zoals al jaren aan de gang is. Kijk; corona betekent dat wij fout bezig waren. We moeten anders leven. En nu vraag jij mij je gaat toch niet hier zitten? Nee, ik heb al jaren gevochten voor mijn leven. Ik ben alsnog dakloos geworden maar niemand heeft gezegd laten we hem helpen. En nu zitten ze hier toch weer met mij om de tafel van hadden we hem vijf jaar geleden maar geholpen. Maar ik ben toen niet geholpen.

J: Dus u denkt nu meer van ik ben blij dat ik hier ben en ik wil nu graag even op adem komen. Zie ik dat goed?

H: Nee, ik laat juist iedereen op adem komen. Ik wil gemeente en andere instanties op adem laten komen. Ik heb altijd mijn ding gedaan en mij netjes gedragen maar zij zijn niet normaal geweest. Ze zijn nog steeds dom bezig.

J: Vind u uzelf gemotiveerd?

H: Voorlopig zit ik goed. Ik vind het prima hier. Ik ben helemaal niet gemotiveerd. Nog niet in ieder geval. Fake life. Want ik ben verliefd geraakt door mijn buurman en hij heeft mij pijn gedaan. Hij heeft geen hart. Dus ik ben nog niet gemotiveerd voor fake life. Zo is het goed. Ik ben happy, ik fietsen, ik geniet van Nederland. En ik geniet van hier en daar. Ik heb een dak boven mijn hoofd. Wat komt dat komt dat moeten de rijken beslissen. Ik heb geen macht. Dus ik laat aan jou over dat jij gaat beslissen of ik een woning krijg of niet.

J: Helaas ga ik daar niet over. Maar ik wil u wel heel erg bedanken voor uw openheid en eerlijkheid. Bedankt.

H: Jij ook bedankt.

Interview 2.

Geïnterviewde: D

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 27 juli 2020 om 11.00 uur

Duur: +/- 30 minuten

Locatie: De Herberg

J: Welkom. Ik vind het leuk dat je er bent. Voordat we gaan beginnen zal ik nog even uitleggen wat de bedoeling is en wie ik ben. Mijn naam is, zoals je al weet, Juli. Ik ben op het moment bezig met mijn afstudeeronderzoek naar de recidive van dakloosheid. Hiervoor wil ik graag een aantal bewoners interviewen en daarom heb ik jou gevraagd. Het interview duurt ongeveer een half uur. Ik neem het interview op omdat dat het voor mij gemakkelijker maakt om de interviews te analyseren. Daarnaast is alles wat wij straks bespreken vertrouwelijk. Dat houdt in dat jou naam nergens op mijn verslag komt te staan en dat ik verantwoord omga met de opnames en de rapporten die ik op basis van de opnames opstel. Vind jij dit goed?

D: Ja hoor.

J: Oké dat is fijn. We zullen het tijdens het interview gaan hebben over jouw situatie, hoe je hier terecht bent gekomen en wat je hier van de situatie vindt. Heb jij van te voren nog vragen?

D: Nee.

J: Oké, dan zullen we nu beginnen. Hoe lang verblijf je nu hier bij de Herberg?

D: Ik zit hier nu vanaf december. Dus iets langer dan een half jaar.

J: Dat is al best een tijdje. Is het de eerste keer dat je hier bent?

N: Nee, dit is de tweede keer.

J: Wanneer heb je hier voor het eerst verbleven?

D: Toen ik 19 was.

J: Hoe oud ben je nu?

D: 22 jaar.

J: Oké, dus ongeveer drie jaar geleden. Hoe ben je hier terecht gekomen?

D: Nu? Of de allereerste keer?

J: Laten we maar beginnen bij de eerste keer.

D: Goed. Ik kom uit Enschede. Toen was ik hier naartoe gekomen en heb ik een tijdje bij mijn zus gewoond.

J: Jou zus woont in Zwolle?

D: Ja, mijn zus woont hier in Zwolle. Dus ik ging een tijdje bij haar wonen. Maar ja na een tijdje ging dat niet meer goed want dan zit je met z'n vieren in een heel klein appartementje dus ik paste daar gewoon niet meer bij. Ik kreeg veel ruzie met mijn zus en al die dingen. Dus toen zei ze mij dat ik iets moest gaan regelen. Dus toen ben ik bij Limor terechtgekomen. Ik had via hun een kamer gekregen. Maar toen heb ik mij laten afleiden door andere dingen. Ik ging werken bij La Cubanita, midden in de zomer, met allemaal mensen van mijn leeftijd die mij afleidde door leuke dingen in plaats van bezig te gaan met mijzelf. Dus toen heb ik domme keuzes gemaakt. Toen ben ik mijn kamer bij Limor kwijtgeraakt. Toen ben ik voor eventjes weer terug naar mijn zus gegaan. Zij vertelde mij dat ik niet meer bij haar kon blijven. Dus toen ben ik daar weggegaan en moest ik eigenlijk hier (de Herberg) naartoe. Maar dat heb ik heel lang uitgesteld. Dus toen heb ik drie weken op straat geleefd om hier maar niet heen te hoeven. Maar uiteindelijk had de GGD mijn zus opgebeld. Want ze kwamen er achter dat ik hier aan het zwerven was. Toen zijden zij tegen mij dat ik niet op straat kon rond blijven lopen. Je moet naar de Herberg want anders kunnen wij jou niet helpen. Toen ben ik uiteindelijk toch hiernaartoe gekomen.

J: Waarom ben je toen niet direct naar de Herberg gegaan? Waarom wilde je dat niet?

D: Ik hoorde heel veel dingen over deze plek en ik was nog heel jong. Ik was net negentien jaar en dan moet je naar zo'n plek als dit. En dan hoor je verhalen over mensen die hier zitten over dingen die hier gebeuren.

J: Wat bedoel je met een plek als dit?

D: Gewoon een gekkenhuis. Het is misschien geen gekkenhuis maar er zitten hier echt wel gekken hoor! Ook al zijn het zwervers maar er zitten hier gewoon mensen die hier niet thuis horen. Die moeten gewoon naar een psychische instelling ofzo. Dat is gewoon echt zo. En de dingen die hier gebeuren, je ziet mensen tegen bakstenen praten, mensen tegen zichzelf praten of mensen die gaan vechten met de bewakers en zo. Als je heel jong bent dan heeft dat een hele grote impact op je.

J: Was je bang?

D: Ja, dat denk ik wel. Ik was sowieso bang om hier naar binnen te gaan. Ik wilde hier gewoon niet naar binnen anders sliep ik niet drie weken op straat. Maar uiteindelijk moest het toch want anders kon ik niks meer.

J: Hoe was het voor jou om drie weken op straat te leven?

D: Kut. Heel kut. Ik moest elke dag in de winkels stelen voor mijn eten want ik had geen geld. Ik had helemaal niks. Ik ging elke dag naar de winkel, croissantjes stelen en zo. Dat was niet gezond.

J: Hoelang heb je in de kamer van Limor gewoond?

D: Drie maanden ongeveer.

J: Oké, en toen werkte je fulltime bij La Cubanita?

D: Ja.

J: Dus op dat moment had je een woning en je verdiende geld om rond te komen. Maar al je geld ging naar andere leuke dingen?

D: Nou het ging goed. Ik had bijna alles op een rijtje. Maar zoals ik al zei heb ik mij laten afleiden door andere dingen. Door uitgaan en feesten en festivals en al die bullshit. Dus ik ging mijn rekeningen niet meer betalen en andere afspraken niet meer nakomen.

J: Dus als ik het goed begrijp ben je uit de woning gezet doordat je rekeningen niet betaalde en doordat je je niet aan de afspraken hebt gehouden?

D: Ja dat klopt.

J: Dus nadat je uit je woning bent gezet, heb je weer even bij je zus gewoond, drie weken op straat geleefd en toen bij de Herberg terecht gekomen? Maar daar gingen dan drie jaren overheen?

D: Nee ik heb ook letterlijk overal en nergens gewoond. Ik heb bij vrienden gewoond, ik heb zelf heel veel kamertjes gehad maar toen ging ik naar een paar maanden gewoon weer weg. Ik heb ook bij vriendinnen en vriendinnetjes gewoond. Dat is het wel zo'n beetje.

J: Waarom ging je naar een paar maanden weg uit die kamers?

D: Ja, ik weet niet. Ik kan wel zeggen in wat voor kamertjes ik dan zat maar dat was echt als noodoplossing bedoeld. Ik zat al die tijd – en nu nog steeds – niet goed in mijn vel. Ik weet niet zo goed wat ik moet doen. Of ja ik weet wel wat ik moet doen maar het lukt mij niet zo goed.

J: Oké, dus toen ben je hier gekomen in december.

D: Ja, hiervoor woonde ik bij mijn vriendin hier in Zwolle. Maar het ging niet goed. Dus toen ging ik ook weg bij haar. En ik heb geen andere optie meer ik heb helemaal geen familie, alleen mijn zus. En daar kan ik niet meer terecht. Daar heb ik al gebruik van gemaakt.

J: Vind je het moeilijk dat je daar niet meer terecht kan?

D: Nou ik begrijp haar wel. Ik weet echt wel wat voor lastpak ik ben geweest terwijl ik daar in huis zat. Ik zat daar gewoon in huis.

J: Je zei net dat je daar dan met z'n vieren zat. Heeft zij kinderen?

D: Ja, ze heeft er nu nog een kleine bij dus dan past het al helemaal niet meer.

J: Je ziet en spreekt haar nog wel?

D: Ja, het contact is nu gewoon goed. Ik kan gewoon langskomen enz.. Maar ik kan er niet meer gaan wonen.

J: Oké, en jij en jou vriendin gingen uit elkaar omdat het niet meer goed werkte tussen jullie?

D: Ja, je zit de hele dag op elkaars lip. Zij had haar eigen studiootje in Assendorp. Dus ja dan zit je de hele dag bovenop elkaar en ga je veel ruzie maken. Je neemt elkaar maar een beetje voor lief maar de hele dag was er gezeik. Dus dan ga je denken er moet iets gebeuren dus dan ga ik weg. Want het is niet mijn huis het was haar huis. Ik zat bij haar in huis doordat ik mijn eigen huis weer was kwijtgeraakt. Dus ja toen ben ik daar weggegaan en sindsdien zit ik weer hier.

J: Werkte jou vriendin wel?

D: Ja, bij de Beren.

J: Oké, dus zij verdiende genoeg om haar eigen woning te betalen, maar jij verbleef bij haar thuis en werkte niet?

D: Ja, ik werkte wel. Maar alsnog is het niet goed. En al helemaal niet als je allebei nog zo jong bent. Ik ben 22 en zij was nog maar 19, echt een stuk jonger. Dan is het gewoon lastig om met elkaar samen te wonen terwijl dat eigenlijk helemaal niet de bedoeling was.

J: Waarom heb je toen niet besloten om op het moment dat het al niet zo goed ging zelf op zoek te gaan naar een andere woning?

D: Daar was ik toen mee bezig. Zij verdiende niet veel, ze werkte in de horeca. En ik verdiende ook niet echt veel, maar wel wat. Maar ik kon niet snel genoeg én geld aan de kant leggen én al mijn dingen blijven betalen zodat ik voor mijzelf weg kon daar. Het was gewoon heel lastig en het begon allemaal veel te lang te duren. Dus toen hebben we samen besloten dat ik moest gaan.

J: Ben je toen gelijk vanaf je vriendin naar de Herberg gekomen?

D: Ja, de tweede keer was het een stuk makkelijker om hier naar binnen te gaan.

J: Is dat anders?

D: Ja, want toen wist ik al hoe het hierbinnen was. Ik kende misschien al wat mensen die hier nog zouden zitten. Zoals M. Maar hij zit hier over tien jaar toch nog wel.

J: En jij? Zit jij hier over tien jaar nog?

D: Nee, zeker niet. Ik ben over minimaal zes maanden weg. Hoop ik. Ik moet wachten tot ik 23 jaar wordt.

J: Voor huurtoeslag?

D: Ja.

J: Wanneer wordt je 23 jaar?

D: 25 november.

J: Oké, dus nog ongeveer vier maanden.

D: Ja klopt.

J: Jij vertelt net dat de tweede keer naar de Herberg komen anders is dan de eerste keer. Je weet dan hoe het hier reilt en zeilt en je bent ouder. Maakt dat het verschil?

D: Ja ik weet gewoon hoe het er hierbinnen aan toe gaat.

J: Maar dat kan ook juist een afschrikwekkende werking hebben toch?

D: Ja, maar ik heb geen keus. Ik kan nergens naartoe dus ik moet wel hiernaartoe. Ik was sowieso niet van plan om weer op straat te gaan leven. Dus ik ging gewoon linea recta hiernaartoe.

J: Hoe kijk jij terug op het verlies van je woning bij Limor? Je hebt gezegd dat je al foute keuzes hebt gemaakt. Wat had je anders kunnen doen?

D: Ik had mij niet moeten laten afleiden. En ik had mij bezig moeten houden met mijn traject. Maar ik ging mij bezig houden met andere dingen.

J: Ik vind het helemaal niet zo gek dat je op 19 of 20 jarige leeftijd je bezighoudt met wat je leeftijdgenoten doen zoals uitgaan en andere leuke dingen.

D: Ja, het is ook wel logisch dat ik dat deed. Maar ik had het misschien beter moeten combineren. Bij mij is het altijd of helemaal niks, of echt letterlijk alles. En dan is het gewoon letterlijk alles. Ik was elke dag buiten we gingen elke dag samen werken. We stonden met een vaste groep in de keuken. Elke dag moesten we samen werken, 6 of 7 dagen in de week. En daarna gingen we de stad in, of we gingen met z'n allen naar Scheveningen etc. We waren meer vrienden dan collega's. Zo liet ik mij dus een beetje meeslepen door dingen te gaan doen terwijl ik de volgende dag bijvoorbeeld een afspraak had en dan kwam ik niet op die afspraak.

J: Zijn die collega's sociale contacten die een negatieve invloed op jou hadden of waren ze ook niet op de hoogte van jou situatie?

D: Ze waren sowieso niet op de hoogte van mijn situatie. Ze wisten wel dat ik op een kamertje woonde maar ze wisten niet dat in wat voor levenssituatie ik zat. Ik ben niet zo'n prater.

J: En toch zit je hier.

D: Haha ja, maar dit vind ik anders.

J: Is de overgang naar dakloos worden voor de tweede keer minder heftig?

D: Hmm moeilijk. De eerste keer heb ik er ook zelf voor gekozen. Letterlijk de eerste keer, toen ik 17 jaar was. Toen ik uit huis ging. Toen heb ik er ook zelf voor gekozen om thuisloos te zijn. Dat kwam omdat toen ik opgroeide en ik werd 15, 16, 17 jaar, toen kreeg ik heel veel van mijn moeder en stiefvader te horen dat ik werk moest zoeken want ik moest geld verdienen want op je 18de moet je uit huis. En als je dat jarenlang te horen krijgt dan begint dat een beetje aan je te vreten. Daardoor kreeg ik veel ruzie met mijn ouders en dan zeiden ze tijdens de ruzie van kanker dan maar op gelijk het huis uit. Dus toen was er een dag gekomen dat ik dat letterlijk gedaan heb en toen dacht ik dat ik na een paar dagen wel weer terug

kwam. Maar ik ben nooit meer teruggegaan. Ik ben gewoon van daar naar daar naar daar gegaan en ik heb thuis eigenlijk ontlopen.

J: Je hebt het er daarna ook nooit meer met je moeder over gehad?

D: Ehm, ik heb nog steeds heel weinig contact met hun. Misschien zegt ze één keer per jaar iets van gefeliciteerd maar verder niks.

J: Vind je dat moeilijk?

D: Nee. Ik vind het wel moeilijk dat ik mijn zusje niet meer kan zien of spreken.

J: Je jongere zusje?

D: Ja.

J: Dus jullie zijn met z'n drieën thuis opgegroeid?

D: Nee. Ik was 15 toen zij werd geboren.

J: Is het je halfzusje?

D: Ja, van mijn stiefvader. Dat is zijn enige dochter.

J: En dan heb je dus nog één oudere zus.

D: Ja, en nog een broer maar die ken ik niet.

J: Oké, maar je oudere zus was ook voor haar achttiende het huis uit?

D: Nee, die was heel vroeg het huis uit. Ik denk vanaf haar 12e ofzo. Mijn zus was ook een probleemkind. Die was echt een stuk erger dan ik.

J: Wat heb je geleerd van de afgelopen keer/keren dat je dakloos bent geworden?

D: Ik ben er nu achter gekomen wat ik precies verkeerd doe. Dat is dus die afleidingen. En de volgende keer dat ik met mijzelf bezig ga, nu dus, moet dat niet meer gebeuren. Maar ik ken mijzelf. Ik weet niet of ik sterk genoeg ben om op mijzelf nog overeind te komen. Dat is gewoon iets in mij, ik weet niet wat dat is. Maar dan denk ik gewoon van ach laat maar zitten.

J: Hoe ga je dat straks dan doen?

D: Ja, geen idee. Ik ga het gewoon doen.

J: Oké, maar je zit hier nu nog totdat je 23 jaar wordt en dan kan je op zoek gaan naar een woning?

D: Ja, ik had hier echt allang weg kunnen zijn. Echt allang. Want de vorige keer dat ik hier zat was ik binnen vier weken al weg. Maar ze zeiden tegen mij dat ik hier weg kon gaan, dan kan je weer via Limor gaan wonen of bij Creating Balance ofzo. Maar ik heb tegen hun gezegd

dat ik niet meer wil wonen met begeleiding omdat ik gewoon niet zo goed ben in afspraken nakomen. Dus toen hebben zij voor mij geregeld dat ik zij via Housing First een huis voor mij gaan zoeken. Maar daar zou heel veel tijd overheen gaan. Dik een half jaar. En toen kwamen ze twee weken geleden pas aanzetten met dat ik moet wachten totdat ik 23 ben want anders krijg je geen huurtoeslag.

J: Waarom wil je niet met begeleiding wonen?

D: Housing First is ook met begeleiding, maar wel minder.

J: Maar waarom dan zonder begeleiding?

D: Nou ik heb twee keer bij Limor gewoond en ik heb in Enschede bij Humanitas gewoond en ik heb het altijd verneukt. Want ik was gewoon heel slecht in het aan afspraken houden. Dat is gewoon zo. Ook al weer ik mijzelf er wel aan houden, dan doe ik wel weer iets waardoor het toch niet lukt. En dat is gewoon iets in mij.

J: Maar daar moet je op een gegeven moment wel mee leren omgaan. Want ook als je straks zonder begeleiding gaat wonen dan komen er moment waarop je je aan afspraken moet houden. Al is het een afspraak bij de tandarts, of met de gemeente of je werkgevers, etc.

D: Ja, dat weet ik.

J: Hoe gaat dat dan straks?

D: Dat weet ik niet. Dat kan ik je niet vertellen. Als ik het uit de historie moet vertellen dan gaat het niet goed nee. Maar ik heb er wel vertrouwen in dat het deze keer wel goed gaat komen.

J: Wat doe je nu in de tussentijd dat je hier zit?

D: Niks. Eigenlijk niks en dat is echt heel slecht.

J: Maar zijn er dan geen andere dingen waar jij je mee bezig kan houden?

D: Ik kan gaan werken. Dat zal wel heel wat zaken op orde brengen. Maar het is zo lastig hier om te gaan werken. Want ik weet nu al zeker, als ik ga werken, dan moet ik de hele dag werken, en dan kom ik hier en dan kan ik in de nacht niet slapen. Want er zitten echte varkens in mijn kamer dat wil je niet weten. Ik voel mijn bed gewoon trillen terwijl ik probeer te slapen. Maar dat ga ik niet volhouden? Hoelang houd je zoiets vol? Misschien twee, drie, vier weken, maximaal. En dan ben ik helemaal kapot. En dan kan ik helemaal niks meer. Ik zit gewoon een beetje met een dilemma, ik wil wel graag gaan werken, maar hoe gaat dat dan uitpakken? En ben ik dan in staat om die baan ook vast te houden? Daar zit ik dus heel erg over te twijfelen.

J: Maar je kan het toch altijd proberen?

D: Ja, dat is waar, dat doe ik niet. Maar ik zou het wel gewoon moeten doen. Want dan kan ik alvast een buffer opbouwen voor mezelf. Ik weet wat ik moet doen maar ik weet nog niet wat ik wil gaan doen.

J: Waarom lukt het je niet ondanks dat je weet wat je moet gaan doen?

D: Dat weet ik niet. Ik houd mijzelf gewoon tegen door onzekerheden.

J: Ben je dan bang dat je jezelf weer teleurstelt als het niet lukt? Moet ik het zo zien?

D: Ja, zeker.

J: Is er hier niemand die hier werkt die tegen jou zegt dat je wat moet gaan doen?

D: Nee, nee. Zolang ik hier gewoon mijn ding aan het doen ben, ik zit gewoon rustig de hele dag in die stoel en dan zeggen zij helemaal niks tegen mij.

J: Hoe komt het dat je hier overdag mag blijven?

D: Doordat ik hier schoonmaak. Anders mocht ik hier overdag niet blijven.

J: Waarom maak je hier schoon?

D: Zodat ik hier kan blijven. Zodat ik niet elke dag tot half vijf buiten hoeft te zwerven. Want ik heb buiten ook niks te doen. Helemaal niet elke dag. Dat heb ik wel een tijdje gedaan maar dan ging ik de hele dag maar een beetje in de bieb zitten of in de coffeeshop zitten. Dus nee, dan blijf ik liever hier de hele dag binnen zitten.

J: Wat als je straks een woning hebt? Wat ga je dan de hele dag doen?

D: Als ik een woning heb dan heb ik werk.

J: Maar als je nooit op zoek gaat naar werk dan heb je straks geen werk.

D: Ja, maar ga naar één van de twintig uitzendbureaus hier en je hebt binnen een dag werk.

J: Oké, maar waarom lukt dat nu niet dan?

D: Ja omdat ik mijzelf tegenhoud door onzekerheden! Maar ik weet echt wel wat ik moet doen en welke stappen ik moet zetten om daar te komen. Maar ik moet die stappen gewoon zetten maar het lukt mij niet. Ik moet eerst andere dingen loslaten. Ik ben een emotioneel wrak.

J: Je zit hier nu al een poosje. Heb je in de afgelopen tijd al wel aan jezelf kunnen werken? Heb je al wel dingen losgelaten?

D: Hmm, tot op een bepaalde hoogte wel maar zeker niet alles.

J: Had je liever gehad dat je al meer stappen had gemaakt?

D: Ja.

J: Hoe ga je er voor zorgen dat dat in de komende maanden dat je hier nog bent nog wel gaat gebeuren?

D: Ja, goede vraag. Daar moet ik zelf voor zorgen.

J: Vraag je wel eens hulp?

D: Hulp??

J: Ja.

D: Nee.

J: Waarom niet?

D: Ik zou niet weten waarbij ik hulp nodig heb.

J: Nou ja, wat je net zegt, bijvoorbeeld bij dingen leren loslaten.

D: Ja maar wat kunnen hun doen om mij te helpen.

J: Als je het niet vraagt dan weet je het niet.

D: Ik ben geen gevoelsprater.

J: Ik zeg ook niet dat je alles op tafel hoeft te leggen, maar misschien dat zij jou wel dingen kunnen aanreiken waar jij mee aan de slag kan. Als je het niet probeert dan weet je het nooit.

D: Nee dat is ook zo. Maar ja wat ik hier sowieso heb geleerd is dat als je zelf nergens achteraan gaat, dan gebeurt het ook niet. Gewoon helemaal niks. Dat is gewoon zo. Iedereen weet dat hierbinnen. Je moet echt zelf tegen hun (de werknemers) zeggen van ik wil dat er dit en dit gebeurt, want anders gebeurt er helemaal niks. Anders zit je hier zo... Nou ja zoals ik nu zeg maar.

J: Is het ook niet zo dat je zelf de regie hebt over je leven dus dat je ook zelf dingen moet aanpakken?

D: Ja, maar het zou ook wel fijn zijn als één van hun eens een keer aankomt met een steuntje in de rug. Het is niet dat ik daar op zit te wachten ofzo, maar dat zou wel fijn zijn. In plaats van dat ik naar hun toe moet komen. Want dat is voor mij heel lastig. En dat weten zij wel, of misschien niet dat weet ik niet. Maar het is voor mij een hele grote stap om naar mensen toe te stappen om hulp te vragen. Dat doe ik niet. Bestaat niet voor mij, dat kan ik niet.

J: Hoe komt dat?

D: Dat weet ik niet. Misschien is dat iets van trots ofzo. Terwijl ik eigenlijk helemaal niet zoveel trots heb op dit moment. Maar toch doe ik het liever niet.

J: En als we nu even terug gaan naar het vinden van werk. Dat neem ik nu even als voorbeeld nu. Wat heb jij te verliezen als je een baan vindt, en je raakt dat binnen een aantal weken weer kwijt? Behalve je trots?

D: Eh, dat ik weer een baan ben verloren.

J: Ja, maar wat verlies je daarmee dan?

D: Ja, niks.

J: Precies. En wat als je je baan wel vast weet te houden? Wat win je daar mee?

D: Nou werk, en geld.

J: Ja, en volgens mij ook meer zelfvertrouwen. Want jij denkt dat je gaat falen. Maar dat blijkt dan niet zo te zijn. Wat ik hiermee probeer te zeggen is dat ik denk dat je er veel meer mee kan winnen dan dat je op het moment kan verliezen. Dus dan is het naar mijn mening wel het proberen waard.

D: Dat klopt. Ik kan in ieder geval niet lager dan nu komen.

J: Nee? Ik denk dat je nog wel redelijk wat in je mars hebt.

D: Ja dat weet ik zelf ook wel. Helemaal vergeleken met de anderen hier. Maar dat hoefde jij mij niet vertellen hoor ik weet wel dat ik sowieso meer potentie heb dan andere mensen hier binnen.

J: Wat vind je van de begeleiding hier?

D: Daar is niet zoveel van de vinden als ik eerlijk ben. Zoals ik al zei, je moet zelf overal achteraan zitten. Maar, als ik tegen mijn begeleider iets zeg, dan regelt hij het meteen. Daar heb ik helemaal niks slechts over te zeggen.

J: Wat kan er nog beter?

D: Nou voor mij hoeft het perse beter. In mijn ogen kan het niet beter. Want het gaat zoals het hoort. Je moet zelf regelen, met de hulp van hun. Zei zijn er om jou te helpen, niet om jou alles voor te kauwen. Dus ik vind dat het eigenlijk wel prima is zo.

J: Wat kan er, naast de begeleiding nog beter?

D: Nou niks. Weet ik veel. Ik let eigenlijk helemaal niet goed op wat er hier gebeurt. Ik zit gewoon een beetje in mijn eigen bubbel. Ik zit de hele dag op mijn telefoonscherm te kijken of boven naar de tv te kijken. Dus ja, ik let er eigenlijk helemaal niet zo op wat er gebeurt.

J: Heb je nog contact met andere hulpverlening? Ik begrijp dus ook Limor voor Housing First.

D: Nee, Limor heb ik geen contact mee.

J: Maar Housing First is van Limor toch?

D: Dat weet ik niet ik heb geen idee. Al het contact met Housing First gaat via hier en niet met mij.

J: Ah oké, dus je hebt met je begeleider contact over Housing First en je begeleider dan weer met Housing First.

D: Ja, zoiets denk ik. Maar het gaat in ieder geval niet via mij.

J: Dus voor de rest heb je helemaal geen contact met andere hulpverleningsinstanties?

D: Ja, de GGD. Maar die waren er om mij als eerste te helpen. Daar heb ik af en toe nog contact mee dan laat ik even weten hoe het gaat en zo. Maar verder heb ik geen contact met andere instanties.

J: Wat vind je dan van de hulpverlening van Limor die je in het verleden hebt gehad?

D: Ook goed. Maar dat heb ik toen zelf verpest.

J: Wat ontbreekt er hier, of is hier juist aanwezig wat het voor jou moeilijker maakt om terug te keren naar een eigen woning?

D: Ik maak het moeilijk voor mijzelf. Ik ben het probleem dus ik moet mijzelf zien op te peppen. Hier is het probleem niet, ja het probleem is dat ik hier geen nacht kan slapen en dat ik echt helemaal kapot ben en dat mijn lichaam ook gewoon een beetje op is. Maar voor de rest kan ik niet veel zeggen over deze plek.

J: Kan je hier overdag ook slapen?

D: Nou, met moeite. Want die kerel, dat varken, die mag ook gewoon overdag binnen blijven. Dus die gaat gewoon rustig ook in bed liggen en dan ligt hij na twee minuten alweer te slapen en te snurken.

J: Heb je geen oordoppen?

D: Nee, ik ben heel gevoelig voor geluid. Echt heel gevoelig. Dus dat hoor ik gewoon makkelijk. Gewoon overal doorheen. Ook als ik mijn muziek aan doe dan hoor ik hem nog steeds. Want het is echt niet normaal. Dus ja, ik kan gewoon niet slapen. Maar voor de rest heb ik helemaal geen problemen met deze plek.

J: Oké, en stel we zitten hier over vier maanden, dan is het 25 november. Wat is er dan anders dan nu?

D: Dat weet ik eigenlijk niet. Waarschijnlijk, als ik een beetje goed mijn best doe, dan ga ik gewoon werk zoeken. En dan is dat in ieder geval anders. Maar voor de rest kan ik je niets vertellen over wat er dan anders gaan zijn.

J: Ja dat moet je toch echt bij jezelf gaan vinden. Maar dat weet jij denk ik wel.

D: Ja, ja, ja. Als de motivatie er is dan is het heel makkelijk voor mij. Maar de stap zetten om werk te gaan zoeken en al die dingen dat is gewoon een beetje moeilijk. Misschien een te grote stap op dit moment. Ik weet het niet. Maar dat moet in ieder geval eerst even gedaan worden. Maar ik moet eerst naar de kapper.

J: Haha, waarom dat?

D: Nou mijn haar ziet er niet uit. Daarmee kan ik geen sollicitatiegesprek voeren.

J: Nou dat weet ik niet.

D: Ja maar dat weet ik wel! Als ik die muts af doe, dat wil je niet weten.

J: Wat mij is opgevallen uit eerder onderzoek is dat motivatie bij veel mensen een rol speelt waardoor een traject bijvoorbeeld niet lukt.

D: Ja, maar dat vind ik zelf juist zo scheef. Omdat hier wonen, toch wel echt de grootste motivatie zou moeten zijn om wat te gaan doen met je leven. Maar toch doe ik het niet. Toch blijf ik elke dag maar rustig in die stoel zitten.

J: Maar jij bent niet de enige daarin.

D: Nee, maar toch ben ik wel anders dan die anderen. En toch doe ik het ook niet. Dus ja, beetje scheef.

J: En als ik jou vraag hoe dat komt dan weet je dat niet?

D: Nee, precies.

J: Nou dan denk ik dat we het hierbij laten. Ik wil je bedanken voor je medewerking en openheid.

D: Graag gedaan, tot ziens.

J: Tot ziens.

Interview 3.

Geïnterviewde: W

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 12 augustus 2020 om 10.00 uur

Duur: +/- 30 minuten

Locatie: De Herberg

J: Welkom. Ik vind het leuk dat je er bent. Voordat we gaan beginnen zal ik nog even uitleggen wat de bedoeling is en wie ik ben. Mijn naam is, zoals je al weet, Juli. Ik ben op het moment bezig met mijn afstudeeronderzoek naar de recidive van dakloosheid.

W: En toen zag je mijn dossier en toen dacht je goh die is zo dik die moet ik hebben? Haha.

J: Nou dat niet zozeer haha. Ik heb mij van te voren niet in uw dossier verdiept. Ik heb alleen gekeken of u hier al eens eerder bent geweest.

W: Is goed.

J: Voor mijn onderzoek wil ik graag een aantal bewoners interviewen en daarom heb ik jou ook gevraagd. Het interview duurt ongeveer een half uur. Ik neem het interview op omdat dat het voor mij gemakkelijker maakt om de interviews te analyseren. Daarnaast is alles wat wij straks bespreken vertrouwelijk. Dat houdt in dat jou naam nergens op mijn verslag komt te staan en dat ik verantwoord omga met de opnames en de rapporten die ik op basis van de opnames opstel. Vind jij dit goed?

W: Prima.

J: Heb jij van te voren nog vragen?

W: Nee.

J: Oké, dan kunnen we beginnen. Kun je mijn eerst eens vertellen hoelang je hier al verblijft?

W: Nu?

J: Ja.

W: Nu zit ik hier zón driekwart jaar.

J: Oké, al wel eventjes dus.

W: Ja.

J: Is dit de eerste keer dat u hier verblijft?

W: Nee nee nee, joh. Ik ben al veel vaker geweest. Hier heb ik gewoon samengewoond ik zit hier nu doordat mijn relatie naar de kloten is gelopen daarom zit ik hier.

J: Oké.

W: En hiervoor ben ik gewoon dakloos geweest omdat ik gewoon zwaar aan de heroïne was verslaafd. En ik op straat sliep.

J: Als we terug gaan naar de eerste keer? Hoelang is dat geleden?

W: Och joh ik ben vroeger al begonnen en toen zat het nog bij Joop

J: Sorry, wat zei u precies?

W:

J: Oh u bedoeld bij de WRZV hallen?

W: Ja bij de WRZV hallen. Daar kwam ik vroeger al. Dus het eerste contact wat ik daar heb zal 25 jaar geleden zijn. En dat wil niet zeggen dat ik constant ben geweest maar af en aan 25 jaar lang.

J: Ja precies. En heeft u nu enig idee hoe vaak u bent geweest?

W: Pfff. Ik denk dat het de zesde keer zal zijn.

J: U zegt elke keer af en aan, maar u zit hier nu al wel een tijdje.

W: Ja.

J: En hoe bevalt dat?

W: Haha slecht. In het voorportaal (De Basis) is het niet te doen. Bij ons (Doorstroom) is het gelukkig wat rustiger. Maar hier vooral in de zomer is het hier verschrikkelijk. 's Nachts is het warm en dan krijgen mensen ruzies en dan 's ochtends vroeg gaan ze het op elkaar afreageren. Dat komt gewoon omdat het te klein is en te benauwd en te warm. Dus daardoor Dat ligt niet zozeer aan het beleid hier ofzo. Ze kunnen er voor de rest niet zoveel aan doen. Maar onderling is de sfeer hier nog wel eens om te snijden.

J: Doet de Herberg wat aan deze warmte door bijvoorbeeld ventilatoren?

W: Nee niks. Ik heb wel eens gevraagd of ik een ventilator mee naar binnen kon nemen maar dat mag niet. Dus ik heb er gewoon eentje mee naar binnen gesmokkeld. Ik ga gewoon niet in de takke hitte liggen.

J: Dat kan ik mij voorstellen met deze temperaturen. U zei dat u een relatie had welke was stukgelopen. Hoe komt het dat u dan vanuit uw relatie naar hier bent gegaan en bijvoorbeeld niet naar een eigen woning?

W: Omdat ik niet zomaar een andere woning kan krijgen. Dat punt één. Je krijgt niet zomaar een woning in Zwolle. Ik kan wel achter een kamer aangaan maar dat is particuliere sector. In de particuliere sector hebben ze het liefst een meid van 21 jaar dat nog zo blauw is als wat en er een paar jaar komt wonen. Ik ben een gozer van 42 met een grote bek dus ik krijg gewoon geen kamer klaar. Dat doen ze gewoon niet. Ik kan het wel proberen maar dat is eigenlijk is dat zinloos. Dus dat kamertje voor mij dat heeft eigenlijk geen zin. Of je komt in zulke prijzen

terecht dat je niet meer kunt betalen. En ik heb altijd geleerd dat je niet meer dan de helft van je inkomen mag uitgeven aan de huur. In mijn geval is dat 1000 euro dus meer dan 500 euro kan ik gewoon niet betalen. Dus ik zit gewoon te wachten op sociale woningbouw. Dat moet wel lukken hoor ik sta nu driekwart jaar ingeschreven dus ja het moet niet al te lang meer duren voordat ik mijn eigen huis heb klaar.

J: U heeft ook nog niet geprobeerd om een woning te bemachtigen nadat uw relatie overging?

W: Nee dat kan alleen via de woningbouw. Ik probeer het wel, maar via de woningbouw. Nee kamers hoef ik niet te proberen. En bovendien ik ben daar te oud voor je moet mij niet tussen de studenten zetten, dat gaat niet goed. Dat lijkt mij geen goed idee.

J: Bent u dan lid bij de Woningzoeker?

W: Ja.

J: Ja herken dat wel dat er dan hele lange wachtrijen zijn.

W: ja en dan ook omdat ik een lange tijd woon en omdat mijn relaties kapot zijn gelopen en ik heb haar laten zitten en ik heb zelf mijn biezen gepakt.

J: U had een gezamenlijke woning?

W: Ja.

J: En u heeft zelf besloten om er uit te gaan.

W: Klopt.

J: Hoe is het dan voor u om dan hier terecht te komen? Bent u gelijk hierheen gegaan?

W: Nee. Ik heb eerst nog een paar nachten bij vrienden geslapen en zo. En ik heb nog eens een keer bij een bed en breakfast geweest voordat ik eindelijk hier weer aan de deur te komen. Ja, zo doen we dat dan.

J: Ja.

W: Dit is gewoon voor mij de meest bekende plek. Ik weet hoe het werkt. Ik weet hoe het gaat klinkt gek maar het is redelijk vertrouwd hier voor mij. Dat zorgt ervoor dat ik hier terug kom. Ik weet hoe het werkt hier.

J: Vind u het dan moeilijk om hier weer aan te kloppen? Of valt dat mee doordat u zegt dat het een bekende omgeving voor u is.

W: De drempel is lager maar het blijft zwaar kut om hier je hier aan te melden ja. Dat doe je wel met lood in je schoenen. Dat is niet leuk nee.

J: Hoe wordt er door het personeel mee omgegaan?

W: Nou momenteel is het personeel redelijk. Vroeger waren het echt bullebakken. Die behandelden je echt als stront. En tegenwoordig is dat minder. Vroeger was het ronduit slecht. Toen deden ze echt helemaal niks voor je.

J: Oké, maar er zit dus wel een verbetering in in de loop der jaren?

W: Ja, maar je hebt hier een gigantisch verloop van personeel. En ik ben niet blind. Ik weet dat als er ergens een gigantisch verloop van personeel is dan is dat hier haha.

J: Is dat nu ook nog zo?

W: Ja, is altijd zo. Mensen willen hier gewoon niet werken klaar. Als ze iets beters kunnen vinden dan zijn ze weg. Dan gaan ze ergens anders heen.

J: Waarom zouden mensen hier niet willen werken?

W: Omdat je niks voor mensen kunt betekenen.

J: Nee?

W: Nee.

J: Kunt u dat wat meer toelichten?

W: Kijk hierboven, mensen hierboven zijn eigenlijk uitbehandeld.

J: Je bedoelt de afdeling beschermd wonen?

W: Ja. En beneden doen ze gewoon niks voor je.

J: Kunnen ze niks doen of doen ze gewoon niks?

W: Ze doen niks.

J: Oké maar ze zouden het dus wel kunnen?

W: Ze zouden het wel kunnen ja. En vooral bepaalde mensen weet je. Je hebt er mensen tussen lopen die horen gewoon in de psychiatrie thuis. En je moet ze helpen weet je en dat zijn de mensen waar je over het algemeen het meeste overlast van hebt en waar je het minste aan kunt doen omdat die mensen gewoon psychotisch zijn. Die horen in een inrichting en niet hier. Dus dat soort dingen moeten ze veel beter aanpakken. Kijk maar eens om je heen hier. Ik denk dat de helft /een kwart/een derde bij de psychiatrie thuishoort. Die horen hier niet thuis.

J: Uit eerdere onderzoeken is ook gebleken dat een groot deel van de dakloze mensen kampen met psychische problematiek.

W: Ja zware psychische problematiek. Gewoon schizofrenen. Het komt omdat ze destijds zo snel zijn geweest om al die instellingen he ... dat moest allemaal geïntegreerd worden in de samenleving. Nou dat zien we nu dus terug. Dat moet je gewoon niet doen.

J: Wat bedoeld u daarmee?

W: Nou dat je gewoon mensen psychotisch op straat ziet lopen. Gewoon extra psychotisch. Die mensen zijn een gevaar voor zichzelf maar ook voor de samenleving. Klaar. Ik weet niet of je E hier op straat hebt zien lopen maar die gozer is compleet gek. Die is zo schizofreen als ie maar wezen kan maar die gaat ook mensen lopen uitschelden en dat soort dingen. En dat is zijn schuld allemaal niet maar daarom krijgt hij wel klappen om de haverklap. Hij wordt regelmatig in elkaar geslagen hij wordt gewoon door de samenleving uitgescheten. Dat is eigenlijk zwaar triest.

J: Dus als ik het goed begrijp is zorgen de verschillende mensen die hier verblijven voor wrijving? Dat botst met elkaar?

W: Ja. Je moet eigenlijk hier de daklozen, de verslaafden en de psychiatrie moet je uit elkaar houden. Want anders wordt het een kruisbestuiving alles met elkaar en dan krijg je dus mensen van de psychiatrie die gaan gebruiken en de daklozen gaan..... dan krijg je dus een kruisbestuiving en dan wordt het steeds moeilijker om die mensen te kunnen helpen. En dat komt omdat ze allemaal Dat moeten ze niet doen.

J: Wat moet je volgens u dan doen met mensen die bijvoorbeeld op alle drie de vlakken problemen ervaren?

W: Die moeten naar de dubbeldiagnose.

J: Oké, maar die mensen zouden volgens u hier dus niet passen.

W: Nee, niet voor hier. Die moeten gewoon naar de dubbeldiagnose in Zutphen. Die moeten daarheen.

J: Als we nu even teruggaan naar uw situatie. Heeft u een baan?

W: Nee, ik heb een Wajong-uitkering.

J: Wat doet u dan zodra u om 10.00 uur naar buiten gaat?

W: Ja ik maak gewoon mijn eigen rondje. Ik begin bij Tactus daarzo. Dan drink ik gewoon mijn bakkie koffie. En dan haal ik een paar biertjes op en dan ga ik gewoon lekker in het park onder een boom zitten. Ik ga er ook nog wel eens op uit dan ga ik in het weekend naar het strand of naar het Vondelpark of weet ik het allemaal. Ik heb een kaart, daar betaal ik 35 euro voor in de maand en dan heb ik 40% korting door de weeks voor reizen en in het weekend kan ik gewoon vrij reizen. In het weekend ben ik altijd pleite. En ... die ziet hier dat jochie is 20 jaar die heb ik bij z'n lurven gegrepen en ik zeg: Luister is, je meld je bij Sven aan voor je financiën, want hij moet een pas hebben omdat hij de boel heeft beflikkerd moet hij een pas hebben voor bewind voering. En daarna ga je naar Rotterdam en laat je je keuren voor de binnenvaart en dan haal je je scheepvaartboekje op en daarna ga je gewoon fulltime werken. Want hier ga je naar de klote. Ik zeg als je hier nog vijf jaar rondloopt ben je net als ik. Wegwezen hier.

J: Bent u niet op zoek naar werk?

W: Ik zou wel willen maar dan moet ik wel wat leuks te doen hebben en dat het wat oplevert. Ik ga hier niet voor een knaak lopen schoonmaken dat heb ik ook niet nodig. Ik heb genoeg geld. Geld is mijn probleem niet.

J: Maar u heeft niet de behoefte om uw dagen op te vullen?

W: Jawel, maar dan moet het mij wel motiveren en prikkelen ik ga niet ergens dom lopen schoonmaken.

J: Wat motiveert u?

W: Mijn brein moet uitgedaagd worden ik moet iets hebben wat mijn intellect aanspreekt en waardoor ik daarmee uitgedaagd wordt. Dan vind ik het leuk.

J: Maar bent u daar dan ook naar op zoek of dat niet?

W: Nee ik ben er niet naar op zoek joh. Ik moet eerst een huis hebben. Dat is de eerste prioriteit.

J: Uw huis gaat u financieren met uw Wajong-uitkering?

W: Ja en ik heb geld genoeg op mijn rekening.

J: Begrijp ik daaruit dat u financieel gezien alles op orde hebt?

W: Ja helemaal goed. Alles opgelost.

J: Als u straks een woning heeft, gaat u dan wel op zoek naar werk?

W: Ja. Dan zou ik op zoek moeten gaan naar werk. En dan moet ik ook ambulante begeleiding erbij hebben en dat soort dingen allemaal.

J: Moet u dat of wilt u dat?

W: Dat wil ik zelf. Ik ken mezelf een beetje, ik moet er wel ambulante begeleiding bij hebben.

J: Wat kan de ambulante begeleiding voor u betekenen?

W: Zorgen dat ik niet terugval. Dat ik niet terugzak zoals Als ik depressies krijg dan maak ik een gigantische toringzooi om mij heen. Ik moet iemand hebben die dat op tijd herkent en dan ingrijpt.

J: Als u zegt terugvalt, bedoeld uw dan terugvallen in depressies of terugvallen in het gebruik van middelen?

W: Nou als ik depressies krijg dan kan ik ook best terugvallen in gebruik. Dan ga ik weer meer blowen, meer zuipen en weet ik het wat allemaal.

J: Naast de dagelijkse biertjes, gebruikt u verder nog middelen?

W: Nee alleen maar wiet. Ik ben vroeger zwaar verslaafd geweest aan de heroïne. Verder heb ik nooit gestolen ofzo want dat kan ik niet. Ik heb altijd zelf gedeald dus ik nog nooit zo veel geld verdiend dan in de tijd dat ik dealde maar goed. Dat is wel foute boel een hele negatieve omgeving ik heb genoeg mensen begraven dat wil je allemaal niet weten. Dus toen ben ik ermee gestopt. Ik heb nog twee en that's it. Voor de rest gebruik ik helemaal niks meer.

J: Als we even teruggaan naar vroeger. Kunt u zich de eerste keer dat u dakloos werd nog herinneren?

W: Ja, dat was ook weer na een depressie. Dat was ook gewoon omdat ik depressief was dat was ook weer nadat mijn relatie naar de klote was. Toen was ik echt naar de klote. Toen ben ik een tijdje opgenomen geweest omdat ze vonden dat ik suïcidaal was. En toen kon het me allemaal niet meer schelen dus toen ben ik mijn huis uitgetrapt. Het interesseerde me allemaal geen klote meer. Je gaat jezelf gewoon verpesten.

J: Toen heeft u zich bij de WRZV hallen gemeld?

W: Ja.

J: Hoe was dat voor u, die eerste keer?

W: Kut. Haha. Het was gevaarlijk daarzo.

J: Is er een verschil in gevoel in die eerste keer en bijvoorbeeld de laatste keer?

W: Het blijft even kut. Maar je moet je voorstellen dat voor de WRZV hallen daarzo daar was geen bewaking helemaal niks. Je hebt daar een container staan en voor de rest zochten we het maar uit. Dus daar gebeurden de raarste dingen 's avonds. Ik sliep daar gewoon met een sok vol met De eerste die mij dan lastig komt vallen die rag ik van mij af. Dus zo sliep je daarzo. Het was ronduit gevaarlijk. Vooral vrouwen moesten daar niet wezen. Echt niet.

J: Oké, de Herberg bestaat nu een jaar of 10 denk ik.

W: Zoiets ja. De RIBW heeft het toen overgenomen en toen is het geprofessionaliseerd. En toen kwam de eerste beveiliging dat waren gewoon uitsmijters. Dat waren gewoon anabolen. Die zeiden gewoon wij bellen geen politie we slaan jullie gewoon in elkaar. Letterlijk. Dat gebeurde ook. Dus toen ... vooral de eerste ploeg die kwam werken, dat was ronduit tuig. Die waren net zo crimineel als de bewoners. Letterlijk.

J: Hoe was het voor u om voor het eerste in de Herberg te verblijven?

W: Toen ik hier kwam was het beter het was professioneler.

J: Vanaf het begin af aan al?

W: Ik heb hier niet vanaf het begin af aan gezeten. Ik heb een hele tijd met drie kameraden van mij onder de brug geslapen. Kijk ik heb een Wajong uitkering dus ik hoef alleen maar een inschrijfadres te hebben. We moesten toen van het gebouw van het Leger des Heils moesten we toen naar de Herberg, nog de oude Herberg daarachter. En dat wilde ik niet. Dat verrekte ik het was gewoon gevaarlijk en weet ik het allemaal zo laat ik mij niet behandelen. Dus ik

heb een goede tent gekocht , T uit Elburg die sliep dan al onder de brug en hij zei ik ben blij dat jij er bent en durf ik tenminste normaal m'n ogen dicht te doen. Want buiten slapen is gevaarlijk.

J: Is het dan echt fijner dat je dan met z'n tweeën bent?

W: Ja zeker! Later kwam D er nog bij. We hebben er zeker een half jaar gestaan. Ook in de winter met alles. Maar goed ik had het gewoon goed voor elkaar. Ik had een goede tent bij mij en ik had een goede gaslamp. We moesten wel eens met min 10 graden de tent openzetten omdat het zo warm was binnen haha. Dus we hadden het gewoon goed met z'n drieën. Ik ben toen als laatste overgebleven. En toen heb ik 's nachts een keertje om een uurtje of 12 een stenenregen over mij heen gehad. Echt zo'n steen die net naast mijn hoofd belandde.

J: Wie doet dat dan?

W: Ja dat zijn jochies die komen dan net de stad in en die komen of een uurtje of 2 de stad uit en dan gaan ze gewoon met z'n vieren een stenenregen over je heen gooien.

J: Jeetje, dat geloof je niet toch.

W: De politie doet er helemaal niks aan.

J: Als je terugkijkt naar jou verleden, wat had je dan anders kunnen doen waardoor je hier nu niet had gezeten?

W: "Diepe zucht" Mijn depressies beter onder controle houden. Mijn financiën beter moeten doen. Dat beheer had ik eerder moeten doen. Dat soort dingen. Maar ja achteraf kan je krijg je een koe in de kont haha. Dan kan je er niet zo veel meer mee.

J: Hoe bedoeld u uw financiën beter beheren? Beheert u nu uw eigen financiën?

W: Nee ik zit vrijwillig in budgetbeheer. Ik heb geen

J: Oh ja dat is een voorwaarde voor hier toch?

W: Ja maar ik heb het heel anders gedaan. Ik had Problemen. En ik heb gewoon sollicitatiegesprekken gehouden. Ik heb gewoon drie gasten uitgenodigd en de eerste begon gelijk van nou je ... dan hoeft het niet meer. Ik zei uitstekend hierbij ben je ontslagen ga maar weg. Die tweede beviel mij ook niet en de derde was Sven en met Sven had ik een klik. En Sven heeft alle rotzooi voor mij opgeruimd. Dat vond ik tof. Die heeft alles voor mij geregeld.

J: En nu heb je alles op orde?

W: Ja Sven zie ik gewoon als een kameraad en Sven is nog steeds eh..., die beheert nog steeds mijn geld.

J: Zie je Sven dan hier?

W: Nee, die heeft hier helemaal niks te zoeken die komt hier helemaal niet. Die heeft ook veel aan bewindvoering en ook beschermingsbewindvoering en dat soort dingen allemaal. Sven zit

gewoon op het Rodetorenplein hier en die verschuilt zich ten minste niet achter tien secretaresses die werkt gewoon zelf vaak vanuit huis en soms heeft hij een stagiair er zitten maar het is gewoon zo'n vent, die vertrouw ik en hij doet het gewoon goed, klaar. Zo iemand heb ik nodig en ik heb ambulante hulpverlening nodig en dan moet het goedgaan.

J: Heeft u vroeger met uw depressies wel hulpverlening daarin gehad of dat niet?

W: Ja ik werd gewoon vol met pillen gedouwd. Voor de eerste keer kwam ik er op de ... in Meppel en toen stond ik te trillen als een esdoornblad. Toen zeiden ze wil je praten of wil je pillen. Ik zei doe mij maar pillen en toen kreeg ik 6 ... op een dag en een rol ... en dan lig echt compleet knock-out, dan ben je gewoon een fucking zombie. Dat hebben ze twee weken bij mij volgehouden. Toen was ik het zat. En toen ben ik weer teruggegaan naar huis. Daar ging het ook niet goed. Toen ben ik op het gegeven moment ook mijn huis uit getrapt. Maar ondertussen slikte ik ook nog ... dus ondertussen had ik ook nog die verslaving erbij maar ja goed dan wordt dan weer vergoed door de verzekeraar. Dat heb ik toen zelf helemaal afgebouwd, al die pillen troep. heb ik nog wel maar de rest van die pillen troep heb ik er allemaal uitgegooid. En daar kan ik niet meer vanaf komen dat is heel moeilijk. Dat is niet omdat het een verslaving is maar ja.

J: Slikt u nu nog medicatie?

W: Ja, maar als ik dat niet krijg dan krijg ik last van epileptische aanvallen. Dat is heel heftig spul. Daar mag je ook niet zomaar mee stoppen. Dus ik wil dat wel graag maar dat is bijna niet te doen. Ik had daar nooit mee moeten beginnen het is echt tyfuszooi.

J: Dus als ik het goed begrijp, vind u – als u nu terugkijkt – dat u uw depressies beter in bedwang had moeten houden of daar in ieder geval meer tijd en aandacht aan besteden. Wat gaat u nu dan doen om er voor te zorgen dat dit de laatste keer is dat u hier zit.

W: Dat zal ik je laten zien. (Pakt zijn telefoon erbij en laat foto zien hem en twee kinderen.

J: Oh heeft u twee kinderen?

W: Nee dit zijn mijn neefje en nichtje. Daar ga ik volgende week donderdag ook weer mee op pad en dat soort dingen allemaal.

J: Zijn de kinderen van uw broer of zus?

W: Nee deze twee zijn van mijn broertje en mijn zus heeft nog een kleintje van twee jaar. Daar ga ik ook mee om daar kom ik ook regelmatig. Als ik het moeilijk heb dan kijk ik een tijdje naar deze foto's en dan is het weer klaar. Zo doen we dat tegenwoordig.

J: Dus dit is de grootste motivatie die er is voor u.

W: Ja. Dat geeft mij de motivatie

J: Ik vind het leuk om te zien! En ook een goede motivatie om je best te blijven doen.

W: Ja zo pak ik dat aan. Anders was het misgelopen dan had ik op het politiebureau gezeten. Ik wil niet meer in de gevangenis zitten.

J: Wat ga je nu doen als je een depressie voelt aankomen? Of voel je dat niet van te voren aankomen?

W: Nee dat voel je niet je zakt weg. Je gaat je steeds verder van jezelf Ik wordt steeds botter naar de buitenwereld en ik trek mij helemaal op mijzelf. Op een gegeven moment wordt ik echt een kluizenaar. Dat soort gedrag ga ik vertonen.

J: Maar voelt u dat dan ook als u wegzakt?

W: Jawel dat voel ik wel maar op dat moment accepteer ik geen hulp.

J: Nee, ik wilde net vragen of u dan ook aan de bel kunt trekken maar dat dus niet.

W: Nee. Dat accepteer ik niet.

J: Wat gaat u straks doen als ik voelt aankomen dat u steeds verder wegzakt?

W: Dan ga ik naar mijn broertje toe of naar mijn zusje toe.

J: Hoop je dan dat zij voor u aan de bel trekken?

W: Nou nee. Dan kom ik bij die kinderen en die halen mij er wel uit. Zo doen we dat.

J: Uw zit hier nu driekwart jaar. Wat heeft de Herberg u in deze driekwart jaar gebracht?

W: Onderdak. Verder niks.

J: Wat zou er hier beter kunnen? Ik bedoel niet alleen qua begeleiding, maar ook de Herberg zelf.

W: Nou het gebouw is gewoon zo rot als het wezen kan. Ze moeten gewoon veel beter ventileren. Ventilatie, ventilatie en nog eens ventilatie. En ze moeten gewoon die groepen beter scheiden. En ze zouden eigenlijk voor vrouwen een aparte opvang moeten regelen.

J: Oké, waarom vindt u dat? Want de vrouwen hebben een aparte slaapzaal en aparte sanitaire voorzieningen.

W: Ja, maar die gebruiken hier en die gaan hier lopen prostitueren. Dat gebeurt.

J: Wordt daar 's nachts toezicht op gehouden?

W: Ja, jawel maar dat gebeurt buiten gewoon. Sommige meisjes laten zich hier gewoon op de parkeerplaats afwerken hoor. Voor een tientje of twintig euro. Dat is verschrikkelijk om te zien. Dat zou echt apart moeten, een vrouwenopvang.

J: En qua begeleiding?

W: Ja begeleiding is Ik weet niet ik heb volgens mij helemaal geen begeleider hier.

J: U weet niet wie uw persoonlijke begeleider is?

W: Nee, ik zou het niet weten.

J: Als u komt met vragen, wat is dan de gemiddelde reactie van de medewerkers?

W: Ja dat is allemaal prima. Ik vraag om een handdoek of ik vraag of ik de was mag doen en dat soort dingen. Verder vind ik het eten niet te vreten dus ik bestel meestal. Daarom weeg ik ook 110 kilo daar moet ook wat vanaf haha. Dat soort dingen kunnen beter ja. Maar goed het eten is een kwestie van smaak.

J: Heeft u nog contact met andere hulpverleningsinstanties?

W: Nee, ja ik sta onder toezicht van een verslavingsarts maar verder niet nee.

J: Die verslavingsarts is vanuit de huisarts geregeld?

W: Nee van Tactus.

J: Maar daar heeft u verder niet veel contact mee?

W: Nee, die moet je één keer per jaar zien. En dat heb je nog daar heb ik goed contact mee. Dus veel dingen regel ik daar met J. Daar kan ik gewoon goed mee overweg.

J: Dus daar bent u gewoon tevreden over?

W: Ja.

J: Wat ontbreekt er hier bij de Herberg waardoor een terugkeer naar een eigen woning moeilijker voor u wordt.

W: Ze moeten gewoon meer woningen aanbieden, meer doorstroom. Echt meer doorstroom. Zorg dat je ergens een studentenpand opkoopt en dat ombouwt voor mensen om door te laten stromen, dat soort dingen. De doorstroming moet hier beter. Mensen worden gefrustreerd hiero. Je hebt ... misschien wel gezien die man. Die kan niet naar buiten die zit de hele dag hier binnen. Daar wordt je echt niet goed van hoor. Dat is echt niet leuk.

J: Voordat ik gesprekken ging voeren met bewoners, heb ik ook al onderzoek gedaan in de literatuur en in de rapportages. Wat mij opvalt is dat de motivatie vaak naar voren komt en dat dat ook ontbreekt bij een deel van de bewoners. Nu hebben wij het net al even over uw neefje en nichtje gehad, dat zijn voor u een grote motivatie. Hoe kijkt u zelf tegen uw eigen motivatie aan?

W: Op een gegeven moment als je te vaak alles opnieuw moet opbouwen dan heb je er geen zin meer in. Dan heb je op een gegeven moment zoiets van bekijk het maar. Mensen zijn gewoon moe mensen worden op een gegeven moment gewoon num.

J: Ervaart u dat ook zo?

W: Nee. Maar mensen worden echt num. En je moet gewoon zorgen dat je Want hoe langer je hier zit hoe langer het gaat duren. Daarom pak ik dat jochie ook zo aan. Want hij

gaat helemaal naar de klote hier. Dus eigenlijk moet je mensen persoonlijk motiveren. Dat moet je eigenlijk twee keer per week doen.

J: Wie is je?

W: De mensen die hier werken. Gewoon de maatschappelijk werkers. Daar zijn ze voor.

J: Dus u zegt nu dat je eigenlijk twee keer per week een afspraak moet hebben met de medewerker van hier?

W: Nee ik regel dat zelf wel. Ik heb mijn motivatie en ik sta ingeschreven. Maar er zijn inderdaad genoeg mensen die alleen maar hier zitten te drinken en voor de rest leven alsof ze het laten voorbij trekken. En dat zou je beter aan moeten pakken.

J: U ziet hier nu, u heeft zich ingeschreven voor de Woningzoeker dus dan is het eigenlijk wachten op een woning. Reageert u dan via de spoedmodule?

W: Ja, spoedmodule.

J: Wat kunt u daarnaast nog doen in de tussentijd om uw eigen situatie te verbeteren?

W: Ja zorgen voor een beetje fatsoenlijke dagbesteding. Dat ik wat om handen heb.

J: Is dat nu niet het geval?

W: Nee, luister, ik heb 15.000 euro op mijn rekening staan, ik ga niet lopen schoonmaken voor een knaak. Bovendien als ik zie wat hier gebeurt. Ik ben zelf schoonmaker geweest en als ik zie hoe er hier wordt schoongemaakt daar wordt ik pissig van. Dat kan helemaal niet je hebt chloor op de kast staan dat mag helemaal niet, dat is verboden klaar. Als de arbodienst langkomt krijg je een boete daarvoor. Snap je? Dat soort dingen. En dan heb je zo'n ... hier rondlopen die doet helemaal niks. In het weekend zit gewoon het stront aan de muren en de wc's. En die laten ze schoonmaken hier dat kan toch niet. Hier moet eigenlijk gewoon elke dag gewoon een schoonmaakbedrijf komen om schoon te maken. Dat kun je hier niet aan de bewoners overlaten.

J: Wat vind u dan van vrijwilligerswerk?

W: Ja dat wil ik best doen, maar wel iets fatsoenlijks.

J: U bent nog niet naar iets op zoek geweest?

W: Nee maar weet je ik wil eerst mijn huis hebben. En dan ben ik stabiel. En vanuit die stabiele situatie wil ik wel verder kijken. Maar momenteel heb ik geen huis. Zolang ik geen huis heb kan ik geen extra verantwoordelijkheden op mij nemen. Kan gewoon niet.

J: Heeft u dan wel eens gehoord van Housing First?

W: Ja dat weet ik allemaal wel maar dat wil ik niet. Dan leggen ze je weer een pakket regels op. Ik wil gewoon mijn eigen huis met mijn eigen voordeur en mijn eigen sleutels en wie ik

erin laat dat bepaal ik zelf wel. Ik heb het ook niet nodig ik kan best voor mijzelf zorgen. Ik wil best ambulante zorg maar op mijn voorwaarden.

J: U zei net dat u een diploma had voor schoonmaken. Wat heeft u voor werk gedaan?

W: Nou van alles. Ik ben systeembeheerder geweest bij een klein bedrijf, ik ben binnenvaartmatroos geweest ik heb echt van alles gedaan.

J: Heeft u een opleiding afgerond?

W: Ja, mijn mavo diploma met twee extra vakken. Dus eigenlijk havo. That's it. Nog een paar certificaten en dat was het.

J: Hoe komt het dat u nooit wat langer een vaste baan heeft gehad?

W: PDD-NOS.

J: Hoe uit zich dat bij u?

W: Gewoon autistisch. Ik kan niet samenwerken. Samenwerking hoort niet bij mij. Mij moet je gewoon mijn eigen ding geven.

J: Heeft u daar nu ook nog last van?

W: Ja. Ik ben heel erg op mijzelf, altijd al geweest.

J: Oké, zijn er nog dingen die u graag wil vertellen?

W: Nee.

J: Oké, nou ik denk dat er heel veel dingen aan bod zijn gekomen. Ik wil u bedanken voor uw medewerking. En tot ziens. Fijne middag!

W: Tot ziens.

Bijlage 2. Interviews medewerkers

Interview 1.

Geïnterviewde: Valerie Logen (V)

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 12 augustus 2020 om 13.45 uur

Duur: +/- 45 minuten

Locatie: De Herberg

J: Welkom. Ten eerste: wat fijn dat je wil meewerken aan mijn onderzoek. Bedankt daarvoor. Het interview duurt ongeveer drie kwartier. Ik neem het interview op omdat dat het voor mij gemakkelijker maakt om de interviews te analyseren. Heb jij van te voren nog vragen?

V: Nee, laten we maar beginnen.

J: Oké. Nou ik weet wel een beetje wat jou functie inhoudt, maar misschien wil je mij nog een keer vertellen wat je precies doet en welke taken en verantwoordelijkheden je hebt?

V: Nou, ik kom dus twee dagen in de week voor 18 uur vanuit Limor ben ik gedetacheerd naar de Herberg. En mijn taak is hier om de uitstroom van mensen die zelfstandig kunnen wonen voornamelijk een beetje te regelen en daar de regie over te houden. Daarnaast hebben we dus de woonquote, een samenwerking met woningbouwcorporaties in Zwolle, maar ook met woningbouwcorporaties buiten Zwolle, waarbij we mensen kunnen aanmelden en waardoor zij een soort van privilege hebben, een extra lijntje om uit te kunnen stromen, naast het zelf reageren op woningen. Dus daarvoor kan ik cliënten aanmelden. Daarnaast is het de bedoeling dat ze zelf natuurlijk blijven reageren op woningen. Want anders houdt je hier gewoon heel veel mensen. Dus dat houd ik een beetje in de gaten, of dat allemaal lukt. En zodra iemand uitstroomt help ik ook bij het regelen van alles daarvan. Dus dan heb je het natuurlijk over administratieve zaken, bijzondere bijstand, de huur, toeslagen aanvragen en dat soort dingen. Maar ook naar bijvoorbeeld Giftcity om meubels te halen samen of om te helpen bij de verhuizing of partijen te regelen die kunnen helpen bij de verhuizing. Nou en dan blijf ik nog heel even in beeld. Dan kijk ik hoe het gaat, of iemand het red. Soms heb je dat iemand het niet red. Dan moet er extra begeleiding op komen en soms gaat het gewoon hartstikke goed en dan sluiten we het af en dan gaan we weer door naar de volgende.

J: Om hoeveel mensen gaat het ongeveer?

V: Op dit moment? Ja, eh, ik denk dat ik er nu ehm... nou per jaar mag ik in ieder geval 25 mensen aanmelden bij Zwolse corporaties en twee per corporatie buiten Zwolle. Dus als je iedereen zou kunnen aanmelden dan zit je ongeveer op 30 a 35 mensen die je kan helpen. Maar vaak komen we naar niet helemaal aan. Maar goed het duurt soms best wel lang voordat je een woning hebt. Dus je zit tussendoor wel vaak met iedereen om het in de gaten te houden en om te polsen of mensen nog goed reageren en om te kijken waar ze staan. Ik denk dus rond de 30 a 35 mensen per jaar.

J: Wat voor selectie vindt er van te voren plaats voordat de cliënten bij jou komen? Wie selecteert dat?

V: Dat doet de Herberg. Ik krijg dan vanuit Stephan of Kim krijg ik namen door. Dan hebben zij als het goed is al de screening gedaan en dan geven ze door van dit is wel een passende cliënt voor de woonquote zou je er even mee willen zitten, een intake willen doen, kijken of dat lukt. Nu de laatste tijd tijdens de vakantie krijg ik meerdere namen door van meerdere kanten, maar ik merk dat dat niet helemaal goed gaat. Want dan heb ik bijvoorbeeld met iemand gezeten nou ja die persoon moet gewoon begeleid wonen die kan helemaal niet zelfstandig wonen. Maar ja daar kom je dan achter tijdens zo'n gesprek.

J: Dus die mensen worden dan overschat?

V: Ja, klopt. Of dan is er toch nog niet heel veel screening gedaan.

J: Als jij tijdens zo'n gesprek er dan achter komt dat iemand niet geschikt is voor zelfstandig wonen, dan koppel jij dat terug aan de Herberg?

V: Ja. Dan geef ik advies over wat ik denk wat een passendere route is en dat ik er niet zo veel mee kan. En soms heb je misschien wel een twijfelgeval ofzo maar dan wordt dat overlegd met elkaar.

J: Hoe groot is de groep die succes boekt?

V: Nou best wel groot. Zeg maar, je bedoeld als ze uitstromen?

J: Ja, daar waar jij echt ziet dat ze succesvol uitstromen en uit beeld verdwijnen.

V: Nou ik denk wel van de mensen die ik zie wel driekwart. En soms heb je gewoon een geval waarin je merkt dat iemand heel gemotiveerd was of iemand waar je een gesprek mee hebt gehad en die staat aangemeld maar opeens raakt die buiten beeld. Die is in één keer uit de Herberg vertrokken of die is weer aan de drugs gedaan of weet ik veel wat. Maar dan doe ik er ook niks meer mee. Ik laat het dan los of ik ga nog een keer een gesprek aan van joh, als jij zelfstandig wil uitstromen dan moeten er wel dingen veranderen. Maar vaak gaat het dan al te ver mis en dan wordt er nergens meer aan gehouden en dan heeft het eigenlijk geen zin meer om uit te stromen via die woonquote.

J: Maar dat gebeurt dus af en toe wel?

V: Heel af en toe. Soms zit er één tussen daar heb je dan een gesprek mee gehad en aangemeld en dan gebeurt het uiteindelijk niet en dan meld ik diegene ook weer af bij de woningbouw. En dan zeg ik van joh het traject loopt niet meer of ja.

J: Maar merk je dan bijvoorbeeld ook dat de wachtlijsten en het lange wachten daarop de motivatie vermindert?

V: Ja, dat denk ik wel. Want het duurt soms echt wel een half jaar tot een jaar voordat iemand wat heeft.

J: Blijven de mensen dan in de tussentijd ook echt hier? Of is het lastig om ze hier te houden?

V: Ja ligt eraan. De ene blijft hier, de ander die gaat naar Oldebroek, of naar de crisisopvang. Nou nu is het natuurlijk helemaal anders met corona. Dat mensen niet hier hoeven te

verblijven, maar dat ze tijdelijk bij andere vrienden mogen blijven. Dat is wel lastig merk ik. Want dan raak je sommige een beetje uit het zicht. En je ziet iemand één keer en de namen link ik dan niet meer echt. Ik heb ze ook allemaal maar één keer gezien dus ik weet gewoon niet altijd wie wie is. Normaal zit ik hier dan twee dagen in de week en dan zie je iedereen hier voorbijkomen. Maar die wachtlijsten inderdaad, dat kan wel demotiverend werken ja. Maar goed aan de andere kant, soms hebben ze ook de opties om gewoon buiten Zwolle te kunnen wonen maar dat wil dan niet iedereen. Dan willen ze toch liever zo lang wachten dan daarvoor te kiezen.

J: Even terug naar een algemeen onderwerp. Wat zie jij als voornaamste oorzaken van dakloosheid?

V: Eh, van cliënten die ik zie..., ja gut. Nou toch vaak een disbalans ofzo in het leven waardoor iemand hier in één keer terecht komt of dat het vanaf het begin af aan bij iemand al misgaat. Vanuit de jeugd en dat iemand daarna in allerlei andere problemen komt. Maar soms ook gewoon een scheiding. Wat we nu vaak zien is dat bij buitenlandse mannen of vluchtelingen die hier komen, die zitten dan hier een tijdje, die krijgen een woning vanuit het AZC, dan halen ze vrouw en kinderen hierheen alleen dan wil vrouw in één keer scheiden. Dat heb ik nu al tig keer meegemaakt. Dat die vrouwen hier in Nederland komen en denken van oh we hebben hier de vrijheid en ik hoef niet meer getrouwd te zijn met hem en ik ben weg uit de oorlog. Weet je wel. Weg uit de onveiligheid. En die gaan dan of met leugens naar de politie of er gebeurt ook echt wel iets qua mishandeling en dan mogen uiteindelijk vaak die vrouwen in de woning blijven. Dat is eigenlijk heel krom waardoor die mannen dus weer op straat belanden. Omdat de vrouw dan toch wel volgens mij het eerste recht heeft om met de kinderen in de woning te blijven.

J: Maar dat zijn dan ook vaak mannen die verder wel goed voor zichzelf kunnen zorgen en hun eigen zaken voldoende kunnen regelen?

V: Ja, dat dan weer wel. Alleen de taal is vaak een dingetje. En ze weten niet hoe ze moeten reageren op woningen.

J: Ja precies. En dat zijn dan dingen waar jij hen bij helpt?

V: Ja.

J: Als je kijkt naar de oorzaken van de recidive van dakloosheid, zijn dat dan grotendeels dezelfde oorzaken of zit daar wel een verschil in?

V: Daar zit wel verschil in denk ik. Ik denk dat daar dan wel vaker drugs mee gepaard gaat of echt psychiatrische problematiek. Kijk bij zo'n buitenlandse man, een vluchteling, dan gebeurt dit eenmalig en daarna stroomt diegene weer uit en kan hij zijn eigen leven weer gaan opbouwen, die komt niet zo snel meer terug. Maar de mensen die dan weer terug komen die hebben dan toch vaak een complexere problematiek of dat ze de behandelingen niet goed volgen en dat het dan toch uiteindelijk weer misloopt. Met dat soort cliënten, die echt wel meerdere hulpvragen hebben, die meerdere problemen hebben, die stromen ook niet zomaar zelfstandig uit. Dat zal dan al vaak via een huur-op-naam traject gaan. Dan komt de woning bijvoorbeeld op naam van het Leger des Heils of Limor zodat daar in ieder geval een stok achter de deur is. Denk aan bepaalde voorwaarden en dat er gewoon ook echt wekelijks

begeleiding binnenkomt en dat dat niet zomaar kan stoppen want dat is verbonden aan het huurcontract. Dus dan zit er vaak wat meer zicht op.

J: Hoe groot is ongeveer de groep mensen die jij ziet die niet voor de eerste keer dakloos zijn? Of heb jij vooral te maken met mensen die vooral voor het eerst dakloos zijn geworden?

V: Even denken hoor. Ik pak denk ik voornamelijk de groep die voor het eerst dakloos is geworden. Soms heb ik wel eens mensen gehad die echt meerdere malen terug zijn gekomen maar dat loopt dan altijd weer uit op geen traject. Die zijn dan plotseling weer uit het oog. Dus het zijn voornamelijk inderdaad de mensen die hier zijn geweest, of soms komt er dan net iemand binnen, die meld ik dan aan maar die vertrekt dan weer en komt na een paar jaar weer binnenlopen. Dan zijn ze zeg maar al wel bij mij gestart. Ik heb ook wel eens cliënten gehad die al vier of vijf ik in de Herberg hebben verbleven en dan weer een tijdje weg zijn en dan er weer een tijdje verbleven, enzovoort. En daar probeer ik dan wat mee maar dat loopt eigenlijk nooit op iets uit.

J: Wat maakt jou functie dan extra of beter dan dat de begeleiding van de Herberg kan bieden?

V: Ja, ik weet niet of het echt beter is, even denken. Ik denk meer dat het gewoon heel fijn is dat er iemand op individueel niveau opzit, die alles monitort en in de gaten houdt. En dat je daardoor gewoon goed zicht houdt op die cliënten en dat er niet door een heel team wordt gedragen zeg maar want dat heb je veel verschillende gezichten, veel verschillende meningen, verschillende diensten en zo. Dat maakt het allemaal wat lastiger. Ik ben er gewoon voor ze. Ze hebben één gezicht. Ze weten dat ze mij altijd kunnen bellen en ik heb het overzicht gewoon heel goed op die groep.

J: Oké, dus ook vooral voor die mensen zelf is dat prettig.

V: Ja, ik denk dat dat wel heel fijn is. En misschien voor de Herberg een taak minder zodat zij zich meer op andere dingen kunnen richten. En voor de Herberg is het natuurlijk ook lastig omdat ik ook veel dingen buiten de Herberg doe, bijvoorbeeld verhuizingen en zo. De medewerkers van de Herberg moeten natuurlijk continue hier binnen blijven.

J: Ja dus je kan ook wat meer bieden in die zin.

V: Ja, ik kan echt met ze mee, ik kan mee naar een intake in bijvoorbeeld Oldebroek en hier bij de Herberg is daar niet altijd tijd voor en er moet gewoon altijd een woonbegeleider hier binnen blijven. Dan zou je weer meerdere mensen hier moeten inplannen.

J: Maar wat jij hier bij de Herberg doet, staat compleet los van je andere functie bij Limor?

V: Ja, klopt.

J: Oké want ik kan mij voorstellen dat cliënten die jij laat uitstromen ook contact hebben met Limor?

V: Ja, dat wel. Bij Limor doe ik alleen de ambulante begeleiding dus dan help ik op allerlei hulpgebieden, niet alleen de uitstroom, en dat zijn vaak hele langdurige trajecten. En dit zijn trajecten die een half jaar tot een jaar duren en dan stopt het weer en dan draag ik het over aan

een andere partij. Heel af en toe komt het voor dat iemand dan voor Limor kiest en dat ik ruimte heb en verder ga met de begeleiding van die persoon.

J: Wel leuk dat je daarin dan afwisseling vindt tussen kortere en langere trajecten.

V: Ja dat vind ik heel leuk. Want die lange trajecten kunnen heel veel energie kosten. Je hebt daar gewoon lange termijndoelen en hier heb je eigenlijk heel snel resultaat en het brengt veel voldoening. Mensen zijn heel dankbaar omdat je een woning voor ze regelt. Mensen zijn blij.

J: Wat regel jij voor hen? Of regelen sommige cliënten ook hun zaken zelf?

V: Soms wel, als ze het zelf kunnen dan ga ik dat niet doen.

J: In hoeverre gaat dan jou hulp in acht houdende dat iemand zelfstandig uitstroomt?

V: Ik schat gewoon zelf in iemand kan en waartoe iemand in staat is. Als diegene zelf alles oppakt is het prima en dan houd ik het af en toe wel in de gaten en kijk ik of het allemaal wel goed loopt en dat alles wel geregeld is zodat het niet zo is dat het niet klopt en dat je dan het risico loopt dat iemand weer terugkomt. Maar als iemand het zelf kan moet hij het vooral zelf doen. En dat heb ik ook met het reageren op woningen, ik heb helemaal geen tijd en zin om voor iedereen op woningen te reageren dat vind ik geen bal aan. Dus ik vind het mooi als ze het zelf kunnen en dan houd ik af en toe in de gaten of alles goed gaat, dan kijk ik in de geschiedenis op wat voor woningen ze reageren of soms herinner ik iemand er aan om te reageren. Maar als mensen het echt heel lastig vinden dan ga ik daar samen mee zitten.

J: Ik heb natuurlijk ook al onderzoek gedaan in de rapportages en daar zijn een aantal dingen uitgekomen die ik opvallend vindt. Zo komt een groot deel van respondenten uit een ander zorgtraject. Het kan dan zijn dat de organisatie het traject heeft stopgezet of dat de cliënt dat zelf heeft gedaan. Hoe kijk jij daar tegenaan?

V: Dus je bedoelt dat er al begeleiding op zat, en dat is dan gestopt.

J: Ja.

V: Nou als ik naar onze organisatie kijk, Limor, die doet er echt alles aan om iemand niet op straat te krijgen. Dat is ook wel een beetje het motto van Limor van wij gaan een stapje verder dan de rest. Of dat altijd goed is weet ik ook niet. Maar ja je zet natuurlijk niet zomaar een cliënt op straat als zorgorganisatie zijnde, dan moet er ook echt wel het één en ander voorgevallen zijn, qua incidenten of overlast bijvoorbeeld. Dus ja, het zal misschien best wel kunnen zijn dat een cliënt niet mee heeft gewerkt of dat een zorginstelling iets te gauw de handdoek in de ring heeft gegooid, maar als ik vanuit mijn positie kijk vanuit Limor, dan denk ik toch wel dat ik je als organisatie heel ver gaat om iemand niet te laten zinken. En dat het dan toch vaak bij de cliënt ligt. Dat het na meerdere waarschuwingen of afspraken waar niet aan gehouden wordt dat het dan toch ophoudt.

J: Wat zou er anders kunnen waardoor er toch minder vaak een zorgtraject wordt gestopt?

V: Ja misschien toch een betere screening aan het begin. Wat is er gaande met deze cliënt deze gaat bijna zelfstandig wonen en die wordt straks begeleidt, passen al die trajecten bij diegene? Is er de juiste behandeling gestart? Wordt de juiste organisatie voor deze persoon

ingezet? Dat je heel goed gaat kijken wat er matched misschien. Aan het begin al. Dus dat dat later misschien minder snel mis kan lopen.

J: Dus dat je wat preciezer en gericht van te voren kijkt naar wat het aanbod is en wat er passend is.

V: Ja precies. Zo van wat past en nou bij deze cliënt. En dat daar geen fouten in worden gemaakt. En dat je dan al meteen een goede basis hebt.

J: Ik heb ook opgemerkt dat een groot deel van de respondenten uit detentie komt. In hoeverre heeft bijvoorbeeld Limor contact met (ex-)daklozen in detentie of is er eigenlijk dan geen contact meer?

V: Als ik vanuit Limor kijk dan begeleid in niet veel detentiemensen maar als iemand bijvoorbeeld een tijdje moet zitten of... ja ik weet dan eigenlijk niet of dan de indicatie stopt, ik denk dat het echt aan de duur ligt waarop iemand moet zitten. Ik zit even na te denken hoor. Kijk als het een paar dagen is dan blijft de cliënt natuurlijk gewoon in beeld en blijft een traject ook lopen. En er worden dan ook gewoon afspraken gemaakt met de medewerkers in detentie en misschien een korte overdacht ofzo met bijvoorbeeld hoe het ging in detentie.

J: Oké, dus dat gebeurt wel?

V: Ja, volgens mij wel. We hebben een justitieclubje bij Limor, die hebben al dit soort cliënten onder hun hoede. Vaak zitten daar ook weer grote indicaties aan. VPT-pakketten, ik weet niet of je daar mee bekend bent?

J: Nee, weet ik niet.

V:pakketten zijn dat. Soort van begeleid wonen maar dan bij iemand thuis. Dat je zo veel hulp in kan zetten, weekenden, avonden, etc. Zodat iemand altijd bereikbaar is voor diegene. Maar goed dat is niet helemaal mijn straatje.

J: Wat ik ook veel lees en merk bij de interviews die ik nu bij cliënten heb gehad, is dat heel veel mensen, voordat ze naar de Herberg komen, bij vrienden/kennissen/familie hebben verbleven. In hoeverre heb je al zicht op deze doelgroep?

V: Dat is dus heel lastig. Die mensen hebben vaak geen postadres, geen verzekering en dat soort dingen. Die zijn eigenlijk heel onzichtbaar. Die zie je niet. We hebben hier wel eens gehad bij de Herberg dat er iemand binnen komt lopen, en dan probeer ik wel contact te onderhouden of een nummer door te geven. Maar de stap naar de Herberg is dan net iets te groot, dat vinden ze dan lastig. Ik bied dan aan om samen naar een woning te gaan kijken als ze hier bij de Herberg komen, maar dan moet je wel hier verblijven. Zo probeer ik ze wel eens te grijpen aan de balie, maar als ze hier niet aan de balie komen dan vindt je ze niet. Heel af en toe dat er iemand bij een sociaal wijkteam terechtkomt, dan heeft Limor ook wel eens gehad dat er dan op die manier begeleiding kan geven. Maar het is gewoon een hele onzichtbare club.

J: Ik heb wel het idee dat zodra mensen dakloos raken, eerst hun familie/vrienden en kennissen uitputten en volgens pas naar de Herberg gaan. Eigenlijk is het heel zonde dat deze groep dan pas zo laat in beeld komt. Helemaal de groep recidiverende daklozen. Deze mensen

zijn namelijk al een keer in beeld geweest. Dan vraag ik mij wel af hoe het kan dat die mensen pas weer in beeld komen zodra ze pas weer bij de Herberg aankloppen.

V: Dat is wel lastig inderdaad. En voor heel veel mensen is de Herberg ook wel echt een dieptepunt. Die vinden het heel lastig om dan hier toch weer naar binnen te komen. En om dan op zo'n slaapzaal te gaan liggen met weet ik het hoeveel mensen.

J: Wat zou die drempel lager maken?

V: Ja, aan de ene kant is dat een ander ingerichte Herberg denk ik, met wat meer privacy en net wat meer luxe. Maar ja als je hier één grote luxe tent van gaat maken dan gaat niemand ooit nog weg. Dus dat is een beetje het heikele punt. Volgens mij zijn ze al wel bezig nu met hervormingen hier binnen de Herberg. Ze willen al tijden dat dit anders wordt. Ja dat vind ik aan de ene kant wel lastig hoor. Want sommige mensen kiezen er gewoon echt niet voor om dakloos te raken en als je dan hier terecht komt.. Ja ik zou het hier ook chill vinden. Nu is de doorstart misschien wel wat minder erg maar ook daar zou ik niet willen zitten. En dan hebben wij natuurlijk wel de mogelijkheden voor crisisopvang maar ja daar zijn vaak ook weer wachtlijsten voor.

J: Wat is de gemiddelde wachttijd voor crisisopvang? Of verschilt dat echt?

V: Ja dat weet Stephan wel. Het ligt maar net aan de periode. De ene keer zitten ze vol en duurt het wat langer voor er weer plek is. De andere keer zijn er plekken vrij en dan kan het heel snel gaan. Maar goed, ja, wat zou die drempel dan lager maken?

J: Ik snap wel wat je bedoeld hoor. Het is een hele dunne lijn waarop je dan moet balanceren. En de ene persoon vind een dak boven het hoofd al heel prettig en vind de Herberg prima, en de ander vindt het hier verschrikkelijk. Het is maar net wat je gewend bent.

V: Ja precies.

J: Wat ik ook opvallend vond, dat veel daklozen echt op meerdere levensvlakken problemen hebben. In hoeverre vindt jij dat het zorgaanbod in Zwolle aansluit op de groep daklozen die echt een meervoudige, complexe problematiek hebben?

V: Ik vind het wel heel mooi, ook bij de Herberg hier, dat er echt allerlei partijen binnenkomen. Je hebt Creating Balance, Limor, Leger des Heils, Zwolle Actief, noem maar op. Er is van alles geregeld. Er is een spreekuur voor financiële dingen. Dus eigenlijk wordt er wel heel veel aangeboden. En als ik buiten de Herberg kijk, dan heb je ook de partijen die hier binnen komen, maar ook nog wel weer andere partijen. Als ik binnen Limor kijk, die pakken wat vaker wel van de meervoudige problematiek casussen op. Ja ik vind toch dat Zwolle wel een sociale gemeente is wat dat betreft. En wel veel aanbiedt. Ook qua vrijwilligers organisaties. Soms zie ik door de bomen het bos niet meer. Je hebt echt van alles. Dus op zich vind ik dat dat wel aardig goed is. Maar wat ik wel merk is dat bijvoorbeeld als een cliënt echt in crisis zit, dat het dan supermoeilijk is om dan een Rechterlijke Machtiging te krijgen om iemand gedwongen op te laten nemen. Het gebeurt allemaal veel te laat. Er moeten echt tig duizend dingen gebeuren, iemand moet eigenlijk al bijna letterlijk van de flat zijn gesprongen voordat er actie wordt ondernomen. Dus ik vindt wel dat dat echt veel beter zou kunnen. Maar dat is ook weer op landelijk niveau beslist. Dat komt niet per se door Zwolle ofzo. En soms

denk ik echt al die bedden van de crisisopvang zitten allemaal overvol en het is heel lastig om iemand dan te laten opnemen terwijl iemand daar dan wel echt behoefte aan heeft.

J: Is dan soms het aanbod van de crisisopvang te klein?

V: Ja, dat denk ik wel. Maar dan vooral voor die psychiatrische problematiek. Als ik kijk naar de gewone crisisopvang van het Leger des Heils, voor dan uitstroom, dat loopt wel aardig door maar gewoon qua behandelcentra, en kundige mensen zoals psychiaters en psychologen....

J: Kunnen mensen met een verslaving daar ook terecht of is dat vaak ook lastig?

V: Mensen met een verslaving komen dan weer bij Tactus, en Tactus heeft volgens mij wel een kliniek in Zutphen. Maar volgens mij zit er ook wel één in Zwolle. Maar ik heb wel eens meegemaakt met een cliënt, die mishandelde zijn vriendin, die zat helemaal onder de drugs, die had psychoses noem het allemaal maar op. En het duurde echt ontzettend lang voordat er een keer actie ondernomen werd, uiteindelijk is dat wel gebeurd en toen is hij na twee dagen overleden in die kliniek. Door een hartstilstand. Dan is het dus eigenlijk allemaal te lang doorgesuddert.

J: Waar ligt dan het probleem?

V: Ja, vooral bij de rechtelijke machtiging dat dat zo lang duurt voordat er besloten is.

J: Dus jij legt het voor bij de rechtelijke macht, en dan duurt het te lang voordat er een beslissing wordt genomen?

V: Ja. Of dan wordt iemand getoetst en dan blijkt het toch niet erg genoeg te zijn maar bij ons gaan alle bellen af. Ja het duurt gewoon lang voordat iemand opgenomen wordt. Dat vind ik ook wel sneu soms voor mensen. Gewoon mensonterend dat het zo lang kan duren.

J: Hoe zou jij de recidive van dakloosheid aanpakken? Wat probeer jij nu te doen om de uitstroom zo succes mogelijk te laten verlopen?

V: Nou ik denk gewoon bij binnenkomst al zo goed mogelijk screenen van wat is er nodig, welke partijen gaan we hier opzetten en dat er ook echt wel goed wordt gemonitord dat al die partijen hun werk doen, en dat de cliënt in contact blijft met alle partijen en dat je zo elke hulpvraag aanpakt. En dat je de cliënt ook gemotiveerd houdt, dat de cliënt niet uit het zicht raakt.

J: Hoe probeer je dat te doen?

V: Nou echt gewoon genoeg mankracht zetten op iemand. En bijvoorbeeld meerdere overleggen wekelijks met alle partijen. Dat je allemaal het zicht behoudt.

J: Gebeurt dat nu te weinig?

V: Ja, dat denk ik. Dat is toch lastig want iedereen is natuurlijk hartstikke druk en het is gewoon lastig om op hetzelfde tijdstip en dezelfde dag drie partijen bij elkaar te krijgen. Maar als je gewoon heel goed contact houdt met elkaar inderdaad. En met de cliënt. Echt aan de

hand meenemen in het traject. Maar ja, de motivatie van de cliënt is natuurlijk ook heel belangrijk. Als de cliënt niet op komt dagen ...

J: Wat gaat er wel heel erg goed?

V: Nou op zich vind ik het wel mooi dat er toch altijd wel hulp mogelijk is voor mensen die om hulp vragen. Als iemand met een vraag komt bij het sociaal wijkteam, dan is er altijd een richting. En er kan altijd ergens naar gestuurd worden. Of dat nou vrijwilligersorganisaties zijn of dat dat nou een indicatie is, die worden altijd wel snel afgegeven. Dat ik soms denk van nou dat gaat wel erg snel. Indicaties worden ook wel gemakkelijk verlengd vind ik. Er wordt niet echt moeilijk gedaan om indicaties te verstrekken of om iemand naar een juiste hulpaanbieder te leiden. Nou ja en dat er ook echt wel een breed scala aan partijen is hier in Zwolle. En dat we één keer per week ook allemaal samen zitten. Alle buitenslapers zijn in zicht, je hebt een team van Creating Balance die op straat loopt en die men aanspreekt en een band met de mensen opbouwt. Dat vind ik eigenlijk allemaal heel positief.

J: Heb je verder nog dingen die je kwijt wil?

V: Even denken. Nou nee niet heel veel. Je ziet natuurlijk ook steeds meer in het nieuws dat mensen steeds meer dakloos raken. En daar wil je natuurlijk alles aan kunnen doen om dat te verminderen. Maar goed, de woningmarkt bijvoorbeeld is ook een dingetje. Het is gewoon heel erg lastig om wat op een redelijke termijn te vinden.

J: Ja ik heb wel gemerkt dat die wachtlijsten de motivatie van cliënten verlaagd.

V: Ja het duurt echt wel lang voordat je een woning hebt. Maar, aan de andere kant denk ik soms ook van ja, je kiest er soms zelf voor om heel eenkennig te blijven en per se in Zwolle te blijven zitten terwijl er in de omgeving wel plek is. Als ik zelf dakloos zou zijn zou ik overal willen zitten maakt mij niet uit waar. Als ik maar een dak boven mijn hoofd heb. Dat is ook het lastige van die wachtlijsten allemaal, dat mensen hier gewoon heel lang zitten en raken gewend aan Zwolle en de mensen. En dat ze daardoor toch minder snel weg willen. En als je straks alleen in een appartementje zit dan heb je geen mensen meer om je heen.

J: Is dat een dingetje ja? Zijn mensen daar bang voor?

V: Ja dat denk ik wel. Sommige mensen vinden het echt lastig dat merk je ook gewoon bij de uitstroom dat men dan toch in één keer in een gat vallen. Je hebt altijd begeleiding om je heen gehad, gezellig een praatje maken, met andere mensen op de kamer. En dan zit je in een keer alleen. Maar daar kan natuurlijk wel van alles aan gedaan worden door middel van begeleiding, iemand netwerk uitvergroten enzovoort. We hebben het er ook wel eens over gehad, je hebt dan van die wat oudere mannen die het hier eigenlijk allemaal wel prima vinden. Die vinden het gewoon gezellig, er wordt voor hen gekookt, et. Het zou dan wel mooi zijn dat er dan van die huizen komen waar je gewoon een aantal van die mannen in zet en een gastvrouw ofzo. Dat soort mannen moet je eigenlijk helemaal niet meer alleen willen zetten.

J: Goed. Ik denk dat ik voldoende weet. Ik wil je bedanken voor je medewerking.

V: Ja fijn. Graag gedaan natuurlijk. Als je nog vragen hebt dan hoor ik het wel!

J: Ja, komt goed. Bedankt.

Interview 2.

Geïnterviewde: Tom Gay (T)

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 14 augustus 2020 om 16.00 uur

Duur: +/- 45 minuten

Locatie: De Herberg

J: Welkom. Ten eerste: wat fijn dat je wil meewerken aan mijn onderzoek. Bedankt daarvoor. Het interview duurt ongeveer drie kwartier. Ik neem het interview op omdat dat het voor mij gemakkelijker maakt om de interviews te analyseren. Ik denk dat het prettig is als jij eerst wat verteld over je functie, wat je precies doet en elke taken en verantwoordelijkheden je hebt. Daarna zullen we het hebben over de recidive van dakloosheid. Vervolgens zal ik een aantal zaken benoemen die mijn zijn opgevallen in mijn onderzoek en jou vragen wat je daarvan vindt, en dat is het eigenlijk. Heb jij van te voren nog vragen?

T: Oké, is goed. Nee.

J: Oké, dan gaan we beginnen. Wil je mij vertellen wat jou functie inhoudt?

T: Mijn functie is woonbegeleider, dat is ingeschaald in A, B en C. Ik ben een B'er. Dat houdt in dat ik ook persoonlijk begeleider ben van mensen, dat ik een eigen caseload heb. Wat ik eigenlijk doe is letterlijk van begin tot uitstroom, hebben we de eerste zes tot acht weken, hebben we de fase stabilisatie en inventarisatie, als mensen binnenkomen maken we een intake. Dan breng je de situatie waarin mensen verkeren in kaart, alle aspecten eromheen zoals financiën en geestelijk welzijn, tot huisvesting, alles. Dat noteer je allemaal, dan gaat er een seintje uit naar de GGD, die bepalen of je hier mag starten. Dat doen wij zelf niet. Vind ik eigenlijk ook wel fijn want dat haalt even dat stukje zakelijk en privé los. Dus wij kunnen van alles vinden van iemand, maar zij maken de beslissing. Meestal binnen twee of drie dagen gaat er iemand richting fase screening. Dat betekent dat er op de achtergrond van alles wordt uitgezocht, en dat betekent ook dat iemand hier mag starten. En dan gaan we bezig met, nou wat hebben we allemaal, inschrijven, postadres, zorgverzekering, er moeten bankzaken opgestart worden, hoe zit de administratie in elkaar? Daar worden we bij geholpen door Benno. Benno is van de Sociale Raadsliden en die kan mensen helpen om de administratie geordend in een map te krijgen en de eerste lijnen eventueel uit te zetten. Er wordt een uitkering aangevraagd, een PW-uitkering als er geen inkomen is. Het voordeel is dat we een korte lijn hebben met de gemeente. Dat betekent ook dat als er een PW-uitkering wordt aangevraagd, dat er altijd budgetbeheer aan wordt gekoppeld. Mensen worden wel iets gekort op hun uitkering omdat ze hier verblijven. Ehm, wat doen we nog meer? Nou mochten er lijnen uitgezet moeten worden naar behandelaars, bewindvoerders, en dat soort zaken, dat pakken wij ook allemaal op. Deze opname gaat die de klas in of niet?

J: Haha, nee. Maar wat hier wordt gezegd wordt wel volledig uitgetypt en als bijlage toegevoegd aan mijn scriptie. Dus er zijn wel meerdere mensen die dit komen te lezen.

T: Ah oke, dan ga ik het volgende niet zeggen. Haha. Ehm, dus dat is eigenlijk wat ik doe in de kern. Na zes tot acht weken wordt iemand besproken in het toewijzingsoverleg. Dat is met samenwerkingspartners zoals Team Via, GGD, Creating Balance, Leger des Heils, wat hebben we nog meer, uiteraard wij als Ribw, Limor. Mensen komen op tafel te liggen en dan kijken we wie er iets voor de cliënt kan betekenen. Dat betekent ook dat de regie op dat moment over gaat, maar je blijft vaak wel het eerste aanspreekpunt voor mensen hier.

J: Wat zijn volgens jou de voornaamste of opvallende oorzaken waardoor mensen bij de Herberg terechtkomen?

T: Financiën zien we heel veel. En dat kan van alles zijn dus dat de financiën bijvoorbeeld iemand heeft een eigen zaak en is in de crisis geklapt, dat kan een oorzaak zijn, iemand is gescheiden en de boedelscheiding is nog niet rond, zo kun je hier ook terechtkomen. De verslavingsproblematieken, psychiatrische problematiek waardoor iemand bijvoorbeeld in een psychose al zijn geld er doorheen heeft gejaagd. Dat soort zaken.

J: Zie je daarin ook verschil met mensen die hier voor het eerst komen?

T: Nou ik heb nog niet meegemaakt dat iemand hier twee keer vanwege financiële problemen hier komt. Als het puur financieel is, bijvoorbeeld schulden opgebouwd, kon niets meer betalen, het dak kwijtgeraakt als mensen dan hier komen worden ze vaak gekoppeld aan budgetbeheer of een bewindvoerder, dus dat maakt de kans een stuk kleiner dat ze binnen vijf jaar weer terugkomen. Kijk als er sprake is van intense psychiatrische problematiek of verslavingsproblematiek en de financiën zijn niet goed afgetimmerd, dan kunnen we mensen wel eens vaker terugzien.

J: Zie je echt een verschil tussen mensen die echt voor het eerst dakloos zijn en mensen die vaker zijn geweest of echt zijn doorgewinterd in dit milieu?

T: Ja, het verschil zit in mijn ogen erin dat in die laatste categorie mensen ongeveer weten wat er gaat komen dus dat over het algemeen de spanning wat lager is. Die mensen hebben wel eens eerder verbleven op een locatie zoals dit en als die dan de slaapzaal zien dan denken die van nou ja leuk is het niet maar prima. En als mensen hier voor het eerst komen dan zijn de vaak geïntimideerd door onder andere de metaaldetector, het geschreeuw, de ramen die zijn ingeslagen, dat soort zaken. Die hebben wel eens de neiging van ik kom hier, en ze hebben dan een bepaald beeld hoe het is, dan denken dat ze hun eigen kamer krijgen of recht hebben daarop, dat is niet zo.

J: Is het dat gemakkelijker om iemand te begeleiden die al eens eerder is geweest?

T: Ja, vind ik wel. Nou weet je, dat zeg ik wel. Het heeft allebei z'n voor- en z'n nadelen. Dus iemand die net nieuw is, die echt gemotiveerd is om zo snel mogelijk hieruit te komen. Dus als al iets op orde heeft, al heeft ie nog niet, dat soort zaken, dan kan je ook zeggen: mijn doel is om jou hier zo snel mogelijk uit te krijgen, met een beetje mazzel kan het in vier maanden gebeurd zijn. Die lopen nog wel eens wat harder. En mensen die dit al vaker hebben meegemaakt die komen hier en die danken oh ja ik slaap bij die en die op de kamer oh dat is wel gezellig. Het afschrikkende van de locatie valt dan weg. Dat kan wel een goede stimulus zijn om je zaken op orde te krijgen. Over het algemeen is de attitude van de mensen zelf, die bepaald hoe lang ze hier zitten. Dat is even heel hard gezegd maar ik geloof niet dat een diagnose of een dergelijke dat dat het probleem is. Maar hoe mensen er mee omgaan, dat zorgt voor problemen. Nou ja ik zal geen namen noemen, maar je weet wie ik bedoel. We hebben hier ook een meneer, die zit hier al jaren, maar die is eigenlijk te trots wat anders aan te nemen. Ja, daarnaast speelt ook nog wel psychische problematiek. Maar de attitude helpt niet mee.

J: Wat doe je dan met dat soort mensen? Hoe probeer mensen dan in beweging te brengen?

T: Verleiden. Dus gewoon laten zien dat het gras groener is aan de andere kant, misschien niet gifgroen, maar wel een stuk groener dan hier. Dit is er wat er mogelijk is als jij in beweging komt. Soms betekent dat dat ik even de kar moet trekken, dat vind ik prima, dan trek ik even de kar. En als ik het idee heb dat iemand het zelf weer op kan pakken dan doe ik weer een stap achteruit. Andersom werkt het ook wel eens. Dus als iemand niet goed z'n best doet dan kunnen wij ook zeggen van joh, moet je luisteren je hebt die verdiend, maar je kan dit nu ook weer kwijtraken. Dat betekend ook dat je zo weer naar de andere kant kan.

J: Dat helpt wel?

T: Ja. Vinden ze niet leuk.

J: Wat doe je als je helemaal geen resultaat bij iemand boekt?

T: Oh dat is een goeie. Ik heb nu zo iemand. Ik ga mijzelf eerst helemaal liggen opvreten, ik leg altijd eerst de schuld bij mijzelf. Dat is het makkelijkste. Ik heb nu een jongeman in begeleiding die nu vijf/zes maand En ik kom er geen stap verder mee.

J: En die zit nu weer daar?

T: Ja, die was naar de doorstart. In eerste instantie had ik hem op de doorstart gezet in de hoop dat het hem wat rust zou geven. Want er is zeer waarschijnlijk sprake van onderliggende GGZ-problematiek. Wat het is weten we niet. En hij weet het zelf ook niet te benoemen waar hij tegenaan loopt. Dus ik heb hem ook weer teruggezet van de doorstart naar de basis. Uiteraard in overleg met het team. Er zit ook een regievoerder bij van team zwervjongeren, die heeft ook meerdere keren geconstateerd dat hij met deze jongen niet verder komt. Die jongen komt gewoon structureel niet op afspraken. Als je niet komt dan kan ik niet zoveel voor je doen.

J: Daar kan jij je uiteindelijk dan wel bij neerleggen?

T: Heel moeilijk. Ik vind – en ik weet dat ik daarmee de lat veel te hoog leg – dat ik alles en iedereen zou moeten begeleiden. En als ik het niet zo betekent het dat ik nog niet op de goede manier gekeken heb. Vind ik.

J: Maar er zit hier ook een groep waarmee je geen kant op kan en waarbij dit het gewoon is. Wat doe je dan met die groep? Blijf je die groep proberen te motiveren?

T: Ja. Maar dan zit er wat meer interval in de tijd tussen. Ik heb bijvoorbeeld hier ook een meneer die zit hier al, ehm, die zit al acht of negen jaar in een boedelscheiding, is in het verleden zeer vermogend geweest, als dat geld loskomt dan hebben we het waarschijnlijk over een half miljoen, maar hij wil zelf bepalen welke zaken hij tekent. En hij heeft het idee dat de hele wereld tegen hem is. aan de ene kant heel triest, alleen aan de andere kant uit hij dat doordat hij zegt dat hij iedereen gaat vergiftigen of dat hij mensen injecties gaat geven. Dat soort zaken. Dus dat maakt het er niet makkelijker op. Maar dat ik dan probeer is dat bijvoorbeeld bewindvoering erkent hij niet. Hij heeft er niet om gevraagd maar wel gekregen, ehm, ik proberen hem te verleiden van joh, zijn enige levensdoel is nu strijden tegen het rechtelijke stelsel. Ik probeer hem dan ook te verleiden door hem de worst voor te houden van joh is het niet veel beter om te strijden vanaf een kamer van jezelf. Dat je zelf kan bepalen wat je kookt, dat je zelf koffie kan zetten, dat je de douche niet hoeft te delen etc. Het enige wat

daar tegenover staat is dat je twee keer in de week begeleiding van een uur toestaat. En dat wil hij niet. Eén keer in de zoveel tijd blijf ik hem dat voorleggen. Ja op die manier. Hij denkt volgens mij ook dat ik voor justitie werk ofzo.

J: Maar dat zijn dan toch mensen die niet alles in de bovenkamer op orde hebben toch?

T: Nee. En dat is het bijzondere aan deze meneer. Hij heeft heel lang goed kunnen functioneren. En hij is niet op z'n mondje gevallen. Hij kan bedragen etc. opnoemen dus als je naar hem luistert dan denk je in eerste instantie verdomd je hebt nog gelijk ook. En dat maakt het lastig. Dan schiet hij opeens door naar de andere kant van het spectrum en dan ligt de hoofdofficier van justitie met de hoofdagent van Zwolle in bed en daarom is zijn zaak nog niet rond. Dus dan moet je elke keer wat anders proberen en kijken wat werkt.

J: Blijft dat voor jou ook motiverend?

T: Ja. En soms laat ik iemand voor een aantal weken even met rust. Mijn deur staat wat dat betreft altijd open, dat weten ze. Maar soms kan ik mezelf frustreren en daarmee de ander ook. Dus dan neem ik even afstand. Maar het voelt altijd als persoonlijk falen. Dat moet ik nog afleren.

J: Wat mij opviel, is dat een groot deel van de respondenten uit andere zorg komt. Wat zou er anders kunnen waardoor die groep minder groot wordt?

T: Oeh, goede vraag. Het klopt wel wat je zegt. Ik zeg wel eens gekscherend wij zijn de Australiërs van de zorg. Dus alles wat ergens anders niet werkt wordt in een auto gezet en hier afgeleverd. Twee kanten. De ene kant is dat er een verharding van de doelgroep aanwezig is. sommige mensen stellen zich niet begeleidbaar op. Aan de andere kant denk ik ook dat de hulpverlening wat harder moet worden. Veel vaak etteren dingen veel te lang door waardoor het probleem aan het einde van de rit veel groter is dan wanneer je aan het begin gelijk had doorgepakt. Ik denk ook dat er een bepaalde angst is voor conflicten en confrontatie.

J: Vanuit professionals?

T: Ja, vanuit begeleiding. Als je kijk nu naar meneer ... Die zat eerst in een ander pand, de zorg is stopgezet. Nou daar was veel geschreeuw, veel gedreig, ik dacht ook van er staat hier straks een beer van een vent voor mij want er was 24/7 beveiliging voor nodig. En dan zie ik hem staan en dan denk ik wacht nou even als we nou gewoon het hele pedagogische gepraat loslaten en gewoon van mens tot mens bezig gaan van joh weet je tot hier en niet verder. Je bent meer dan welkom maar dit zijn de kaders. En dan wordt er maar even een keer geschreeuwd of dan komt er maar een keer een deuk in een kluisje, dat is niet anders. Maar als je daar bang voor bent en je gaat elke keer maar toegeven, dan creëer je vanzelf een monster die je niet kan begeleiden.

J: Maar dat komt dus wel voor denk jij?

T: Ja, 100%.

J: Maar je kan er toch vanuit gaan dat iedereen is opgeleid en weet hoe hij of zij met zulke situaties om moet gaan, wellicht wel de één wat beter dan de ander.

T: Voor een deel. Ik moet eerlijk zijn ik heb over zeven/acht verschillende teams gewerkt, dit is veruit het meest intensieve en complexe qua doelgroep. Het is ook van de meest primaire. Wat ik denk dat er gebeurd op opleidingen, ik heb zelf twee jaar psychomotorische therapie gestudeerd, onderin zit altijd toch ergens een bijsmaak van wij beter want zijn hebben vier jaar op school gezeten. En daarnaast denk ik dat er een bepaald idealistisch beeld is van de hulpverlening. Je komt hier binnen en stel je hebt een goede week gehad, dat collega's en cliënten je een schouderklap geven van nou jongen, blij dat je er weer bent wordt het weer zo'n succesweek. Vergeet het maar. Het is hard werken. Ik denk dat er heel veel mooi-weer-begeleiders zijn die het heel erg goed kunnen doen op bepaalde type groepen, waar de druk niet te hoog is, en waar netjes met twee woorden wordt gesproken. Dat soort zaken. Maar op het moment dat het echt lastig wordt en het wordt smerig, er komt agressie in beeld of seksueel ongeremd gedrag, iets in de richting. Dan zijn er heel wat mensen die het werk ineens heel wat minder goed aankunnen.

J: Wat ik uit jou woorden dan opmaak – correct me if I'm wrong – dat is het bij andere organisaties dan meestal niet goed gaat. Maar zou het bijvoorbeeld ook kunnen dat er dan hier al iets misgaat? Bijvoorbeeld een verkeerd of niet passend traject dat wordt gestart.

T: Nou ik wil onszelf niet op de borst klappen maar ik denk dat wij het aardig doen.

J: Nou als je dat denkt dat mag je dat zeggen hoor.

T: Ja, want we leggen hier sowieso de basis, financiën en dat soort dingen. En daarvoor zijn wij ook. Ik denk juist doordat mensen worden besproken in het toewijzingsoverleg met zoveel verschillende partijen en de Centrale Toegang erbij, dat de kans op een verkeerd uitstroomtraject beperkt wordt. Het voordeel is dat als er buiten de regio iets nodig is, dan zijn ook mogelijkheden voor als de Centrale Toegangen onderling contact hebben. Eigenlijk is er, nee, wat ik wel denk dat het fout kan gaan is, dat vond ik zelf heel opmerkelijk. Ik werkte toen nog boven op de beschermde woonvorm, heel veel mensen misten gezelligheid. Je bent hier gewend om altijd in een groep te leven, maandenlang, en dan kom je thuis, je hebt iets toegewezen gekregen. Dan zit je op eens met twee of drie anderen in een woning. Dat is toch eenzamer dan dit. Je krijgt er wel vrijheid en verantwoordelijkheid voor terug, maar je mist wel veel gezelligheid. Ik denk dat veel mensen dat wel eens lastig vinden. En die gaat dat dan toch weer op de verkeerde plekken zoeken of door middel van middelengebruik.

J: Hoe zou dat dan anders kunnen.

T: Je hebt iets als peer-to-peer support. Dus dat zou eigenlijk betekenen dat je een soort van werkgroep kan opzetten met mensen die bijvoorbeeld net uit de Herberg zijn. Een soort contactgroep. Zonder personeel erbij. Gewoon gedragen en gedraaid wordt door de mensen zelf. Zo van joh hoe gaat het eigenlijk na de Herberg, waar loop je tegenaan, wat gaat er goed, kan ik nog ergens mee helpen. Alleen het nadeel is wel, dat je dan in de scene blijft hangen. En al helemaal met deze doelgroep vind ik dat spannend. We zien hier ook veel mensen die verhuizen, een plekje voor zichzelf krijgen en vaak toch nog contact houden met andere mensen bij de Herberg. Vergis je niet, ik heb zelf ook een aantal maanden ergens gewoond, het verbreedt heel snel. Je zit aan dezelfde tafel, je eet hetzelfde eten, je slaapt op dezelfde zaal enzovoort. Het is net zoals het leger. Niemand heeft hier een makkelijke tijd, maar je moet het met elkaar doen.

J: Wat mij ook opviel is dat best een grote groep uit detentie komt. In hoeverre houdt de Herberg contact met deze mensen tijdens hun detentie?

T: Eigenlijk verdwijnt het contact helemaal, tenzij er iets bijzonders zou zijn. Wat wel opvalt, we hebben hier nu een meneer zitten, maar die belde toen hij in detentie zat elke dag hierheen. Aan de ene kant is dat heel triest, dat zegt wel iets over zijn sociale netwerk, maar aan de andere kant spreken wij elkaar toch even elke dag. Dat is wel bijzonder want hij heeft geld op zijn telefoonpas en dan kiest hij ervoor om ons te bellen. Maar ja anders is het gewoon van we zien te wel weer terug als je eruit bent. Want we kunnen er niet zo heel veel mee.

J: Wat ik veel zie zodra men dakloos wordt, is dat mensen eerst hun sociale netwerk uitputten om te verblijven, zodra hier geen mogelijkheden meer in zijn komt men pas naar de Herberg. Eigenlijk zijn mensen al langere tijd dakloos voordat ze zich daadwerkelijk bij jullie melden. Hoe krijg je die groep in beeld of is dat niet mogelijk?

T: Heel lastig. Dan zou je eigenlijk een seintje moeten krijgen op het moment dat er een uithuiszetting is vanuit de gemeente. Dat is trouwens wel interessant. Dan zou je wel eens een keer het aantal uithuiszettingen naast de instroom kunnen zetten.

J: Ja. Want de groep die ik onderzoek is al eens dakloos geweest dus is dus ook al in beeld geweest. Best zonde dat je daar dan geen zicht meer op hebt. Eigenlijk pas wanneer het al veel te laat is.

T: Ja. Maar de mensen moeten het ook willen. Want vergis je niet, om hier te komen: want A, het is nogal wat. Laat ik het zo zeggen, als je hier bekend bent met deze doelgroep en je wordt onderdeel van, dat is al slikken, want je bent gewoon je belangrijkste rollen kwijt. Je had een huis, je had een baan etc. Je slaapt hier opeens op een zaal. Je bepaald heel weinig zelf, eettijden niet, de regie is eraf. Het is ook wel een knal voor je ego. Stel dat jij nou in een keer over twee weken hier zou staan. Dan voel je je ook wel minder zeker op de volgende verjaardag lijkt mij. Dus ik denk dat mensen ook de drempel over moeten.

J: Ja, dus je denkt dat het soms ook nodig is om eerst hun omgeving uit te putten.

T: Ja. Het voordeel is dat als de zorg ergens wordt beëindigd, dan wordt er 9 van de 10 keer al gekeken waar iemand terecht kan. Maar ik weet niet of er daar veel winst valt te behalen. Maar ik denk misschien wel bij de gemeente, bij de uitzettingen en dat soort zaken.

J: Doen wij hier ook iets aan de preventie van dakloosheid?

T: Nee. Maar ik denk wel dat als wij bijvoorbeeld een bewindvoerder voor iemand regelen, dan heb je al een heel stuk preventie gedaan. De bewindvoerder zorgt altijd dat het huis als eerste wordt betaald. Ik denk dat mensen veel vaker onder bewindvoering zouden kunnen staan. Budgetbeheer is natuurlijk vrijwillig, dat betekent ook dat we er hier mensen tussen hebben zitten die een hele boze mail sturen naar budgetbeheer, die worden er daar uitgegooid, betalen de rekeningen niet omdat het opgaat aan drank en drugs. En dan zit je hier met een betalingsachterstand waardoor je hier tegen sancties aanloopt en waarbij wij op een gegeven moment moeten zeggen dat iemand niet meer welkom is omdat je 1800 euro bij ons in de min staat.

J: Wordt zo'n schuld kwijtgescholden?

T: Nee, moet hij wel betalen. Als iemand toch wil terugkomen, dan is dat mogelijk mits iemand verplicht in budgetbeheer gaat en betalingsregelingen gaat treffen. We zijn best wel coulant daarin.

J: Er is dus een grote groep die niet onder bewind staat waarvan jij vindt dat het wel passend zou zijn?

T: Dat denk ik wel. Los van het feit dat het financieel technisch heel veel zaken makkelijker maakt, denk ik ook dat je heel veel druk van de ketel afhaalt. Ik heb zelf ... jaar bewindvoering gehad, dus ik weet wat het is. Het feit dat je even geen post en rekeningen meer binnenkrijgt en dat je gewoon kan gaan richten op hoe je je leven kan gaan leiden, waar loop ik nog meer tegenaan. Dat neemt even een dingetje uit de strijd waardoor je je meer op de rest kan focussen.

J: In hoeverre denk jij dat het zorgaanbod in Zwolle aansluit op mensen met de meervoudige, complexere problematiek zoals verslavingen met psychiatrische problematiek?

T: Op papier wel. We hebben zat, we hebben aardig wat zorgaanbieders. Op papier wel. Ik denk alleen dat de mentaliteit... Laat ik het zo zeggen. Wat er gebeurd is, ik heb ook bij andere team gewerkt, toen werkte ik nog niet bij de Herberg. Bij intakegesprekken bij iemand van de Herberg toevallig, en je merkt gewoon van te voren, voordat er iemand komt, dat men denkt oeh het is iemand van de Herberg. Dossier wordt meerdere malen doorgelezen, staat er risico van justitie dan wordt dat helemaal uitgepluisd en dan mag de contactpersoon van justitie er nog een keer naar kijken. We hebben hier ook mensen die hebben het hart wat meer op de tong. Dus als jij wat zegt als begeleider joh hartstikke leuk maar je kletst uit je nek, dan krijg je dat ook gewoon te horen. Dat vinden sommige mensen nog wel eens lastig te verstouwen. We hebben gewoon een label op de Herberg. We hebben echt een stigma. Dat is heel sneu, ik denk dat sommige mensen wel begrijpen waarom dat stigma erop zit. Alleen dat stigma helpt ze niet. Laat ik het zo zeggen, ik vraag mij af, als mensen hier solliciteren, bijvoorbeeld ik heb wel eens iemand gehad die zei zet mij liever in de Nijverheidsstraat 1a op. Dat is gewoon zonde. Daar kan ik mij wel eens pissig over maken.

J: Maar die meervoudige problematiek dat is dus wel goed?

T: Nee. Kijk wij hebben één groot voorbeeld. 1 wij hebben geen zorgplicht en 2 we hebben beveiliging in het pand. Andere organisaties hebben dat niet. Bij complexere problematiek komt ook een complexere uiting voor door schreeuwen, met spullen gooien en ga zo maar door. Dat zorgt er op ander locaties heel erg snel voor dat je zorgindicatie wordt ingetrokken.

J: Oké, dus hier heb je de mogelijkheid en alles om alle soorten mensen op te vangen.

T: Ja.

J: Blijft er dan een groep over die nergens terecht kan of moeilijk ergens anders terecht kan dan de Herberg?

T: Ja. Ik denk dat mensen die bijvoorbeeld chronisch psychotisch zijn en geen medicatie willen hebben en combinatie met een alcohol of drugsprobleem, die krijg je nergens. Want of het loopt vast omdat mensen hun medicatie niet willen nemen, of het loopt vast om het

gedrag. Er zou eigenlijk nog iets voor deze mensen moeten komen. Maar vind daar maar eens personeel voor.

J: Wat zou er hier beter kunnen?

T: Ik zou boven de BW eruit doen. En ik zou daar een soort trainingscentrum zetten. Dus mensen krijgen een eigen kamer, stel je weet dat iemand gaat uitstromen, dan zeg je hier heb je een kamer, hier heb je een voedingspas, hier heb je een koelkast en een tweepits brandertje ik zeg maar wat. Maar laat maar zien de komende maanden. Ga jezelf maar klaarstomen en uit het groepsproces, en ga maar meer richten op het individu.

J: Dus als een soort van tussenfase tussen de Herberg en een eigen woonruimte?

T: En al is het voor een paar weken.

J: Hoe zou jij die recidive van dakloosheid aanpakken?

T: Nou het makkelijkste is door iedereen gewoon een eigen dak te geven en dan verder te kijken.

J: Dus echt het housing first idee.

T: Ja. En desnoods, eeh ja, nou dat. Of door mensen veel sneller een betere behandeling te laten krijgen bij behandelaren. En dat behandelaren verplicht worden dat als zij niet meer iets kunnen bieden, om te kijken of er een andere behandelaar is, ook al is het aan de andere kant van het land, die iemand iets kan bieden wat de mogelijkheid op herstel vergroot. Een heel simpel voorbeeld, in de gemeente Zwolle hebben wij niet zoiets dat heet de Stemmenpolie. Dat is voor mensen die psychotisch zijn die horen stemmen in hun hoofd, en dan kunnen ze naar de Stemmenpolie toe en krijgen ze door middel van therapie en dergelijke.

J: Dat is er niet in Zwolle?

T: Hebben ze niet. En stel nou dat je hier psychotisch bent en je bent eigenlijk uitbehandeld, dan gaan ze niet zeggen van wacht eens even in Utrecht is nog een Stemmenpolie. Je bent uitbehandeld dus succes. En ga je uit je plaat omdat je allemaal dingen ziet dan gewoon een pil erbij. En dan denk ik dat er echt iets fout gaat. Want je kan niet verwachten van iemand die negen stemmen in z'n hoofd hoort dat hij zonder de juiste hulp zijn eigen huishouden gaat draaien.

J: Wat doe jij in jou functie persoonlijk om die recidive zo klein mogelijk te maken? Je hebt er gezegd verleiden. Doe je verder nog dingen om mensen zo succesvol mogelijk te laten uitstromen?

T: Ik zet echt alles op alles.

J: Ja, dat dacht ik al haha.

T: Ja en als dat betekent dat ik Ik lieg niet. Er is één ding wat ik niet doe ik lieg niet. Dus als iemand echt zijn glazen ingooit dan zeg ik dat ook. En dan zeg ik het niet zoals ik het nu doe maar op een toon die bij mensen binnenkomt. Daarna probeer ik ze wel terug te halen van

joh ik ben er, wat heb jij nodig, wat kan ik doen? Ik probeer het zo gelijkwaardig mogelijk te houden en ik probeer altijd mijn deur open te houden. Ik heb het liefst dat als iemand hier uitstroomt en merkt dat het niet goed gaat, dat ie mij belt en zegt dat het niet lekker loopt. Als ze maar voelen dat het kan. Krijg ik daar geld voor? Nee, is het eentje van ons? Ook niet meer. Maar het feit dat iemand hier dan heen komt en niet meteen haar huis uitvlucht,

J: Wat gaat er hier eigenlijk heel goed?

T: Ik ben nog nooit een team zo hard ontzettend hard zien werken voor hun cliënten. Ik heb echt ontzettend veel goede collega's gehad. Dit is echt een waanzinnig team. Wat er hier goed gaat is over het algemeen ook het contact op maat. Als er heel klein gewerkt moet worden in begeleiding dat kunnen we het heel klein en persoonlijk doen. Moet het heel groot dan kan het zijn dat je opeens met negen partijen om tafel zit. We hebben hier zo'n tegeltje. Gaat het niet zoals het moet dan moet het maar zoals het gaat. Hoe langer ik hier werk hoe meer hij van toepassing wordt. Er wordt ook wel eens buiten de kaders gekeken. Wat moet dat moet. Heerlijk.

J: Zijn er nog dingen die je verder kwijt wil die misschien van toepassing zijn?

T: Ik zit te denken is dit de juiste plek of niet ik denk het niet maar ik moet het toch even noemen. Een betere samenwerking met de crisisdienst zou mooi zijn. Dat we desnoods een vaste contactpersoon hebben van de crisisdienst net zoals we dat hebben bij de gemeente en de politie.

J: Wat zou dat extra opleveren?

T: Ik denk vooral voor de bewoner die op dat moment in crisis zit, dat die zich gehoord en gezien voelt door ons. En het stomme is, ook al kunnen wij niet iemand van de crisisdienst hiernaartoe trekken, het lijkt dat we dat niet kunnen. En ook al kunnen we dat op dat moment ook niet, op het moment dat het wel lukt dan zie je dat iemand zich gehoord en gezien voelt. Ik hoop ook dat daarmee deze locatie een veiligere plek maakt gevoelsmatig voor mensen. Dat ze weten dat als ze in crisis raken, dat er dan wel een opening is. Ook zou ik de vrouwen scheiden, ik zou geen vrouwen in het pand willen. Puur omdat ik denk dat zij een kwetsbare doelgroep zijn binnen een kwetsbare doelgroep. Het verhoogt de kans op prostitutie, mishandeling en dat soort zaken. Ik zou je jongeren hier niet willen hebben. Alles onder de 23 zou ik weigeren. Ik zou een soort Herberg-junior willen maken. Onder de 23 ben je nog te veel in ontwikkeling. Je komt hier met zo veel dingen in aanraking wat je niet wilt voor je kind. Ik heb zelf geen kinderen maar, nee. En ik zou het nog wel eens fijn vinden als hier één keer in de week gewoon eens een arts rondloopt. Een soort huisarts of iets in die richting. Gewoon een laagdrempelige instap voor mensen. Als ze iets hebben dat ze er niet weken door mee blijven lopen maar gewoon een soort van straatdokter. Iemand die gewoon iemand even een klap op de schouder kan geven van joh hoe is het met je poot? Laat is ff zien. Gewoon op die manier. En als het niet goed is dat hij meteen kan bellen van wie is je huisarts en dan maak ik ff een afspraak, desnoods gaan we samen, gewoon op die manier. We hebben het voor de financiën, Benno. Maar waarom niet voor een arts?

J: Oké! Ik hoor veel goede ideeën. Ik ga het in ieder geval meenemen in mijn analyse. In ieder geval alvast heel erg bedankt voor je bijdrage aan mijn onderzoek!

T: Ja joh tuurlijk, graag gedaan.

Interview 3.

Geïnterviewde: Kim de Ruiter (K)

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 22 augustus 2020 om 10.15 uur

Duur: +/- 45 minuten

Locatie: De Herberg

J: Eigenlijk is mijn eerste vraag wat je precies doet in je functie?

K: Nou ik ben woonbegeleider, of begeleider B zoals ze het bij de RIBW noemen. Dat betekent dat wij nou de groep staan eigenlijk, en dat we de aanmeldgesprekken doen. Dus in het begin als iemand hier komt. Maar ook dat wij, ik moet wel zorgen dat ik niet van de hak op de tak ga. Dat wij zeg maar een traject met iemand ingaan. Een inventarisatie en stabilisatie fase noemen we dat. De eerste zes tot acht weken hebben we daar te tijd voor. Nou iedereen heeft denk ik gemiddeld tien mensen in de caseload. En dat betekent echt dat je met diegene vanaf het begin al aan alle zaken gaat regelen die opgepakt moeten worden. Dat kan puur een inschrijving zijn, eigenlijk voor iedereen, een ID-kaart of uitkering aanvragen, maar dat kan ook zijn dat mee naar de huisarts, bijvoorbeeld aanmelden bij Tactus verslavingszorg, al dat soort dingen. Dus dat ligt heel breed. Vast het inventariseren van schulden, dat soort dingen allemaal. Nou ja en daarnaast heb je gewoon de dagelijkse dingen op de groep.

J: Wat valt jou op aan de doelgroep, wat kenmerkt een dak- of thuisloze?

K: Vind ik lastig om te zeggen wat het precies kenmerkt, omdat het zo'n brede groep is. Je hebt echt mensen die bijvoorbeeld gewoon jarenlang hebben samengewoond met hun man of vrouw en die dan uit elkaar gaan en dat één persoon dan geen woning meer heeft, die echt zoiets heeft van wow waar ben ik in beland, maar je hebt ook de typische dak- en thuislozen die dus al jarenlang meegaan en al heel lang bijvoorbeeld verslaafd zijn en geen woning hebben. Dus dat is echt heel breed, en dan alles daartussen in.

J: Kenmerkt de recidiverende groep daklozen zich echt? En zo ja, hoe?

K: Ook wel wisselend eigenlijk. Ten minste wat ik dan zie. Dat je denkt van, ehm, een aantal heeft wel een beetje van diezelfde dingen dat je zegt van je hebt met mensen weer een tijdje contact, pakken ze weer even wat dingen op en dan zijn ze weer weg. Maar er zit ook een verschil in. In de achterliggende problemen.

J: Wat doe je met die mensen die elke keer komen, vertrekken en weer komen enzovoort. Hoe zorg je er dan toch voor dat iemand uiteindelijk gaat slagen?

K: Ja nou je probeert er gesprekken mee aan te gaan en toch weer dingen op een andere manier te doen zoals bijvoorbeeld, als je de vorige keer bijvoorbeeld niet bent mee geweest naar de gesprekken met het stadskantoor, juist dan wel mee gaan en dat je ze eerst wat meer aan de hand meeneemt. Dus je probeert wel echt weer verschillende dingen te doen.

J: Blijft dat ook motiverend voor jou?

K: Niet altijd. Nee niet altijd. Want ik heb ook wel bij een aantal dat ik op het gegeven moment zeg van dit houd ik niet meer vol. En dat we dan ook wel zeggen van goh wil jij diegene nu begeleiden of overnemen. Want vaak doen we ook wel als jij diegene al een tijd

hebt begeleid, dat je een volgende keer als diegene weer terugkomt dat je dan zegt van ik pak de boel weer op maar bij sommigen lukt dat gewoon niet want voor jezelf helpt het ook niet je haalt er geen motivatie meer uit. En dan is het misschien beter als iemand anders het een keer oppakt.

J: Wordt dat dan ook gecommuniceerd met de cliënt?

K: Nou ik denk niet heel specifiek. Nee. Ik denk dat het gewoon is van hey ik ben jou contactpersoon vanaf nu. Ligt er ook wel aan wie. Kijk als je al een hele periode met iemand hebt, nou ik heb bijvoorbeeld nou ook iemand in mijn hoofd, die heeft ook al een paar begeleiders gehad zeg maar. En die bleef hier ook gewoon en daar kom je dan zelf niet verder mee. Met dat soort mensen heb je wel echt een gesprek van he we komen niet verder. Nou ja je zegt ook niet van we komen niet verder, maar daar communiceer je wel mee dat hij die en die nu als contactpersoon heeft.

J: Wat zie jij als de oorzaken van dakloosheid?

K: Gewoon in zijn algemeenheid?

J: Ja.

K: Eh, scheiding. En wat je ook een heleboel ziet is mensen van buitenlandse afkomst bijvoorbeeld uit Syrië. Die komen hier, of één van de twee is dan in Nederland. En dan komt de familie over en dan blijkt dat het toch niet goed gaat. Toch andere cultuur hier in Nederland. Dat één van de twee denkt van oké het kan ook anders dus en dan gaan ze uit elkaar. En dan komt één van de twee dan hier en de ander kan dan in de woning blijven. Maar ook wel bijvoorbeeld alcohol of drugsgebruik, andere mensen in huis nemen waardoor er overlast ontstaat. Verlies van baan, ga zo maar door.

J: Dus eigenlijk een heel breed scala.

K: Ja.

J: En zit er dan ook een verschil in de oorzaken met mensen die voor het eerst dakloos zijn geworden of mensen die al meerdere keren dakloos zijn geworden?

K: Nee. Misschien wel het beeld wat je zelf hebt van diegene. Want als iemand hier voor de eerste keer komt dan denk je soms wel van oké, ik denk dat die hier wel snel weer weg zou kunnen zijn. En naarmate je een poosje met iemand meeloopt dan kom je er vaak achter dat er meer dingen spelen. Nou als diegene dan een tijdje weg is en die komt dan weer dan stap je er al wel weer anders in. Dus dan kijk je er wel anders na. Maar eigenlijk zijn de meeste oorzaken wel hetzelfde dat ze bijvoorbeeld tijdelijk een vriendin hebben en dat ze daar verblijven of ook wel weer alcohol of drugs. Of wat je ook wel ziet, gewoon geen andere plek hebben, maar in het netwerk verblijven en dat dat uiteindelijk niet langer kan, dat ze dan toch weer genoodzaakt zijn om zich hier te komen melden. Want de meeste willen natuurlijk hier, uiteindelijk in het begin niet zijn.

J: Grappig dat je dat zegt, want daar kom ik zo nog op terug haha. Is er ook een verschil in de houding en het gevoel waarin mensen binnenkomen als ze hier voor het eerst zijn of dat ze hier al bekend zijn?

K: Ja.

J: Wat is dat verschil precies?

K: Nou als de mensen hier voor de eerste keer zijn dan zijn ze vaak echt wel overdonderd. Dat ze echt denken van waar ben ik in beland en wat is dit. Voorzichtig de groep benaderen, ook voorzichtig naar ons, echt dat aftasten. En als ze hier voor de tweede keer zijn dan kennen ze al een aantal mensen, ze kennen ons al dus hun houding is al heel anders. Vaak duurt het echt wel een paar werken als ze hier voor het eerst komen voordat ja denkt, zo en zo zit diegene in elkaar of zo. Dat ze dan pas echt hunzelf laten zien. Nou ja als iemand zich voor de tweede keer meldt, dan is diegene eigenlijk al wel zichzelf en ja, vaak moeten ze op de groep weer even opnieuw hun plek vinden. Maar dat gaat wel anders als het de eerste keer gaat.

J: Welke groep is makkelijker te begeleiden?

K: De groep die gemotiveerd is haha.

J: En dat is meestal de groep die...

K: Niet weer terugkomt haha. Ja. Dus die voor het eerst komen en ik denk dat het heel belangrijk is, wat niet altijd lukt, eigenlijk moeten mensen gewoon zo kort mogelijk verblijven. Want je ziet dat hoe langer mensen hier eigenlijk zijn, hoe meer ze gewend raken aan deze omgeving. Hoe meer ze gewend raken aan de mensen om hun heen en dat het ook weer moeilijker wordt, dat ze er eigenlijk tegenop zien, om hier weg te gaan om weer hun eigen woning te krijgen.

J: Er zijn hier ook mensen die hier al jaren rondlopen. In hoeverre werk je dan nog met die mensen aan hun uitstroom?

K: Heel moeilijk. Ja. Heel moeilijk en voor de meeste.. Voor sommigen is het misschien op dit moment ook wel dé plek. Dat meer misschien ook niet haalbaar is op dit moment. Wat je natuurlijk niet wil. Want wij willen eigenlijk als hulpverleners, wil je dat iemand naar een betere plek gaat maar soms willen wij wel meer dan wat de cliënt eigenlijk wil.

J: Is dan de Herberg, of een nachtopvang in zijn algemeen, de juiste plek voor mensen die niet meer dan dit kunnen?

K: Nou ik denk uiteindelijk... als alles beter geregeld was niet. Maar voor sommigen is het denk ik op dit moment niet anders. En wat ook wel frustrerend is, is dat een aantal mensen hier wel rondlopen waarvoor er gewoon geen andere plek is. Waarvoor het traject echt gewoon vastloopt. En dat komt ook door de dingen die ze zelf doen. En wij willen daar dan soms heel hard aan trekken maar door de keuze die zij maken kom je ook niet verder.

J: Dat heeft dan deels met de houding van de cliënt te maken, maar heeft dat dan ook bijvoorbeeld met het aanbod te maken?

K: Ja, ook wel met het aanbod wat er is denk ik. Ook wel dat je steeds ziet, eh nou ja wat mijn gevoel wel is, is dat de doelgroep steeds zwaarder aan het worden is. De mensen die je ziet, die bijvoorbeeld uit de BW zijn gezet, die echt hier komen uit omdat ze uit hun woning zijn gezet met echte psychische klachten, dat de woningbouwvereniging ze niet meer wilt, en een

aantal wil bijvoorbeeld ook niet meewerken aan een onderzoek. Je weet dat er wat speelt maar je komt er eigenlijk niet achter wat er speelt. Er is geen grond voor indicatie dus beschermd wonen ofzo kan ook niet. Ja dan loop je wel echt vast.

J: Wat zou er gedaan moeten worden om die verharding van de doelgroep weer te laten afnemen?

K: Vind ik een lastige. Ik vind ook wel dat je meer ziet, zoals nu, met Dimens die dan een minder-bedden beleid heeft. Ja ik snap ook wel dat zij daar met sommige dingen ook niet verder komen omdat sommige mensen geen hulpvraag hebben, kunnen zij ook niet heel veel meer. Maar dan denk ik wel van ja, horen die mensen dan wel hier in de opvang? Of wat voor hulp hebben zij dan nodig? Het zou eigenlijk mooi zijn als er bijvoorbeeld iets zou zijn voor mensen die niet mee willen werken en dat daar dan iets makkelijker voor is. Bijvoorbeeld mensen waarvan wij wel denken dat ze een indicatie nodig hebben, maar die daar absoluut niet aan mee willen werken. Dat dat allemaal wat makkelijker is. Maar goed aan de andere kant is het ook zo, wat wil de cliënt? Dus als je daar weer aan voorbij gaat, bijvoorbeeld de cliënt wil helemaal niet beschermd wonen en wij gaan er heel hard voor werken...

J: Ja dan heeft dat weinig zin.

K: Precies.

J: Wat mij ook opvalt, is dat bijvoorbeeld de inrichting van de Herberg, dat veel mensen daar toch niet helemaal tevreden over zijn. bijvoorbeeld het slapen op slaapzalen en vrouwen in hetzelfde gebouw. Volgens mij is het best een dunne lijn waarop je moet balanceren zodat je een omgeving creëert waarin mensen goed aan hun herstel kunnen werken maar het moet ook geen hotel worden waardoor mensen niet meer wegwillen.

K: Ja en dat is een hele lastige.

J: Ja, hoe gaan jullie daar dan mee om?

K: Ja nou op dit moment ben je gewoon aan het roeien met de riemen die je hebt. Gelukkig worden er nu wel plannen gemaakt waardoor het er misschien wat anders uit komt te zien. Maar ik vraag mij ook af of dat de oplossing is. Omdat je inderdaad wel ziet dat een heleboel mensen, als ze uiteindelijk hier gewend zijn en hier langer zitten, hier niet meer weg willen. Dus hoe ga je dat straks dan doen met dat soort mensen? En bijvoorbeeld iemand bij voorbeeld echt al ik weet niet hoe lang op straat leeft, die ga je dan een eigen kamer geven bijvoorbeeld hier, maar hoe gaat dat? Want diegene is niet schoon, die gaat zich niet in een keer douchen, die gaat niet in één keer zijn spullen en alles opruimen. En hoe ga je daar dan bijvoorbeeld zicht op houden? En bij de mensen moet ook de urgentie blijven om wel door te stromen. En waar ik bang voor ben is als de mensen echt allemaal een eigen kamer krijgen, waarvoor zouden zij dan nog willen doorstromen? Want dat is wat zij willen. Wat de mensen echt tegenstaat, ten minste wat je vaak ziet, is weinig privacy, dat ze dat moeilijk vinden. En aan de ene kant vind ik dat wij als Herberg echt achterlopen met slaapzalen maar aan de andere kant is dat vaal wel een motivatie om juist weer door te gaan. Als je die motivatie weghaalt, dan is het wel heel moeilijk om mensen hier echt weg te krijgen. Dus dan zou je wel iets moeten doen, wij als medewerkers, dat je zegt wij moeten echt iets van een ding opstellen van oké, binnen zoveel tijd moet je dit hebben en dat hebben. Maar ja elk traject loopt ook weer anders. Dus ja dat is wel echt lastig.

J: Wat mij ook is opgevallen is dat een groot deel van de cliënten uit andere zorg komt. Doordat de zorg is stopgezet of doordat mensen zelf het traject hebben gestopt. Zie jij dat ook terug?

K: Ja. Zeker weten.

J: Wat zou er beter of anders kunnen waardoor die groep minder snel afhaakt of stopt met die zorg?

K: Oei dat vind ik een lastige vraag. Want soms vind ik het ook wel eens frustrerend want dan zit iemand op een plek, dan heeft iemand in ieder geval een eigen kamer en soms ook een eigen douchegelegenheid en dan komt iemand in een keer weer hier. En dan denk ik oké, iemand heeft een indicatie, wij kunnen überhaupt niet de zorg bieden die iemand nodig heeft, en waar moeten wij die cliënt dan weer naar laten uitstromen? Ik heb geen idee. Soms is het ook wel dat ik denk van ja, zijn dit redenen genoeg om iemand ergens uit te zetten? Maar aan de andere kant, is het ook wel de cliënt zijn gedrag, die ervoor zorgt dat iemand eruit wordt gezet. Dus zou je zeggen van, bijvoorbeeld je hebt dan ook die zorgplicht, wat BW-instellingen vaak hebben, zou je dat bijvoorbeeld nog meer aanscherpen? Dat zou ook niet eerlijk zijn want dan geef je de cliënt alle macht terwijl de degene... Of nou ja alle macht, ik weet niet of ik dat goed heb omschreven, maar dan heeft de cliënt alle touwtjes in handen terwijl zij ook gewoon gedrag laten zien wat absoluut niet kan in een instelling.

Onderbreking van het interview

J: Oké, waar waren wij ook al weer. We hadden het net over de groep cliënten die uit andere zorg komt. Maar dat laten we dan voor wat het is. Wat mij ook is opgevallen, is dat best een groot deel uit detentie komt.

K: Ja, klopt.

J: Klopt het dat in de periode eigenlijk helemaal geen contact meer met iemand is. Klopt dat?

K: Ja. Dat klopt wel.

J: Wordt het traject dan ook gelijk stopgezet?

K: Ligt eraan hoe lang het is. We hadden ook iemand die moet dan een paar maanden zitten, en die belt dat af en toe hierheen hoe het met hem is en hoe het bij ons gaat. Als iemand echt voor een langere tijd moet zitten dan wordt het hier wel stopgezet natuurlijk. En ja weet je het is ook heel anders als iemand bijvoorbeeld in een beschermd wonen traject zit. Dan ga je ook wel mensen bezoeken en zo. Maar ja dit is maatschappelijke opvang, dus dat is natuurlijk andere zorg dat je biedt.

J: Wat je net ook al zei, dat mensen eerst bij familie en vrienden aan bankhoppen voordat ze bij de Herberg komen. Ik merk ook uit mijn onderzoek dat mensen dakloos worden, vervolgens hun vrienden en familiekring uitputten en zodra ze daar niet meer terecht kunnen, dat ze dan pas bij de Herberg aankloppen. Eigenlijk is het heel zonde dat die groep niet al

eerder in beeld komt. Wat zou er gedaan kunnen worden waardoor die groep al eerder in beeld komt?

K: Ja nou bij jongeren heb je eigenlijk al zoiets, Zwerfjongeren. Die bezoekt ook wel echt de mensen in hun netwerk. Bij andere doelgroepen.... Voor sommige is misschien ook het uitzicht een beetje uitzichtloos. Dat ze zoiets hebben van wat moet ik allemaal wel niet doen voordat ik een keer een woning krijg, of dat ze denken dat ze alleen maar naar een beschermd wonen plek kunnen maar dat willen ze niet. Dus dat uitzicht dat zij hebben is misschien te ver weg of te onduidelijk of niet wat zij dan willen. En dat ze dan toch daar op terugvallen.

J: Maar is het dan niet zonde dat die groep niet eerder in beeld komt?

K: Ja hartstikke zonde. Wat je bij een heel aantal ziet, is dat als ze bij ons waren gebleven dan waren ze al veel verder in traject en waren ze waarschijnlijk ook al lang uitgestroomd. Maar het is dan toch voor een heel aantal mensen moeilijk om je hier te melden en dat je tussen deze mensen moet wonen. Maar ze zien niet, dat doordat ze kiezen weer te vertrekken en in hun netwerk te verblijven, juist jou traject langer duur. Want ondertussen als ze bij andere mensen verblijven zijn ze eigenlijk bezig met overleven en zetten ze eigenlijk geen stappen.

J: Wat kan daar dan aan gedaan worden? Dat mensen er toch voor kiezen om naar de Herberg te gaan?

K: Vind ik lastig. Want wat je nu ziet met corona, we hebben natuurlijk nu de afspraak dat mensen in hun eigen netwerk kunnen blijven en dan wel met ons in contact kunnen blijven. Op zich is dat een heel mooi probeersel nu. Maar wat je ook ziet, kijk de mensen die echt gemotiveerd zijn en die echt weten wat ze willen en waar ze naar toe willen, die redden het heel goed. Daarvoor is dit echt een goede oplossing. Maar ook voor een heel aantal, die redden het niet. Bij die groep zie je toch dat het beter is als mensen toch bij ons in beeld zijn. Want die pakken de boel, ook al zitten ze nog in traject, gewoon niet op. Die zijn dan in één keer niet meer bereikbaar, kunnen we niet mee in contact komen, die halen hun post niet op. Ja en hoe je daarvoor kan zorgen? Ik vraag mij ook af zijn ze er dan wel aan toe? Heb je dan al de put bereikt dat je zoiets hebt van ik kan niks anders meer en ik moet nu verder. Kijk wij kunnen heel graag willen, dat mensen hier zich komen melden en dat ze echt in traject gaan, maar mensen moeten het zelf ook willen.

J: Wat doe jij er dan aan om ervoor te zorgen dat mensen zelf willen of valt daar bijna niks aan te doen?

K: Daar valt heel weinig aan te doen maar degene die je wel spreekt, is het echt gewoon benadrukken hoe belangrijk het is en hun ook voorhouden van als wij dit, dit en dit doen, dan kan ik ook dit voor je regelen. Bijvoorbeeld een indicatie aanvragen of dan kunnen we je bijvoorbeeld inschrijven bij de Woningzoeker. Dat je ze meer duidelijker maakt van wat wij precies kunnen doen. Maar dan nog is het voor sommigen ook.. want sommigen die hebben ook wel dat je denkt dat er één of ander ziektebeeld achter zit, dat ze met sommige dingen juist niet overkomen. En dan is het heel moeilijk om daar mee verder te komen en om ze hier te krijgen. En dat soort dingen worden dan wel duidelijker als iemand hier al langer is of al langer in traject is.

J: Doet de Herberg ook wat aan preventie van dakloosheid?

K: Het enige wat we wel eens doen is een negatieve rondleiding. Haha.

J: Voor wat voor personen?

K: Nou bijvoorbeeld voor jongeren. Dat hebben we nou twee of drie keer gedaan. Dat ze bellen vanuit Zwervjongeren van we hebben nu iemand die eigenlijk op het punt staat eruit gezet te worden, maar het lijkt net alsof diegene niet de ernst inziet van bijvoorbeeld in de Herberg terecht te komen. Het zijn ook vaak wel jongeren met bijvoorbeeld een verstandelijke beperking. Die krijgen dan een negatieve rondleiding waardoor ze echt zoiets hebben van wow is dit de Herberg maar dit wil ik helemaal niet. En verder preventief... Wij doen natuurlijk ook mee aan het project Housing First, daar probeer je natuurlijk dat mensen hun eigen woning krijgen en dat ze niet weer terugvallen. Maar verder eigenlijk niet nee.

J: Als we kijken naar de doelgroep die echt een meervoudige en complexe problematiek heeft, dat zijn vaak mensen die flinke psychische klachten hebben in combinatie met een verslaving, in hoeverre sluit het zorgaanbod in Zwolle op die doelgroep met complexe meervoudige problematiek aan?

K: Nou niet echt vind ik. Daar kan wel wat meer in. Waar je tegenaan loopt, als iemand bijvoorbeeld gebruikt en die wil blijven gebruiken kom je eigenlijk al uit op het Hostel van Tactus of Domus. Nou voor jongeren zijn beide niet geschikt. Maar aan de andere kant is het zo als iemand niet wil stoppen, misschien kan het wel helpen om iemand in Domus te zetten dat hij denkt van oké dit is ook niet wat ik de rest van mijn leven wil. Maar goed en Domus neemt eigenlijk jongere cliënten niet aan. Dus waar moet dan iemand naar toe die wel wil blijven gebruiken? Ga je die dan in een woning zetten waarvan je waarschijnlijk al weet dat diegene andere vrienden gaat uitnodigen waardoor er overlast wordt veroorzaakt, en iemand uiteindelijk weer bij ons terugkomt. Maar heel veel andere mogelijkheden zijn er niet. Aan de andere kant is het zo van ja waar moet je iemand die wil blijven gebruiken dus die eigenlijk vaak dan ook wel schulden maakt, moet je diegene ook uit laten stromen of naar een plek laten gaan? Want dat zijn ook keuzes die iemand maakt.

J: Dus begrijp ik goed dat er meer moeten plekken moeten komen waarbij het gebruik ook wordt toegestaan?

K: Nou dat zou misschien één ding zijn. Maar ga je die mensen bij elkaar zetten, dan komt het vaak ook niet goed. Maar wat je ook wel ziet is dat er echt met die meervoudige problematiek dat er een heel aantal het niet zien zitten. Dus waardoor je echt wel een boel, ook jongeren, die je gewoon hebt met een indicatie, die gewoon naar een plek toe kunnen maar niemand wil ze hebben. Waar gewoon geen plek voor is. Dat ik dan denk van wat moet ik daar nou mee. Ik heb er ook geen kant en klare oplossing voor hoor waar zij zijn naar toe zouden moeten gaan. Maar sommige jongeren zitten hier gewoon al twee, drie jaar en gaan uiteindelijk naar beschermd wonen hierboven maar je ziet ze gewoon achteruitgaan vergeleken met toen ze hier binnenkwamen. En dat is wel frustrerend.

J: Ja, dus dat soort mensen houdt je dan gewoon hier omdat er geen andere oplossing is?

K: Nee, en dan probeer je in ieder geval, omdat hier hebben ze niks geen privacy, je ziet dat ze zich echt moeten groot houden in de groep en wat dan heel veel moeite kost. Dan probeer je dat ze in ieder geval bijvoorbeeld naar beschermd wonen boven gaan dat ze een eigen

kamer hebben. Maar dan blijven ze in deze omgeving. Dan gaan ze bijvoorbeeld naar school en dan moeten ze zeggen van ja ik woon bij de Herberg. Want er is geen andere plek.

J: Versterkt de groep bewoners elkaar ook door de problematiek die bij iedereen speelt?

K: Ja. En je ziet ook dat iemand bijvoorbeeld heel goed begint en dan zie je dat iemand met die en die mensen omgaat en daar heb je dan wel gesprekken mee van goh ik zie dat je met die en die optrekt en dan probeer je dat wel open te gooien, maar uiteindelijk gaat het dan weer bergafwaarts en gaat het mis. En dan ben je gewoon iemand kwijt.

J: Ja jammer.

K: Ja heel jammer. En als die doorstroom sneller zou kunnen of er zouden meer geschikte plekken komen, dat ze in ieder geval.. kijk dat iemand heel bijvoorbeeld voor een half jaar is, is alsnog wel te lang, maar voor een paar maanden is, dat is het probleem niet. Maar daarna wel. Die mensen hebben ook geen uitzicht meer he. Want niemand wil hun hebben, je zit op een plek waar je eigenlijk niet hoort, ja wat ga je dan doen? Is het dan gek dat je in gebruik gaat?

J: Belemmert de woningmarkt en de wachtlijsten daarvoor ook die doorstroom?

K: Ja ook. Maar wat soms ook lastig is, als iemand hele hoge schulden heeft bij de woningbouwvereniging, dat iemand, nou ja eigenlijk vast zit. Die kan nergens heen. In Zwolle kan je dan niks meer. Je moet eerst die schuld hebben afbetaald.

J: Kijken jullie ook wel buiten de regio?

K: Ja.

J: Hoe zou jij de recidive van dakloosheid aanpakken?

K: Vind ik heel lastig. Want voor een heel groot deel ligt het ook wel aan hun eigen keuzes die ze maken. Maar wat ik misschien wel echt in de ideale wereld zou willen, is dat je toch wel wat meer ehm.... Je hebt ook zo veel verschillende organisaties. Creating Balance doet dit, wij doen dan dit. Als jij een langere periode met iemand meeloopt, dat je bijvoorbeeld echt iemand van de straat af aan kan meenemen. Wat meer outreachend werken zeg maar. En dat echt de begeleiding bij één persoon zou blijven liggen en dat je dan een hele poos met iemand mee kan. Ik denk echt dat dat ook veel zou schelen.

J: Op alle gebieden dan. Het aanbod is redelijk groot in Zwolle dan, ook qua vrijwilligersorganisaties en zo. Maar dat dat misschien juist ook zorgt voor verschillende gezichten.

K: Ja, want je hebt bijvoorbeeld als iemand op straat leeft dan krijg je iemand van Streetcare. Binnen Streetcare verandert er ook heel vaak personeel. Dus dan krijg je contant iemand nieuw waardoor je helemaal geen vertrouwensband kan opbouwen. Heb je iemand eindelijk zo ver dat hij bij de Herberg is, dan krijg je één van ons. Nou wat vaak heel goed werkt is dat wij echt bepaalde dingen voor hun kunnen regelen. Dus daarom krijg je vaak echt wel een soort van band. Je kan wel band scheppen met iemand. Maar, dan krijgen ze na die zes tot 8 weken krijgen ze in het toewijzingsoverleg iemand anders toegewezen. Waardoor diegene de

begeleiding op zich gaat nemen. Nu is het zo dat als diegene bijvoorbeeld Leger des Heils krijgt, dat Leger des Heils de begeleiding verder niet meer mag doen, ambulant zeg maar. Dus dat betekent dat als iemand eerst door het Leger des Heils begeleidt wordt, dat er weer een nieuwe komt zodra hij op zichzelf gaat wonen. En dan heb je nog de gewone personeelsswisseling tussendoor. Dus dat iemand jou begeleidt en die gaat bijvoorbeeld weg en je krijgt weer een nieuwe. Er is ook iemand bij ons die al weet ik veel hoe lang bij Creating Balance, maar die heeft vanuit daar denk ik al wel zeven begeleiders gehad. Die gaat daar op een gegeven moment tegenaan trappen. Ook zijn eigen gedrag heeft een aandeel daarin maar ja. In een ideale wereld zou het zo zou dat je gewoon heel lang met iemand meekan en dat je ook eigenlijk van hieruit misschien wel de straat op gaat en mensen probeert binnen te halen.

J: Wat zou er beter kunnen? Hier of in de zorgketen in Zwolle in het algemeen.

K: Oh een heleboel haha. Nee er is altijd wel te verbeteren. Want ik ben toen begonnen bij dagopvang Bijour en toen had je gewoon dat de dak- en thuislozen in de dagopvang zaten en die gingen 's avonds dan naar de nachtopvang, daar gebeurde niks. Er was wel een maatschappelijk werker op de achtergrond en die maakte een of ander mooi plan maar daar gebeurde niks mee. En als je dat vergelijkt met hoe het nu is, 10 jaar later, dan is er echt al wel een heleboel verbeterd. Maar ik denk dat er altijd dingen verbeterd kunnen worden. Bijvoorbeeld zoals bijvoorbeeld met de gemeente, soms zijn we al heel blij dat mensen überhaupt hier zijn. Maar dan moet je zo nog zover krijgen, normaal gesproken, nu met corona kunnen we dan een mailtje sturen om iemand in te schrijven, maar dan moet iemand op gesprek bij de gemeente, die krijgt daar een formulier, die moet naar ons, dan moeten ze weer naar de gemeente, dan heeft iemand geen ID-kaart, nou dan ga je weer naar de gemeente om die aan te vragen, moet je wachten en daar weer naar toe om hem op te halen. Al dat soort dingen zijn voor sommige mensen echt enorme drempels. Voordat je dat allemaal gehaald hebt... Dat is soms echt onbegonnen werk. Dus in dat soort dingen zit echt wel verbetering. En ook denk ik bijvoorbeeld, nou bij ons ook genoeg. Ik denk in het pand, hoe dat gaat. Maar ook bijvoorbeeld in de schoonmaak hier. Echt wel genoeg dingen haha.

J: Wat gaat er hier wel heel goed?

K: Ik denk dat wij goed samenwerken. Wij proberen zo goed mogelijk te communiceren, wat soms best wel lastig is omdat je elkaar soms heel weinig spreekt. Dus ik denk dat wij als team heel sterk zijn. En ik denk ook wel dat wij nou best wel laagdrempelig zijn voor cliënten. Dus dat ze ook gewoon voor een paar dagen hier durven te komen en dan weer weg te gaan. En dat is wel dubbel, want voor sommigen is het ook wel moeilijk. Sommigen noemen het ook wel de Helberg haha. Maar het is ook voor een heel aantal een veilige plek dus sommigen die dan weer weg zijn die komen dan ook wel eens terug om even gedag te zeggen. Ze noemen het wel de Helberg, maar toch kijken ze achteraf er echt wel goed op terug. Ik probeer ook altijd, als cliënten dat willen, en ze stromen vanuit hieruit door naar een eigen woning of beschermd wonen, probeer ik ook altijd daar naartoe te gaan. Om het af te sluiten zeg maar. We hebben laatst ook een email gehad van iemand die was heel dankbaar. En daarvoor doe ik het. En hij had ook echt zoiets als ik ooit wat voor jullie kan doen laat mij dat weten. Ik wil dat graag doen want jullie hebben dat ook voor mij gedaan. En dat soort dingen motiveert. Ik denk dat we dan ook wel goed werk doen.

J: Als de begeleiding wordt overgedragen aan een andere organisatie en iemand krijgt een eigen woning, dan zijn jullie eigenlijk niet meer in beeld?

K: Nee klopt. Dan stopt het bij ons. En wij hebben natuurlijk nu wel die Housing First trajecten. Maar dan zijn er een aantal cliënten, niet veel, die dan begeleiding houden van ons.

J: Oké, zijn er nog dingen die je graag kwijt wil of waarvan je denkt dat is voor mij nog belangrijk om te weten.

K: Nee eigenlijk niet. Ik vond het ook niet zo spannend als eerst haha.

J: Haha nee gelukkig valt het mee he. In ieder geval heel erg bedankt voor je medewerking.

K: Ja natuurlijk, hopelijk kan je er wat mee.

J: Dat komt vast goed. Bedankt en tot ziens.

Bijlage 3. Interviews organisaties

Interview 1.

Geïnterviewde: Deborah de Korte (D)

Organisatie: Leger des Heils van de straat Terneuzen

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 18 augustus 2020 om 10.15 uur

Duur: +/- 45 minuten

Locatie: Vanuit huis

J: Ten eerste wil ik je alvast erg bedanken voor je medewerking aan mijn onderzoek. We hebben het net al even gehad over mijn onderzoeksonderwerp en waar wij het nu over gaan hebben. Ik denk dat wij ongeveer drie kwartier met elkaar in gesprek zijn. Heb jij van de voren nog vragen?

D: Nee, laten we maar beginnen.

J: Oké, kan je mij vertellen wat jou functie is?

D: Ik ben eigenlijk gewoon groepsbegeleider. Wij hebben net een reorganisatie gehad. Voorheen deden wij ook de PW-schappen. Maar dat is nu naar de ambulante medewerkers gegaan. Zij zijn nu ook een soort van betrokken bij ons team. Die hebben ambulante deelnemers maar die doen nu ook de PW-schappen van onze

J: Hoe ziet de nachtopvang in Terneuzen er uit? Is het ook een dagopvang of alleen een nachtopvang?

D: Nee het is beide. Ik sta eigenlijk gewoon op de groep en we hebben nu in verband met de reorganisatie een herstart afdeling. Voorheen was dat van Domus. Domus is dus eigenlijk de dubbele diagnose afdeling. Maar dat is nu dan eigenlijk begeleid wonen geworden. Herstart product heet dat. Dat is eigenlijk meer terug de maatschappij in en daar zitten vaak mensen met trajecten van een jaar ongeveer en die krijgen dan extra steun en begeleiding om weer op het juiste pad verder te kunnen gaan. Dus het is eigenlijk een combinatie van onze afdeling samen met de dag- en nachtopvang. We hebben een hele kleinschalige dag- en nachtopvang. We hebben hier dan vijf kamers, waarin op dit moment één persoon per kamer verblijft en op dit moment op één kamer twee mensen in verband met corona. Dus op dit moment zes mensen. Normaal gesproken kunnen we voor 11 personen plek hebben.

J: Oké, dus de mensen hebben best wel veel privacy, je slaapt bijvoorbeeld niet op een grote slaapzaal.

D: Ja, dat is eigenlijk allemaal sinds na de reorganisatie zo gekomen. Ongeveer vanaf maart dit jaar. Voorheen hadden we dus inderdaad ook gewoon twee slaapkamers. Eén vrouwenkamer en één mannenkamer, dan sliepen ze dan inderdaad ook gewoon op stapelbedden. Maar nu hebben we gewoon eigen kamers. Het beleid is ook heel erg veranderd. Mensen hoeven niet per se om een bepaald tijdstip hun bed uit, ze mogen zich overdag ook even terugtrekken op hun slaapkamer, ze hebben veel meer vrijheden. Ze mogen zelf hun lunch klaarmaken of hun ontbijt pakken.

J: Hebben die veranderingen een positief effect?

D: Ja, heel erg. Het ligt natuurlijk ook wel een beetje aan de groep die je binnen hebt. De ene groep is gewoon een hele rustige, zelfredzame groep en dan heb je weer een tijdje een groep met mensen die allemaal veel aandacht nodig hebben en waar er elke keer weer dingen escaleren. Maar goed op dit moment hebben wij eigenlijk vanaf maart loopt het gewoon al heel erg goed. Mensen proberen ook met elkaar dingen op te pakken zoals schoonmaken en zo. Ze zien dingen, ze voelen zich ook meer verantwoordelijk omdat ze ook meer verantwoordelijkheden krijgen. En ook het feit dat ze zich overdag terug kunnen trekken op hun kamer, dat is heel conflict vermijdend. Als ze altijd met z'n allen op de dagopvang zitten, dan konden de mensen zich niet echt terugtrekken om het moment dat het wat grilliger werd en dan waren er gewoon toch best wel vaak conflicten. En nu zie je gewoon meer dat mensen zichzelf kunnen terugtrekken en daar ook gebruik van maken.

J: Is de dagopvang ook een voorwaarde om in de nachtopvang te verblijven?

D: Nee we hebben ook niet echt activiteiten of zo op de dagopvang.

J: Is het wel dezelfde ruimte?

D: Ja, het is gewoon één gebouw.

J: Maken veel mensen dan ook gebruik van de dagopvang?

D: Ja, zeker. Mensen kunnen douchen, er is een rookhok, we eten daar gezamenlijk. 's Avonds koken de deelnemers altijd zelf. Dus één iemand kan zich opgeven om de maaltijd te bereiden. Dat kunnen ze 's ochtends doen. Diegene krijgt dan boodschappengeld mee en die gaat boodschappen doen en die kookt dan en dan wordt er gewoon gezamenlijk gegeten.

J: Is het prettig om een nachtopvang te combineren met een dagopvang? Ik kan mij dat wel voorstellen omdat je dan zicht hebt op wat er allemaal gebeurt.

D: Wij hebben altijd een dag- en nachtopvang gehad dus of het prettiger is dat weet ik niet. Maar ik vind het sowieso goed om er zicht op te hebben ja.

J: Zodra mensen boodschappengeld meekrijgen, dan gaat dat altijd goed? Het komt niet voor dat het geld opgaat aan andere zaken zoals drank en drugs?

D: Wij hebben daar een systeem voor. We geven een aan uitgaven mee, die laten we tekenen. Dus als iemand 10 euro meekrijgt dat zetten wij dat op een briefje en dan moet hij zijn handtekening daarop zetten. Dan haalt hij boodschappen, komt hij terug en levert hij het bonnetje in en dan vervalt dat briefje. En dat systeem hebben we dus ontwikkeld omdat het in het verleden nog wel eens mis wilde gaan. Maar ik kan nu ook wel zeggen dat de laatste anderhalf jaar niemand is verdwenen met het geld.

J: In hoeverre werken mensen aan hunzelf en aan hun terugkeer in de samenleving?

D: Dat hangt een beetje af per persoon. De één is echt heel gemotiveerd en die heeft echt een drang op weg te komen. Ze krijgen een traject aangeboden van drie maanden in eerste

instantie. Dat wordt ook benoemd bij de intake. Het doel is dat je binnen drie maanden doorstroomd. Heel realistisch is het niet altijd want dat lukt gewoon niet altijd binnen drie maanden. Er wordt wel gekeken naar hoe goed iemand gemotiveerd is en hoe goed doet iemand zijn best om hier daadwerkelijk weg te komen. En aan de hand daarvan kan iemand nog verlenging krijgen. Wij hebben afspraken waar wij mee werken waarbij de persoonlijk begeleider die gaat dan in gesprek. Bij de intake is het eerst vooral informatie opvragen en afspraken maken en huisregels tekenen en dat soort dingen. Na een week of binnen die week wordt er dan met de persoon gekeken naar zijn doelen en waarnaar hij wil uitstromen. Dan is het wel altijd direct duidelijk dat uitstroom noodzakelijk is. Dit is geen permanent verblijfsadres. En dan wordt er op die afsprakenkaart gezet waar iemand aan gaat werken. Meestal is dat gewoon huisvesting, uitkering aanvragen of werk of inkomen regelen, adreswijziging doen, een ID-kaart aanvragen of DigiD aanmaken. Ja die dingen komen meestal als eerste aan bod en daarna is het gewoon tijd om uit te stromen.

J: Wat doen jullie met mensen die alle regels aan hun laars lappen en geen vooruitgang willen of kunnen boeken?

D: Nou dat beleid wordt nu ook wel iets strikter. We hebben een tijd gehad waarin we toch wel zeiden we zijn het Leger des Heils Maar op een gegeven moment zie je ook dat dat bij bepaalde mensen gewoon geen vruchten afwerpt. Als mensen zelf echt laten merken niet gemotiveerd te zijn, niets te willen doen dan is dat ook je eigen keuze maar dan hebben wij ook een grens. Er wordt wel gewoon gezegd als jij laat zien dat je het wil, dan hebben wij een hele lange adem, en als dingen niet lukken dan proberen wij het met je samen. Dan geven we iemand heus wel een extra kans of geven we iemand meer tijd. Als iemand zelf al aangeeft van he ik wil niet, dan houdt het gewoon op op een gegeven moment. Maar dan krijgt iemand eerst nog een keer verlenging om zichzelf nog te bewijzen na die verlenging wordt er dan nog wel geëvalueerd en soms krijgt iemand dan nog een kans. Maar dan kan het ook zijn dat we zeggen dat het niet ophoudt. We hebben het aangeboden maar je wil niks dus dan kunnen wij jou ook niks meer bieden.

J: Als je kijkt naar cliënten die voor de eerste keer naar de nachtopvang komen en cliënten die bekend zijn in het wereldje, zit daar een verschil in die groepen?

D: Nou wat ik vaak wel zie is dat mensen die dit nog niet eerder hebben meegemaakt, en hier dan belanden, dat is dan vaak voor die mensen emotioneel heel zwaar. Dat kan je gewoon duidelijk zien. Die vinden het vaak ook moeilijk om hier aan te kloppen en in dit circuit opgenomen te moeten worden zeg maar. De mensen die het kennen die weten wat er van hun wordt verwacht. Voor hen kan het ook moeilijk zijn maar die mensen zijn vaak al wat meer gehard. En dan mensen voor wie dit nieuw is en die dit echt verschrikkelijk vinden die gaan dan wat meer aan mijn hart. Ik zal daar eerder voor zwichten. Je hebt ook mensen die daarin al gehard zijn maar het net zo vervelend vinden. Ik vind dat je daar als hulpverlener ook rekening mee moet houden.

J: Welke groep is makkelijker te begeleiden?

D: Dat hangt wel een beetje van de persoon af. Dat kan je niet allemaal over één kam scheren. Maar ik denk wel dat de mensen die echt niet in dit circuit zitten en hier belanden door bijvoorbeeld domme pech, die hebben vaak meer kansen om weer terug op de rit te komen dan mensen die dat al jaren aan het proberen zijn. Want die hebben ook vaak problematiek waardoor het niet lukt wat ze willen bereiken.

J: In hoeverre sluit het zorgaanbod in jullie regio aan op de groep daklozen met meervoudige, complexe problematiek?

D: Nou wij hebben dan vooral samenwerking met Emergis, of nou ja samenwerking, het is een ketenpartner waarmee wij contact hebben over cliënten met psychiatrie of een verslaving. Qua gehandicaptenzorg heb je dan Bravo, je hebt nog AZ, dat is dan maatschappelijk werk. Maar ik kan wel zeggen dat het systeem ik denk door heel Nederland niet altijd afdoende is voor mensen. Het sluit niet aan. Of het kastje naar de muur verhaal, of organisaties die zich terugtrekken. Toevallig hebben we nu iemand in huis die wij een traject willen aanbieden, maar wij zijn er van bewust dat als wij nu zeggen jij mag hier starten, dan gaat iedereen zich terugtrekken dan weten wij nu al dat men gaat zeggen, oké, deze man heeft straks een dak boven zijn hoofd, dus dan zijn wij er vanaf. Dat klinkt heel hard. Maar dat ik wel een beetje de realiteit. Terwijl wij dan zien dat de persoon waar het nu over gaat gewoon een hele complexe problematiek heeft en een heel laag IQ. Eigenlijk zou hij gewoon een WOZ-indicatie moeten hebben en in de gehandicaptenzorg moeten worden opgenomen. Nu maken wij de afweging om hem een traject te geven. Kijk hij is dakloos, dus wat dat betreft is hij een kandidaat voor ons. Maar hij is veel meer dan dat. Als jij dat stukje dakloosheid afnemen. Dan komen al die andere dingen er ook bij, en alle andere organisaties trekken zich terug.

J: Ik vind het wel apart om te horen dat organisaties zich dan zo gemakkelijk terugtrekken uit hun zorgplicht.

D: Ja. Maar dat is wel echt de realiteit hoor.

J: Heb je enig zicht op hoe groot de groep daklozen is die elke keer weer terugkomt?

D: Van iedereen die hier binnenkomt?

J: Ja.

D: Ik denk zo'n 50%.

J: Dus best wel een grote groep.

D: Ja.

J: Wat is er echt kenmerkend aan die groep?

D: Ehm. Ja ik denk toch wel verslaving. Dat is echt wel een grote oorzaak van het niet op de rit kunnen houden van de goede dingen. Gewoon verkeerde prioriteiten.

J: Hoe zorgen jij en jou collega's er dan voor dat die groep zo duurzaam mogelijk uitstroomt?

D: Wij proberen mensen vaak wel bewust te laten worden van de verslaving die er speelt. We geven wel aan van joh zolang die verslaving jou prioriteit blijft dan zal het voor jou heel lastig worden om iets te vinden en te blijven behouden. Dat stuk bewustwording proberen wij wel mee te geven. We willen graag dat mensen uitstromen maar bij sommige mensen weet je gewoon van de voren al dat het misgaat. Soms is het dan beter om die persoon (nog) geen

eigen woning te geven maar te richten op een ander doel. Daar proberen wij wel naar te kijken.

J: Als er iets is wat er in jou ogen echt beter zal kunnen, wat zou dat dan zijn?

D: Ik denk sowieso de samenwerking met ketenpartners. Ja en natuurlijk – dat is een landelijk probleem – het aanbod van woningen. Dat zijn van die wensen... Dat is hetzelfde als je iemand naar een afkickkliniek stuurt waarvan je denkt het is leuk dat je het probeert, en ik ben echt niet pessimistisch hoor maar soms weet je het gewoon. Wij hebben bijvoorbeeld ook Dat is hier echt een begrip. Ik weet niet of je dat kent?

J: Nee.

D: Nou dat is een plek, een afkickkliniek. Maar het is het epicentrum van het drugsgebruik om maar even zo te zeggen. Dan denk je van ja, dat zou wel eens een wens zijn dat er gewoon goeie afkickklinieken zijn waar niet gebruikt wordt en waar echt intensief wordt gewerkt aan herstel.

J: Kunnen jullie mensen ook doorsturen naar andere regio's? Of proberen jullie zo veel mogelijk binnen de regio te kijken?

D: Dat doen we wel heel breed eigenlijk. We hebben laatst nog een jonge jonge naar een kliniek in Eindhoven gestuurd omdat we dachten dat dat wel echt bij hem zal passen. Dus we kijken wel wie waarbij gebaat is. We hebben ook wel eens mensen die naar Amersfoort gaan. Dus we zitten wat dat betreft niet echt aan de regio gebonden.

J: Zijn er ook dingen die juist wel heel erg goed gaat?

D: Nou op dit moment is de reorganisatie wel een dingetje die hoog in het vaandel staat. En we zien ook echt wel succes dus dat is leuk om te merken.

J: Waar ik dan wel nieuwsgierig naar ben, is hoe je op die dunne lijn balanceert van een prettige en veilige omgeving voor bewonder maar ook geen luxe hotel. Hoe doen jullie dat?

D: Ja daar moet je echt een balans in zien te vinden. Voor de reorganisatie hadden we het uitgangspunt van weet je, er stonden hier houten tafels, plastic stoelen, de vraag of er niet een keer een bank kom komen werd allemaal weggeveegd. Het moet hier niet te leuk worden en mensen moeten hier zo snel mogelijk weg willen. Dat is nu eigenlijk helemaal omgedraaid. We hebben het nu heel leuk aangekleed. Er staan planten en bloemen, er zijn leuke stoelen, er is een tv, hoek, het is gezellig ingericht. Dus dat is nu helemaal omgedraaid. En we moeten ook nog wel even afwachten wat voor effect dat gaat hebben. Maar ik denk dat dat ook te maken waar je als persoonlijk begeleider of groepsbegeleider op aanstuurt. Kijk maar wat je doet en doe maar lekker. Maar ik probeer altijd te kijken of ik elke dag iemand kan spreken. Als mensen dan in die huiskamerachtige setting zitten dan ga ik er gewoon bij zitten en dan vraag ik gewoon eens van he waar ben je mee bezig, zijn er nog dingen waarmee ik je kan helpen, waar loop je tegenaan, enzovoort. Maar als mensen zich terug willen trekken dan kan dat ook. Op één of andere manier loopt dat gewoon goed. Ik was in het begin ook best wel sceptisch daarover. Maar het stukje menselijkheid wat men hierdoor ervaart en voelt, en het gevoel van huiselijkheid maakt dat men denk van ja dit is fijn. Maar dan zou het nog fijner zijn als het iets voor mijzelf was. Ik kan er natuurlijk nog niet zo heel veel van zeggen want

het is natuurlijk nog niet zo lang zo vanaf maart. Maar ik ben tot nu toe positief verrast. Het kan natuurlijk ook wel zijn dat dit wel iets bij mensen oproept. Ik sprak laatst iemand die hier nu al even weg is, die zei van oh ik zou bijna weer terug willen komen.

J: Haha dat is nou ook weer niet de bedoeling.

D: Haha nee zeker niet.

J: Hoe kijk jij aan tegen vrouwen in hetzelfde gebouw? Levert dat problemen op?

D: Ja, kijk, vrouwen zijn vrouwen haha. Op dit moment hebben wij twee vrouwen binnen. Er is eigenlijk geen gedoe behalve onder die twee vrouwen onderling. De verhouding tussen de mannen en de vrouwen gaat op dit moment heel prima. We zijn een soort van kleine familie want het is natuurlijk heel erg kleinschalig hier. Ik weet niet hoe dat bij jullie bij de Herberg is. Maar de meeste opvangen in Nederland zijn een stuk groter dan wat wij hier bieden. Kijk er eten hier soms vijf mensen mee aan tafel. Dan zit er nog een begeleider bij en dan eet je gewoon met z'n zessen gezellig aan tafel te eten. Dan zit je gewoon met drie mannen, twee vrouwen en een begeleider. Dat werkt wel hoor. Het is gewoon gezellig. Ze zorgen een beetje voor elkaar. De een die doet de was, de ander gaat stofzuigen enzovoort.

J: Zit er ook een nadeel aan die kleinschaligheid?

D: Ik ervaar dat niet zo. Ik vind het gewoon heel fijn dat ik met alle deelnemers persoonlijk contact heb en dat ik ze allemaal op een dag kan spreken. Ja de een heeft wat meer aandacht nodig dan de ander. Maar ik vind het niet nadelig eigenlijk dat het zo kleinschalig is.

J: Begrijp ik dan goed dat je ongeveer elke werkdag met elke cliënt even een gesprekje aangaat?

D: Ja. En sowieso elke dag wel een contactmoment. We hebben natuurlijk de afdeling herstart ook nog. En sinds de reorganisatie staat we alleen op twee afdelingen. Aan de andere kant is dat ook wel heel druk maar doordat je niet veel mensen hebt rondlopen zie je elke dag wel iedereen. Het kan ook zijn dat je één deelnemer van de opvang maar even kort hebt gesproken. Dat gebeurt ook wel. Maar als ik vandaag vraag aan iemand hoe het is en die persoon heeft hulp nodig maar ik heb er geen tijd voor die dag, dan is de kans groot dat ik de volgende dag daar wel tijd voor kan maken. Ja zo werkt het gewoon. Het is niet dat wij weken van te voren afspraken moeten maken omdat we anders geen tijd hebben.

J: De mensen die op dit moment bij jullie verblijven, zijn dat mensen die zich over het algemeen redelijk goed kunnen redden?

D: Ja dat is heel verschillend. Want het is wel echt de doelgroep dak- en thuislozen. De ene ligt in een scheiding en is daardoor zijn huis en zijn baan kwijtgeraakt, en de ander heeft bij wijze van bijna een trippeldiagnose dat je denk van oh ja er speelt hier wel heel veel. LVB, en een verslaving, en nog psychiatrie. Ja dat is allemaal ... dat is het hele pakket zeg maar.

J: Gebruik is niet toegestaan bij jullie?

D: Nee. Binnen in huis sowieso niet. Als mensen onder invloed zijn is het anders, de regel is zolang wij of anderen geen last van jou ervaren, dan ben je welkom.

J: Als je die mensen bij elkaar zet, de een met een echtscheiding en de ander met een trippeldiagnose, versterkt dat elkaar of heeft dat juist een positief effect?

D: Soms wel soms niet. Er zijn mensen die zich mateloos irriteren aan het gedrag van een ander. Of aan de beperking van een ander. Maar er zijn er ook die juist proberen andere bij te sturen of te helpen. We zien hier ook vaak dat de wat oudere mensen soms de ouderrol ten opzichte van jongeren aannemen. Dat is ook leuk om te zien. Dat gaat vaak ook wel goed. Soms werkt dat nog beter is mijn ervaring dat ze het onderling benoemen dan dat wij als begeleiding ons ermee bemoeien.

J: Oké, ik denk dat ik al heel wat te weten ben gekomen. Zijn er nog dingen die jij graag nog wil zeggen of benoemen?

D: Ehm, ik zou het zo niet weet. Ik heb inderdaad al best veel verteld.

J: Oké, nou heel erg bedankt voor je tijd en moeite! En nog een fijne dag verder.

D: Ja graag gedaan. Ik hoop dat je er wat mee kan. Succes ermee. Tot ziens.

Interview 2.

Geïnterviewde: Ilken (I)

Organisatie: Zienn opvang & ondersteuning Leeuwarden

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 19 augustus 2020 om 14.00 uur

Duur: +/- 45 minuten

Locatie: Nachtopvang Zienn Leeuwarden

J: Ten eerste wil ik je alvast erg bedanken voor je medewerking aan mijn onderzoek. Ik vind het erg leuk dat ik ook hier kon komen en de nachtopvang van binnen kon zien. We hebben het net al even gehad over mijn onderzoeksonderwerp en waar wij het nu over gaan hebben. Ik denk dat wij ongeveer drie kwartier met elkaar in gesprek zijn. Heb jij van de voren nog vragen?

I: Nee.

J: Oké, nou je hebt mij natuurlijk al een kleine rondleiding gegeven, maar kan je mij wat meer vertellen over deze nachtopvang.

I: Ehm ja natuurlijk. Nou wij zijn de nachtopvang in Leeuwarden van Zienn. Mensen komen hier vanaf 5 uur binnen. Dan moeten ze hier bij het loket hun spullen afgeven en door de metaaldetector lopen. En als alles dan goed is dan worden ze naar hun kamer begeleid. Rond half 7 krijgen ze een warme maaltijd aangeboden die wordt door onze kok bereid. Dit kunnen ze eten in de huiskamer, zoals je hebt gezien. En dan moeten ze 's ochtends ook weer weg. Ehm, nou daarnaast hebben wij ook een crisiskamer. Die zit in het begin bij de detectiepoort. Als mensen nieuw komen en we weten niet wie ze zijn of als mensen midden in de nacht komen dan worden die in de crisiskamer geplaatst. Je weet gewoon niet wat je dan in huis hebt weet je en dan soms ook in het weekend blijven ze daar het hele weekend tot wij er weer zijn voor een intake en anders één nacht.

J: Begrijp ik daaruit dat jullie in de weekenden niet aanwezig zijn voor begeleiding?

I: Ja, dat klopt. Ik ben met twee andere collega's en wij werken gewoon van maandag tot vrijdag op kantoortijden. 's Avonds en in de weekenden is er een portier aanwezig die de bewoners binnenlaat.

J: Ik vind het op het moment heel erg rustig hier, hoe en waarmee begeleiden jullie dan cliënten? Want als jullie op kantoortijden werken dan heb je weinig contactmomenten met de cliënten.

I: Nou ik moet zeggen dat het nu wel uitzonderlijk rustig is haha. Je zag misschien mijn collega net al zitten met een cliënt,

J: Oh ja natuurlijk. Dat heb ik wel gezien.

I: Ja, nou we proberen dus in de ochtend bij het ontbijt of bij het koffiemoment de mensen te spreken. Vanuit daar proberen we ook afspraken te maken en dan kunnen mensen hier gewoon overdacht terecht.

J: Wat voor begeleiding bieden jullie de cliënten?

I: Nou in eerste instantie hebben we met iedereen een intakegesprek. Vanuit daar wordt er een plan gemaakt en gekeken op welke leefgebieden hulp nodig is en dan gaan we verder kijken. Denk aan schulden veel mensen hebben huurschulden, maar ook verslavingen en psychosociale problematiek speelt vaak wel een rol bij deze mensen. Wij proberen dan zo veel mogelijk binnen drie maanden iemand naar een eigen woning te krijgen. Ook al is dit niet altijd haalbaar. Het eerste doel is altijd een inkomen creëren want vaak hebben de mensen dat niet. We vragen dan een dakloosheidsuitkering voor de mensen aan en regelen daarvoor ook een postadres anders kan dat allemaal niet he.

J: Als je 's ochtends een afspraak maakt met mensen 's middags, komen ze dan ook altijd opdagen?

I: Ja toch vaak wel. Ik denk dat in ongeveer 9 van de 10 keer iemand wel komt. Maar dat komt ook doordat wij 300 meter verderop de dagopvang hebben waar veel cliënten verblijven. Dan is de stap hierheen ook heel gemakkelijk. Plus we hebben de lekkerste koffie hahaha.

J: Haha ja dat vertelde je net al. Wat ik mij dan wel afvraag. Volgens mij is het echt een dunne lijn waar je op moet balanceren tussen het zo prettig mogelijke omgeving creëren voor cliënten om aan hun herstel te werken en dat het ook geen hotel wordt. Hoe zien jullie dat? Want ik merk dat ik het hier behoorlijk luxe vind, helemaal vergeleken met de Herberg.

I: Ja daar heb je wel gelijk in. Kijk wij zijn volgens mij een van de luxere nachtopvangen in Nederland. En dan is het soms inderdaad heel moeilijk om ervoor te zorgen dat mensen zich hier niet thuis gaan voelen. Ik hoor altijd alleen maar slechte verhalen over Groningen en de Herberg en dan is het aan de andere kant wel goed dat men hier met twee personen op een kamer kunnen slapen. Dat helpt enorm mee aan het veiligheidsgevoel. Denk bijvoorbeeld ook aan kwetsbare mannen zoals homo of een man die zich van binnen vrouw voelt. Dan is het goed dat we deze mensen apart kunnen zetten van andere mannen. Je moet niet een travestiet bij een andere vent op de kamer zetten, maar ja waar wel weten wij soms ook niet dat is nog wel eens onderwerp van gesprek want je gaat ze ook niet bij de vrouwen neerzetten.

J: Dat is wel lastig ja. Maar hoe zorgen jullie er dan voor dat mensen zich niet thuis gaan voelen en wel weer willen doorstromen?

I: Wij proberen ons echt zo veel mogelijk te houden aan de termijn van drie maanden. Eigenlijk zodra het inkomen al rond is proberen we echt te hameren om mensen in beweging te krijgen en dat is wel eens lastig. Kijk wij worden ook wel het goedkoopste hotel van Nederland genoemd haha. Dat is aan de ene kant een compliment maar aan de andere kant willen we dat helemaal niet. Kijk mensen betalen hier +/- 5 euro per nacht en dan krijgen ze gratis eten en drinken en dan gaan ze overdag door naar de dagopvang waar ze ook nog eens voor een habbekrats kunnen gaan eten. Ook worden de kosten van de uitkering afgetrokken en dan zien ze helemaal niks van dat geld. Kijk weet je wat het grote probleem is. Weet je hoe veel een daklozenuitkering in Zwolle is?

J: Ehm nee ik heb geen idee.

I: Is misschien wel eens leuk om op te zoeken. Maar hier in Leeuwarden is de daklozenopvang volgens mij het hoogste van allemaal. Volgens mij is uit mijn hoofd een minimale bijstandsuitkering 1000 per maand en de daklozenopvang is 800 per maand. Nou ga jij maar eens rekenen. Een of andere oelewapper heeft bedacht dat je voor 200 in de maand de

huur, gas, water en licht en alle andere vaste lasten kan betalen. Dat snap je toch niet. Hier betalen de mensen iets van 160 per maand en hebben dan overnachting en eten en drinken. Ze houden hier dik veel geld over elke maand.

J: Maar dat doen cliënten dan met het geld wat ze overhouden?

I: Opmaken. Opmaken aan leuke dingen. Het zou vind ik veel beter zijn als mensen 50 euro per week aan leefgeld krijgen zodat ze de rest kunnen sparen voor belangrijke zaken.

J: Zitten mensen bij jullie ook in budgetbeheer? Is dat een voorwaarde?

I: Nee. Dat kunnen wij niet verplichten budgetbeheer is vanuit de gemeente aangesteld en daar hebben wij niks mee te maken. Als mensen dat niet willen dan zijn ze daar niet tot verplicht.

J: Wat zijn volgens jou de voornaamste oorzaken van dakloosheid?

I: Pfoeh, eens even denken. Vind ik moeilijk om te zeggen. Ik denk dat eenzaamheid een grote rol speelt en toch ook wel verslavingen aan drank of drugs of psychologische problemen die mensen hebben. Ja dat denk ik eigenlijk. Je hebt ook een grote groep LVB'ers en mensen die toch een beetje verward zijn.

J: Zit er ook een verschil in de groep mensen die hier voor het eerst komen, die voor het eerst dakloos zijn en mensen die hier voor de zoveelste keer op de stoep staan?

I: Ja, dat denk ik zeker wel. Ik denk, eh, hoe zeg ik dat, ik denk dat de groep mensen die terugkomen, de draaideurklanten he, dat die vaker of dat daar vaker meervoudige problematiek speelt. Er is vaker sprake van een combinatie van psychische problematiek en verslaving. En ze gaan ook vaak juist met de verkeerde mensen, met de dezelfde soort mensen om. Dat heb je ook veel. Ja. Kijk wat wel eens gebeurd is dat een bijvoorbeeld een gebruiker een kamer krijgt. En dan vragen wij opeens af waar Jantje, en Pietje, en weet ik het wie zijn. Nou dit zitten dan allemaal op die kamer bij de persoon die die kamer heeft gekregen. Soms zitten ze wel met z'n vijven op een kamer van 12 m². Dat verzin je toch niet. Nou en dan gaat het weer mis en dan staan ze allemaal weer bij ons op de stoep. En ik denk dat de mensen die hier voor het eerst komen, die voor het eerste keer dakloos zijn, ten eerste niet in die wereld bekend zijn en dan ook sneller en gemotiveerder zijn om weer hun eigen huis terug te krijgen. Ik zie dat verschil wel goed ja.

J: Steekt dat dan niet aan dat je 'nieuwe' cliënten hebt maar ook mensen met complexe, meervoudige problematiek?

I: Nee dat vindt ik meevallen. Kijk er zijn echt clubjes onderling, zo heb je de alcoholisten bij de alcoholisten en de gebruikers gaan met de gebruikers om snap je. Ik heb niet het idee dat ze elkaar echt aansteken met hun gedrag, of het gebruik en zo. nee dat niet.

J: Wat mij ook opvalt is dat veel cliënten bij de Herberg uit andere zorgtrajecten komen. Zien jullie dat ook?

I: Eh, pffff even denken. Dat weet ik niet echt denk ik. Het is mij in ieder geval niet ten zeerste opgevallen ofzo nee. Nee dat weet ik niet daar kan ik geen uitspraken over doen.

J: Oké, kijk ik bedoel dat mensen bij de nachtopvang verblijven, dan uitstromen naar een andere woning of een anders zorgtraject starten, en dat dat dan wordt stopgezet door de zorg of door de cliënt zelf om wat voor reden dan ook. Heb je geen idee hoe groot die groep is die dan weer hier terugkomt?

I: Ehm, nee. Ik denk dat dat wel meevalt. Kijk wat er vaak natuurlijk gebeurt is dat als iemand een ander zorgtraject heeft en dat gaat niet goed waardoor de zorgaanbieder uiteindelijk de zorg stop moet zetten, dan wordt er 9 van de 10 keer wel gekeken naar een andere plek voor de cliënt. Dus dan komt iemand niet zo snel hier terecht denk ik. Tenzij er echt geen andere oplossing is of dat de cliënt zelf de zorg heeft beëindigd.

J: Wat mij ook opvalt is dat zodra iemand in de gevangenis zit, dat het traject wordt beëindigd en dat ze daarna weer opnieuw moeten beginnen. Hoe is dat hier geregeld?

I: Ehm, nou dat is heel afhankelijk van de periode waarin ze naar de gevangenis moeten natuurlijk. Maar bij ons is het zo dat de begeleiding dan wel stopt omdat wij simpelweg niet iemand kunnen begeleiden die er niet is.

J: Ook als iemand een paar dagen moet zitten? Dan wordt het bed gelijk vergeven?

I: Bij ons heeft niemand vaste bedden. Elke avond weer krijgen ze een bed toegewezen gekregen als ze zich op tijd hebben ingeschreven op de lijst.

J: Ah zo. Ik snap het. Jullie werken ook met een inschrijflijs.

I: Ja.

J: Oke, maar dan moet iemand dus als hij terugkomt uit de gevangenis helemaal opnieuw beginnen?

I: Bij ons wel, maar het is niet zo dat de zorg stopt. Wij hebben van Zienn ook een forensische afdeling die dat soort cliënten dan oppakken. Zij onderhouden volgens mij contact met de cliënten die vastzitten. En soms is het zo dat iemand daarna weer terug bij ons komt inderdaad maar dan nemen wij wel contact op met de forensische afdeling of zij van te voren al met ons. Zo kan soms de hulpverlening al wel verdergaan en hoeft iemand niet helemaal opnieuw te beginnen maar dat hangt ook af wat de op de forensische afdeling is gedaan om iemand te helpen en hoe lang deze persoon de gevangenis in moest.

J: Doen jullie ook wat aan preventie van dakloosheid?

I: Onze organisatie natuurlijk wel, maar wij als nachtopvang eigenlijk niet. Het is ook echt heel moeilijk om deze mensen in beeld te krijgen wanneer ze nog niet bij ons bekend zijn.

J: Wat mij ook opvalt is dat er een grote groep is waar meervoudige, complexe problematiek opspeelt, je hebt net zelf al benoemd dat dat vaak ook de groep is die recidiveert in dakloosheid. Maar in hoeverre vindt je dat het zorgaanbod in de regio aansluit op juist deze complexere groep daklozen?

I: Ehm, nou we hebben natuurlijk een aantal klinieken in de buurt hier. Kijk veel daklozen hebben dan veel last van een verslaving en daarbij komt dan ook psychische problematiek

kijken. Dat zorgt ervoor dat de mensen niet helder zijn en daar dan verkeerde keuzes door gaan maken. Dus in principe proberen we die mensen vaak te stimuleren om zich te laten opnemen in een kliniek dat kunnen wij natuurlijk niet zelf bepalen want dat moeten ze zelf ook willen maar goed ja zo lang die verslaving speelt blijven ze verkeerde keuzes maken en dan blijven ze terugkomen. Kijk wij kunnen wel regelen dat er een inkomen komt zoals een daklozenuitkering maar dan krijgt iemand uiteindelijk een kamer en dan gaat hij daar weer gebruiken, meestal met zijn vriendjes en dan gaat het geld op aan drugs of aan drank of andere dingen en wordt uiteindelijk de huur niet meer betaald en komt iemand weer bij ons terug uiteindelijk. Dat is een cirkel die we heel vaak zien. Dus we proberen men echt aan de sturen op een behandeling in een kliniek ook.

J: Wat doe je dan met mensen die dat echt niet willen?

I: Ja dat is een lastige groep, we proberen die uit te laten stromen en zien die dan vaak toch weer terugkomen en dan moeten we weer iets nieuws proberen. Het is wel een groep waar je creativiteit wel goed van pas komt soms haha. En soms is het ook gewoon zoals het is en kun je die mensen niet altijd helpen.

J: Hoe zit het met bijvoorbeeld wachtlijsten voor die behandelingstrajecten?

I: Ja die zijn er wel hoor in afkickklinieken, soms duurt het wel maanden voordat iemand überhaupt in aanmerking komt. Dat is wel moeilijk.

J: En je hebt mij net de crisiskamer laten zien voor mensen die nieuw binnenkomen, wat doe je als iemand midden in de nacht in crisis raakt? Verhuis je die persoon dan naar die kamer?

I: Dat hangt ervan af. Die kamer moet ook vrij zijn natuurlijk. In principe bellen we de crisisdienst zodra er iemand in crisis raakt. Met hen wordt dan overlegd wat we gaan doen en of we iemand daarheen kunnen plaatsen. Soms kan dat niet en dan vinden wij het prettig, en de bewoners meestal ook, om in de crisiskamer te verblijven. We hebben daar vierentwintig uur per dag cameratoezicht en er hangt ook een kastje waarmee je direct contact kan maken met de portier.

J: Ja precies. Ik vind het erg goed dat jullie zo'n aparte kamer hebben. Hoe ervaren jullie het contact met de crisisdienst?

I: Wel prima. De crisisdienst is ook een onderdeel van Zienn. Dat contact loopt wel goed.

J: Is er wel eens sprake van wachtlijsten?

I: Wachtlijsten? Nee dat niet. Want dan is toch het hele doel van de crisisdienst weg?

J: Ja, precies. Maar wat uit mijn eerdere onderzoek naar voren kwam, is dat het vaak moeilijk is om iemand meteen in de crisisdienst te plaatsen als hij het nodig heeft doordat het daar vaak vol is.

I: Ja maar wachtlijsten hebben wij hier niet hoor. Soms komt het voor dat iemand niet meteen terecht kan en dan is onze crisiskamer een goede uitkomst om zo toch de boel wat meer in de gaten te houden.

J: Maar wat doen jullie dan als iemand bijvoorbeeld door drugsgebruik in een psychose raakt en extreem gedrag vertoont waardoor je iemand eigenlijk niet meer kan houden?

I: Dat is soms moeilijk hoor. We willen niet iemand op straat zetten en dat soort mensen passen ook niet bij de crisisdienst dan moet iemand echt worden opgenomen.

J: Maar daar is juist de crisisdienst voor bedoeld?

I: Ja, voor verwarde personen, maar zodra iemand verslavingsproblemen heeft en echt dreigend en gevaarlijk overkomt dan is de crisisdienst van Zienn daar niet geschikt voor.

J: Oké, en als we kijken naar de actualiteiten, wat speelt daar dan een rol. Hebben jullie bijvoorbeeld veel te maken met enorme wachtlijsten voor woningen wegens de krappe woningmarkt.

I: Ehm ja helaas zien wij dat ook terug. We hebben het streven iemand binnen drie maanden uit te laten stromen naar een kamer maar vaak lukt dat niet en daar speelt het aanbod van de woningmarkt en woningbouw ook een rol in zeg maar.

J: Hoe proberen jullie die cliënten gemotiveerd te houden voor een woning als ze zo lang moeten wachten?

I: Nou wij willen echt dat mensen zo snel en goed mogelijk uitstromen maar dat kan dus niet altijd en dan proberen we soms in de tussentijd al andere dingen aan te pakken zoals bijvoorbeeld dagbesteding. De meeste bewoners hebben geen dagbesteding en verblijven dan ook vaak bij de dagopvang hier om de hoek, maar dan wordt er dus wel eens gewerkt aan bijvoorbeeld het verkrijgen van inkomen door werk om zo de mensen wel in beweging te houden. We willen niet dat mensen niets gaan zitten doen in de tussentijd dat ze moeten wachten op een woning. Dan gaan ze zich ook vaak te snel thuis voelen in de nachtopvang.

J: Ik heb gezien dat jullie een aparte afdeling voor vrouwen hebben en ook voor de jeugd, ik was blij om dat te zien. Hoe gaat dat?

I: Ja heel erg goed. Wij zijn ook blij dat wij deze groepen apart van elkaar kunnen houden. De vrouwen en de jongeren tot 23 jaar zitten op aparte afdelingen met aparte doucheruimtes, toiletten, huiskamers en rookruimten. 's Avonds worden de afdelingen afgesloten en als ze ergens onze hulp bij nodig hebben kunnen ze ons via de intercom bereiken. Vroeger was het zo dat we nog wel doorzichtig glas hadden en dan moesten de vrouwen van hun slaapzaal naar de douches door de gang en dan stonden alle mannen voor het raam te kijken. Nou dat willen we hier gewoon niet hebben dus dat is nu glas waar je niet door heen kunt kijken. Maar we hebben niet veel vrouwen hoor we hebben er op het moment twee en die slapen allebei op een aparte kamer.

J: Verminderd dat bijvoorbeeld ook prostitutie van vrouwen dat ze op een aparte afdeling zitten?

I: Dat weet ik niet. Kijk ik weet natuurlijk dat het hierbinnen niet gebeurt omdat ze geen tot weinig contact met elkaar kunnen hebben maar wat er buiten allemaal gebeurt daar hebben wij geen zicht op natuurlijk.

J: Hoeveel plekken hebben jullie?

I: Wij hebben plek voor meer dan 50 mensen. Maar eigenlijk laten we altijd maar een maximum van 40 mensen toe.

J: Oké, eigenlijk hebben jullie heel veel hier ik mis hier alleen nog een buitenruimte.

I: Klopt maar je moet het ook niet te luxe maken hier he haha.

J: Haha, nou naar mijn mening is het hier al aardig luxe op het moment. Maar als jij één ding kan noemen wat er niet zo goed gaat of wat er beter kan, wat zou dat dan zijn?

I: Eh, pfoehh, nou ik denk toch echt de hoogte van de daklozenuitkering vanuit de gemeente. Mensen krijgen 800 in de maand waarvan 160 wordt afgetrokken voor hun verblijf hier en eten en drinken is hier gratis en bij de dagopvang spot goedkoop. Mensen houden dan een groot bedrag per maand over dat 9 van de 10 keer opgaat aan de verkeerde dingen. Dat is enorm zonde. Kijk het is eigenlijk gewoon onaantrekkelijk om uit te stromen voor de mensen, want ja het is hier voor een nachtopvang redelijk luxe, en als ze een kamer krijgen hebben ze opeens allemaal vaste lasten zoals huur, gas water en licht waar ze nu niet over na hoeven te denken. Ik vind echt dat die daklozenuitkering zwaar verlaagd moet worden. Het is voor de mensen veel te aantrekkelijk om op deze manier te blijven leven. Ja.

J: En afsluitend, wat gaat er hier juist heel goed?

I: Nou ik vind dat de inrichting juist ook weer een positieve werking heeft. We hebben de huiskamer waar men relaxt een praatje met de begeleiders kan maken, maar er is ook een aparte ruimte als er gevoeligere dingen besproken moeten worden. En wat echt heel goed is, is dat er kluisjes zijn op de kamer. Ik hoor wel eens van mensen dat ze dan bij een nachtopvang slapen en bij wijze hun telefoon, rookwaar en andere kostbare spullen in de onderbroek stoppen bij het slapengaan omdat ze niet veilig zijn van hun bezittingen. Nou dat wordt hier helemaal wegegenomen doordat we eigen kluisjes hebben op de kamer.

J: Oké, nou ik denk dat mij wel een heleboel duidelijk is geworden. Ik wil je bedanken voor je medewerking en ook voor het feit dat ik een rondleiding kon krijgen, zo is het voor mij ook wat tastbaarder hoe het reilen en zeilen in de opvang gaat.

I: Ja precies ik ben niet zo van de telefonische interviews ik vind het veel fijner dat ik je het kom laten zien dan weten we beide gelijk waar wij over praten.

J: Ja, nou heel erg bedankt, werk se nog en tot ziens.

I: Graag gedaan, wel thuis en succes nog met je onderzoek. Tot ziens.

Interview 3.

Geïnterviewde: Claudia Verdaasdonk & Marie de Vries (C&M)

Organisatie: Nachtopvang Het Witte Huis Vlissingen

Interviewer: Juli Wedzinga (J)

Datum en tijd: 20 augustus 2020 om 09.30 uur

Duur: +/- 45 minuten

Locatie: Vanuit huis

J: Ten eerste wil ik jullie alvast bedanken voor jullie medewerking aan mijn onderzoek. Vinden jullie het fijn dat ik nog even vertel waar ik het over wil gaan hebben?

C&M: Ehm nee ik vind het wel fijn dat je het nog even vertelt.

J: Ik ben in eerste instantie nieuwgier naar jullie organisatie, hoe ziet dat eruit? Wat kunnen jullie de mensen bieden, hoe werkt het daar, enzovoort. Daarnaast wil ik het inhoudelijk gaan hebben over jullie functie en welke functies de medewerkers bekleden. Wat zijn de taken en verantwoordelijkheden die daarbij horen. Tevens wil ik graag weten wat jullie als oorzaken van dakloosheid en oorzaken van recidive van dakloosheid zien, en hoe kenmerkt de recidiverende groep daklozen zich. Ook wil ik graag jullie ervaringen horen met een aantal opvallende zaken uit mijn onderzoek. Afsluitend zou ik graag willen weten hoe jullie omgaan met de woningkrapte en andere zaken waar jullie tegenaan lopen.

C&M: Oké, nou daar kunnen wij wel antwoord op geven. Haha.

J: Oké dat is fijn haha. Zouden jullie eerst wat kunnen vertellen over Het Witte Huis. Want ik heb begrepen dat jullie een nachtopvang hebben en ook een vierentwintig uren opvang. Klopt dat?

C&M: Ja dat klopt. We hebben een nachtopvang voor 10 personen, en we hebben dan inderdaad ook een vierentwintig uren opvang en daar hebben we 17 éénpersoons kamers en daar mogen de mensen maximaal een jaar verblijven. En in de nachtopvang is het zo dat ze eigenlijk zodra de uitkering rond is of zodra ze iets van inkomen rond hebben, dan krijgen ze eigenlijk een datum dat ze door moeten stromen naar eventueel een kamer of iets dergelijks. Of naar de vierentwintig uren opvang.

J: Is het een voordeel dat er een vierentwintig uren opvang verbonden zit aan de nachtopvang?

C&M: Ehm, ja ik denk het wel. Ik zie nog mensen die het echt nodig hebben, want de periode in de nachtopvang is natuurlijk vrij kort. En sommige mensen hebben zulke multiproblematiek dat het toch wel fijn is dat ze een langere periode hebben om nog wat meer dingen op de rit te zetten voordat ze zelfstandig gaan wonen.

J: Dus er zit eigenlijk geen termijn aan de nachtopvang?

C&M: Nou ik in principe wel. Ik denk dat wij ongeveer drie maanden noteren om alles recht te krijgen en dat is wel lang. Wij proberen ervoor te zorgen dat er zo snel mogelijk inkomen is zodat wij met mensen verder kunnen. En dan gaan we al kijken als mensen verder kunnen, wat ze daarbij dan nog meer nodig hebben. Sommige mensen hebben echt alleen maar die start nodig en die kunnen op en kamer en dan gaan ze het op een kamer zelf verder doen. Maar wij doen ook wel echt toe leiden naar zorg en kijken naar wat iemand nodig en kunnen

we dat pakketje afleveren zeg maar. Ik merk wel dat de vraag naar de vierentwintig uursopvang niet veel groter is dan de vraag naar een kamer. Ik denk dat dat wel een beetje hetzelfde is.

J: Waar selecteren jullie iemand op? Stel er komt iemand binnen, op basis van welke eisen besluiten jullie of die persoon geschikt is voor de nachtopvang of de vierentwintig uursopvang?

C&M: Mensen starten altijd in de nachtopvang. Want daar komen ze zonder inkomen en bij de vierentwintig uursopvang moeten ze hun eigen bijdrage betalen. Dus ze starten eigenlijk altijd in de nachtopvang. Het gebeurt echt een enkele keer dat iemand die wordt dan dakloos en die heeft al een inkomen en er is plek in de vierentwintig uursopvang en daar speelt dan ook al vaak ambulante begeleiding en die melden ze dan aan en vragen of die persoon dan bij de vierentwintig uursopvang kan komen. En wat ook wel eens is is dat ze dan in de nachtopvang komen maar dan toch bijvoorbeeld binnen een week het inkomen al rond is en dat ze dan toch naar boven kunnen.

J: Hoe ziet de begeleiding in de nachtopvang er uit?

C&M: Nou in principe is de nachtopvang echt een bed, bad, brood voorziening. Mensen melden zich aan om 17.00 uur, dan hanteren we een afvallijst, dus degene die de meeste nachten heeft geslapen als er nieuwen komen die valt dan af, die moet dan weer naar buiten. En daarnaast hebben we voor die cliënten van de nachtopvang hebben wij het instaproject voor dak- en thuislozen en daarin krijgen zij begeleiding, en die begeleiding is vanuit het 8-fasenmodel en vanuit krachtwerk en ja dat is eigenlijk gewoon in eerste instantie het opstarten van een briefadres, aanvragen van een uitkering, kijken of er schulden zijn, kijken of iemand in staat is om weer zelfstandig te wonen of dat er mogelijk ambulante begeleiding nodig is. We zien ook een enorme toename is psychiatrische problematiek. Dus als iemand er voor open staat gaan we ook kijken of we iemand daarin kunnen ondersteunen om iets van een behandeling te kunnen regelen via de huisarts, maar we merken wel dat dat allemaal heel lang duurt, daar staan wel lange wachtlijsten voor.

J: Je zegt dat er een toename is van cliënten met psychiatrische problematiek, hoe kan je dat verklaren?

C&M: Ja wij denken dat dat komt doordat de GGZ gewoon enorme wachtlijsten heeft waardoor mensen toch niet op tijd de juiste hulp krijgen die ze nodig hebben. Ik denk dat dat het is. Dat ze daardoor dan ook hun woning kwijtraken en daardoor dan dus ook met hun problematiek hier terecht komen. In de opstart zien we ook dat er echt hele lange wachtlijsten zijn, dus dat soms mensen hier ook echt moeten wachten op hulp.

J: Werkt het voor cliënten erg demotiverend dat er voor veel plekken gewoon een enorme wachtlijst is?

C&M: Nou in de verslavingszorg zie ik dat de mensen echt teleurgesteld zijn, je ziet mensen echt in nood zitten. Dat merkt ik wel echt. Als je dan ziet dat mensen een half jaar moeten wachten voordat ze al een eerste gesprek hebben, met een verslavingsverpleegkundige ofzo. Ja dat is gewoon heel vervelend.

J: Hoe gaan jullie met deze groep om? Hoe zorg je ervoor dat je het voor de mensen toch zo prettig mogelijk maakt in de tijd dat ze moeten wachten?

C&M: Ik denk echt veel bespreekbaar maken en tijd voor maken. En kijken misschien op andere manier bij andere organisaties kijken. Maar in Zeeland is dat gewoon heel moeilijk. Je bent toch gewoon van één grote aanbieder of misschien nog een kleintje, en ja die zitten gewoon snel vol. En soms zijn er mensen die een traject in Schotland willen of Zuid-Afrika, maar dat is eigenlijk zeldzaam.

J: Kunnen jullie ook buiten de regio kijken?

C&M: Dat is echt heeeel erg lastig voor ons. Dat gaat eigenlijk niet.

J: Hoe komt dat?

C&M: Nou dat merk je dat eigenlijk elders al heen snel de deur dichtgaat. Want wij hebben natuurlijk zelf een GGZ-instelling, dat is Emergis dan waar wij dan ook onder vallen. Dus dat maakt het gewoon heel lastig we kunnen eigenlijk nooit ergens anders terecht. Ten minste ik heb het nog nooit meegemaakt. Ook omdat we ook regiobeleid hebben zodra iemand ergens anders vandaan komt dan gaan we die niet begeleiden en al helemaal vanwege wachtlijsten omdat anders onze Zeeuwse inwoners ook niet aan bod komen.

J: Kan het regiobeleid in dat geval soms ook de mogelijkheden beperken?

C&M: Ja ik denk het wel, maar ik denk ehm. Kijk je zou het dan om moeten draaien. Wij hebben hier een opvang in Zeeland nou daarnaast zijn er nog twee opvangcentrums in Zeeland, één in Terneuzen en één in Goed, die zijn van het Leger des Heils maar die hebben maar een heel beperkt opvangaanbod. En wij natuurlijk ook maar tien. Voor ons is het regiobeleid in die zin, als iedereen de trein pakt naar waar die stopt: Vlissingen. En iedereen die denkt nou dan ga ik maar naar de nachtopvang en zitten wij natuurlijk binnen no time vol met mensen uit het hele land en hebben we geen plek meer voor onze Zeeuwse mensen. Maar wat wij wel eens zien is dat mensen hier zich aanmelden en eigenlijk heel graag naar de randstad willen ook bijvoorbeeld omdat ze daar familie hebben wonen of bijvoorbeeld een kind, weet je wel. En dan is het heel lastig om die mensen daar binnen te krijgen. Of lastig.. eigenlijk lukt dat bijna nooit. Dan moet iemand daar echt werk gaan zoeken en dan daar gaan wonen. Op een andere manier gaat dat niet. Van de nachtopvang daar kan je geen gebruik maken. Die mensen kom ik wel eens tegen.

J: Ja, precies. In die zin is die regiobinding ook wel nodig anders trekt iedereen naar bepaalde plekken. Maar het kan dus soms ook beperkend werken.

C&M: Ja zeker. Ik heb wel één keer een cliënt gehad, dat is dan echt een uitzondering op de regel, die wilde echt heel graag naar daar waar zijn netwerk zat, maar omdat zijn laatste adres hier in Zeeland was, werd hij echt op deze regio aangewezen. Toen ben ik toch gaan bellen met die opvang en brieven gaan sturen en uiteindelijk hebben ze hem daar toch opgenomen. Dus soms werkt dat toch wel. Maar goed dat zijn dus echt de uitzonderingen.

J: Wat kunnen jullie mij vertellen over jullie functie?

C&M: Hier binnen het Witte Huis hebben we een groep sociaal pedagogisch werkers waarvan een deel mbo en een deel hbo geschoold is. En we hebben dan nog maatschappelijk werkers, waar wij er dan twee van zijn. Daar hebben wij er vier van en dan hebben we nog een teamleider, secretaresse, een administratief medewerker die ook de inkomensbeheer van de cliënten doet. En een kok hebben we in dienst. De maatschappelijk werkers houden zich bezig met alle aanmeldingen, alle intakegesprekken en daarnaast zijn wij casemanager. Dus samen met de SPW'ers begeleiden wij cliënten op echt alle leefgebieden.

J: Ja, en de SPW'ers die zijn dan meer, ehm...

C&M: Die staan echt op de groep. Die zitten ook bij de maaltijd, die draaien ook nachtdiensten. Die gaan ook naar afspraken met cliënten maar dat doen wij in principe ook. Dat ligt er maar net aan. Wij hebben ervoor gekozen om altijd met twee personen iemand te begeleiden zodat iemand eigenlijk altijd een aanspreekpunt heeft. en zeker omdat wij gewoon kantoortijden werken dan heeft iemand 's avonds ook gewoon iemand om contact mee te hebben. Op zich loopt dat goed.

J: Hoe ziet jullie populatie er nu uit? Hebben jullie ook vrouwen of jeugd?

C&M: Loopt echt heel uiteen. We hebben van 18 tot 86 jarigen ertussen.

J: En vrouwen? Die slapen op een aparte kamer neem ik aan?

C&M: Bij ons slaapt iedereen apart. We hebben bij de nachtopvang tien éénpersoonskamers en op de vierentwintig uursopvang zeventien éénpersoonskamers. Dus ze slapen allemaal apart alleen ze delen wel dezelfde sanitaire voorzieningen. Maar wij hebben niet veel vrouwen hoor. Wij hebben nu op dit moment één vrouw op de nachtopvang. En bij de vierentwintig uursopvang zo uit mijn hoofd ook één vrouw. We hebben wel echt aanzienlijk meer mannen dan vrouwen.

J: Bij de Herberg hebben we slaapzalen, maar ik kan mij voorstellen dat een één- of tweepersoonskamer voor bewoners een veel prettigere en veiligere omgeving is om aan hun herstel te werken. Ervaren jullie dat ook zo?

C&M: Ja. En naast dat veiligheidsgevoel, we hadden eerst tweepersoonskamers in de nachtopvang dat is sinds januari overgegaan naar éénpersoonskamers en de vierentwintig uursopvang is nu denk ik drie jaar éénpersoonskamers. En wat we gewoon merken is dat het voor de cliënten zelf gewoon prettig is maar ook voor ons als personeel. Want zo iemand komt met een onbekende op de kamer en daar gebeuren dan ook weer allerlei dingen, woordenwisselingen, irritaties enzovoort. En dan ben je als begeleider constant daar mee bezig en dan kan je eigenlijk niet iemand ondersteunen bij zijn eigen proces. Je bent vaker brandjes aan het blussen dan dat je iemand goed kan helpen. De mensen hebben ook niet zo veel keuze natuurlijk en nu hoef je je daar gewoon niet meer mee bezig te houden.

J: Volgens mij is het altijd best wel een dunne lijn waarop je als nachtopvang moet balanceren. Want aan de ene kant moet je een zo prettig mogelijke omgeving creëren waar mensen aan herstel kunnen werken, maar het moet ook niet te luxe worden waardoor mensen niet meer weg willen. Hoe gaan jullie daarmee om?

C&M: Hahaha. Dat is inderdaad een dingetje wel. Daar zijn we wel, ten minste als ik het bij mijzelf houd, daar ben ik wel altijd heel erg mee bezig. Ik ben daar wel altijd heel erg alert op. En soms glippen mensen daar wel doorheen hoor. Het is wel zo dat wij elke week een vergadering hebben. Ten minste dat proberen wij elke week wel te houden en anders om de week. En daarin bespreken wij cliënten maar daarin nemen wij vaak ook de begeleidingslijst door waar zeg maar alle trajecten in staan. Zodat we ... ook in de gaten houden. Want het gebeurde vroeger wel dat je mensen een beetje bemoeizorg achtig zijn of vermijdend zijn en dat je daardoor iemand gewoon een hele tijd niet ziet. En dan had je op een gegeven moment zoiets van goh hoe gaat het daar eigenlijk mee. En ook mensen die dan hospitaliseerden in de woonvorm. Het is natuurlijk wel ook zo dat mensen hier een bepaalde periode krijgen, en er wordt regelmatig in die vergaderingen gekeken hoe het met die trajecten staat en is alles een beetje rond. En als we de fase naderen waarin we bij iemand alles zo goed als rond hebben dan is het wel de bedoeling, ook al is het in drie maanden, dat iemand dan wel buiten verder gaat zoeken. Maar goed als er geen woningen zijn, wat soms heel erg moeilijk is, dan ben je toch wel langer aan het achten. Het hangt er toch wel een beetje vanaf. Wij streven altijd naar binnen een jaar weg, maar er ook mensen voor wie je een uitzondering maakt en die hier dan toch anderhalf of twee jaar zitten.

J: Bij de Herberg hebben we een aantal mensen rondlopen die al flink wat jaren bij de Herberg verblijven en waar eigenlijk geen andere geschikte plek voor is.

C&M: Ja dat hadden wij vroeger ook. Vroeger hadden we hier mensen die hier wel twaalf jaar woonden. En dat heeft ook heel veel moeite gekost om die uiteindelijk uit te laten stromen. Je hebt bijvoorbeeld ook mensen in huis die hebben een huurschuld, dus die kunnen niet uitstromen bij de woningbouw, ja wij hebben zelf ook geen mogelijkheden meer wij krijgen ook geen woningen meer vanuit de woningbouw. Dat was jaren geleden nog wel. Dat we dan zelf woningen konden huren en dat we dan via een driehoeksconstructie dan cliënten in konden zetten. En dan zie je vaak, als er toch heel veel schulden zijn, of er is in ieder geval een huurschuld, dat ze dan toch langer blijven hangen hier.

J: Wat zien jullie als de voornaamste oorzaken van dakloosheid?

C&M: Oei, dat is wel echt een moeilijke. Het is wel afwisselend maar ik denk toch vaak wel een combinatie van geen werk of inkomen hebben en psychische problematiek. Of eenzaamheid, het niet hebben van een netwerk. Je kan niet echt één ding noemen denk ik. Het is vaak ook een combinatie. Echt de multiproblematiek.

J: Zit er een verschil in de groep mensen die het daklozenwereldje al goed kennen en mensen die voor het eerst bij de nachtopvang aankloppen?

C&M: Het verschil is denk ik dat die groep draaideurcliënten bij ons toch wel vaak een groep met alcohol of harddrugsverslavingen die daardoor toch weer iedere keer toch weer hier moeten aankloppen doordat ze alles weer zijn kwijtgeraakt. Maar ik moet wel zeggen dat we de afgelopen jaren hier in ieder geval een enorme afname hebben gehad van draaideurcliënten.

J: Hoe komt dat?

C&M: Omdat wij eigenlijk al vrij snel met iemand ambulante begeleiding gaan bespreken en dat dan ook heel snel gaan inzetten en vaak zelf ook nog wel een periode ambulant begeleiden

zodat iemand echt wel gewoon redelijk goed erbij zit en er eventueel nog kan worden overgenomen door een andere begeleidingsorganisatie. We denken dat dat daar zeker mee te maken heeft.

J: Zijn die groep mensen makkelijker te begeleiden dan mensen die voor het eerst dakloos zijn geworden?

C&M: Nou wij vinden het juist vaak wel moeilijker. Gisteren hadden we dan ook weer iemand, die komt zich dan aanmelden voor de veertiende keer. Nou is dat wel heel uitzonderlijk hoor. Maar dan heb je wel weer van ja wat gaan we dit keer weer doen, je moet wel wat anders gaan bedenken want dat andere heeft niet gewerkt. Dus je moet weer een andere interventie gaan plegen en soms is dat dan ook maar gewoon van oké dan gaan we snel maar die uitkering aanvragen en dan snel op een kamer omdat we dan eigenlijk verder gewoon niks kunnen behalen. Dat heb je ook. Sommige mensen willen gewoon helemaal niks die willen gewoon hun leven leiden zoals ze het leiden, en die willen gewoon hun kamer en prima.

J: Wat mij is opgevallen is dat een groot deel van de cliënten in Zwolle uit andere zorg komen. Ervaren jullie dat ook?

C&M: Nee bij ons valt dat eigenlijk wel mee. Ja vanuit de GGZ wel. Op zich is dat niet iets wat heel opvallend is. Het komt bij ons denk ik vaker voor dat mensen nog totaal niet in zorg zijn.

J: Ook komt een groot deel van de mensen uit detentie. Vaak wordt dan een traject volledig stopgezet. Hoe werken jullie met de cliënten die een traject hebben en vervolgens een periode uit beeld gaan omdat ze naar de gevangenis moeten?

C&M: Nou bij ons is het zo dat iemand van de vierentwintig uursopvang in detentie moet, dat gaat hij wel uit de kamer, zodat hij plek maakt voor een ander. Maar dan komt ie wel boven aan de wachtlijst. Dus zodra iemand dan uit detentie komt, dan kan hij direct bij de nachtopvang terecht en dan gaat hij daarna zo snel mogelijk weer naar de vierentwintig uursopvang. Dat hangt ook wel een beetje van de periode af waarop iemand moet zitten. Is afhankelijk van de situatie.

J: En is er in de periode dat iemand in detentie zit ook contact met de cliënt of eigenlijk helemaal niet meer totdat hij weer op de stoep staat?

C&M: Dat is ook verschillend eigenlijk, bij de ene wel. Vaak als het vanuit de nachtopvang is dan denken we van joh hij is nu wel en we zien wel weer wanneer hij terugkomt. Maar inderdaad als je iemand van de vierentwintig uursopvang hebt die je al een poosje begeleid, dan ga je toch wel vaak zien we dan dat er ook wel contact is met maatschappelijk werk vanuit detentie.

J: In hoeverre doen jullie iets aan preventie van daklozen of met de groep dreigende daklozen?

C&M: Nou wij hebben hier ook het ... netwerk hier in Vlissingen. Daar is maandelijks een overleg en dan zitten er heel veel disciplines bij elkaar, daar zit de Positie en de woningbouw ook bij en dan is het eigenlijk zo dat de woningbouw aangeeft van daar en daar gaat het niet

goed en we hebben een vonnis aangevraagd, die mensen gaan uitgezet worden. En dan is het wel zo dat we met elkaar gaan kijken wat we kunnen gaan doen om te voorkomen dat die persoon zijn huis kwijtraakt want dan komt hij bij het Witte Huis terecht. In sommige gevallen zijn dat ook gewoon personen die je liever niet hier hebt. Dan gaan we eigenlijk alles op alles zetten om te kijken of die persoon daar toch kan blijven wonen. Dus door middel van het invliegen van ambulante begeleiding, dat soort dingen. Daar moet natuurlijk ook iemand wel aan willen mee werken. Maar in principe doen we daar wel wat mee. En verder hebben we nog een tak preventie dakloosheid. Die begeleiden eigenlijk de bankslapers zoals wij het noemen dus eigenlijk om dan alvast dingen op te starten zodat ze straks geen gebruik meer hoeven te maken van de opvang. Maar wij doen zelf eigenlijk niet veel aan preventie buiten het Open GZ-netwerk dan. Maar dan is het meestal al problematisch hoor anders wordt het nog niet in het overleg besproken. We zeggen ook als mensen zich hier aanmelden, en zeggen dat ze dan nog wel bij vrienden of familie kunnen slapen, dan zeggen wij dan ook dat men beter bij ons kan verblijven en de groep vrienden en familie als het ware kan bewaren wanneer je een keer niet in de nachtopvang terecht kan maar dat is altijd lastig hoor. Het is voor mensen echt een grote drempel om gebruik te maken van de nachtopvang als ze nog andere mogelijkheden hebben.

J: In hoeverre sluit het zorgaanbod in de regio Zeeland aan op de groep cliënten met een meervoudige, complexere problematiek?

C&M: Ja die groep hebben wij hier ook. En daar kunnen we soms gewoon niks voor doen. Dat is heel jammer. Dat zijn vaak mensen met een licht verstandelijke beperking, zware verslavingen en andere psychische problematiek. Dat soort mensen zetten gewoon hier heel de tent op z'n kop dus die kunnen wij niet gewoon niet hebben maar dat is elders ook. Dat is heel triest. Want deze mensen vallen gewoon tussen wal en schip.

J: Wat is er wel geschikt voor zo'n groep?

C&M: Nou ik denk dat het wel goed zou zijn als je, ik weet niet of dat dan in Zeeland moet zijn, maar dat je meer instelling komt die gespecialiseerd zijn in het begeleiden van deze groep mensen. En dan ook het GGZ en het stukje wonen, eigenlijk gewoon het hele plaatje want het zijn wel jongens die echt schreeuwen om hulp. Maar doordat ze dreigend zijn en soms ook gevaarlijk gaat niemand zich eraan wagen. En dat is gewoon heel triest. Ik heb wel eens gehoord dat ook iemand van Emergis daar heel lang heeft verbleven in de EBK, omdat ze die man niet konden vrij laten, en die man heeft gewoon twee en een half jaar moeten wachten op een plek bij de Kip. En dan denk ik dat er wel wat meer organisaties zoals de Kip nodig zijn in Nederland, waar dat soort mensen terecht kunnen. Want volgens mij in het aanbod echt minimaal. En ik snap het want het is een zware doelgroep maar het neemt wel echt toe. Het is echt een doelgroep die aan het toenemen is. In het land heb je natuurlijk wel forensische opvangplekken maar dan zitten mensen echt vast. Ik weet ook niet of dat altijd de bedoeling moet zijn. Soms kan dat iemand voor een periode wel helpen, maar dat is wel Ik denk dat het gewoon veel zou zijn als er veel meer dubbele diagnose afdelingen zouden komen waar mensen meer gericht hulp kunnen krijgen. Waar mensen wel gewoon kunnen gebruiken in combinatie met vierentwintig uursopvang achtig. En verpleging en met psychiatrie. Want dat hebben wij nu in Zeeland helemaal niet. Wij hebben van Emergis de dubbele diagnosekliniek maar als je daar één keer terugvalt moet je vertrekken. Het is puur op basis van, er wordt medicatie gegeven en we gaan kijken wat die persoon doet en kijken of hij nuchter blijft. Maar dat is natuurlijk wel een hele hoge verwachting van iemand die al jaren verslaafd is. Hier zijn er altijd wachtlijsten. Er moet eerst iemand overlijden voordat er plek is

voor de volgende. De plekken in Zeeland zijn gewoon heel beperkt voor de mensen met de problematieken die er zijn.

J: Hoe groot is de groep daklozen ongeveer die elke keer weer terugkomt?

C&M: Ja ik denk dat dat echt enorm is afgenomen. Als we kijken naar jaren terug dan is dat echt wel 60 a 70% was. Als we naar nu kijken dan denk ik dat we het echt over 10% hebben, misschien nog wel minder. We hebben echt heel erg met elkaar ingezet op die ambulante begeleiding na het Witte Huis en dan merk je tocht dat de mensen het redden. Dan kunnen ze toch met die ambulante begeleider, die dan ook wel meegaat naar afspraken of ook eens helpt bij het invullen van formulieren, dan zie je toch wel als ze daar dan een relatie mee opbouwen dat ze dan toch wel op tijd aan de bel trekken.

J: Dus als ik het goed begrijp is die nazorg echt veel beter geworden in de jaren.

C&M: Ja klopt. Maar degene die terugkomen zijn vaak ook degenen die geen nazorg willen accepteren.

J: Ja, maar die groep blijf je houden.

C&M: Ja, die gaan dat ook nooit accepteren. Vaak zijn dat ook verwarde mensen die dan ook net weer tussen wal en schil vallen want ze zijn niet verward genoeg om opgepakt te worden door de crisisdienst, maar ze zijn wel verward genoeg om het zelf niet te redden maar ook geen hulp te accepteren.

J: Hebben jullie een kort lijntje met de crisisdienst of is daar altijd plek?

C&M: Nee! Dat hadden we eerst wel. Dat moet nu allemaal via de huisarts of via de huisartsenpost. En die mogen dan voor ons de crisisdienst bellen. Ja het is echt belachelijk want crisisdienst is onderdeel van Emergis en wij zijn daar ook onderdeel van maar er heeft iemand bedacht dat wij niet goed kunnen oordelen wanneer iemand in crisis zit of niet.

J: Hoe lang gaat daar overheen?

C&M: Nou daar gaat wel een tijdje overheen hoor. We hebben wel eens iemand gehad die hier dagenlang in crisis was voordat hij naar de crisisdienst kon.

J: Zou dan beter of anders kunnen?

C&M: Ja dat zou wel anders kunnen. Ik denk dat als wij een directe lijn hebben met de crisisdienst dat, nou we hebben dat soms wel als iemand daar bijvoorbeeld al in behandeling was. Dan geeft de crisisdienst ook aan van bel als er wat speelt en dan merken we ook dat dat korte lijntje heel fijn is om even te overleggen. Maar zoals dat nu soms via wel 36 wegen moet dan is dat wel echt heel vervelend.

J: Wat zou er in jullie ogen beter kunnen?

C&M: Nou ja ik denk in het algemeen als we het over de crisisdienst hebben denk ik dat een kortere lijn met ons naar de crisisdienst en eigenlijk ook met de gehele GGZ. Ik merk vaak, wij zijn een onderdeel van, maar we moeten vaak nog langer wachten dan een particulier die

zich aanmeld. Omdat ze dan denken nou die zit nu toch bij het Witte Huis dus die zit voorlopig wel even goed. Verder denk ik dat we ook te maken hebben met de krapte op de woningmarkt. Maar we missen ook wel plekken voor mensen die eigenlijk niet alleen in een woning kunnen wonen, die eigenlijk bijna altijd begeleiding nodig hebben maar je wil ook niet dat het je buurman is snap je. Ze willen nu iedereen in de wijk hebben, maar wij denken dat het ook goed is als je een soort project hebt waar je wat woningen bij elkaar hebt waar je zulke mensen neer kunt zetten en dat je er dan toch wat meer grip op hebt waardoor je het voor de samenleving ook wat prettiger kan maken.

J: Dat zijn dan mensen die niet in aanmerking komen voor beschermd wonen?

C&M: Nee want dat zijn dan ook vaak mensen die geen diagnose hebben, kijk ze mankeren wel van alles maar er is geen diagnose gesteld. En vaak willen ze daar ook absoluut niet aan meewerken. Soms zit daar ook veel verslaving aan vast of is er sprake van veel overlast.

J: En afsluitend, wat gaat er eigenlijk heel goed?

C&M: Nou ik vind dat het hele ambulante de laatste jaren wel echt inkomst is en waar ook echt wel op gehamerd is in Zeeland. Ik denk dat dat nog wel wat meer mag komen maar dat is iets wat ik wel heel sterk vind. Daar zit soms nog wel verbetering in maar daar zijn ze ook mee bezig. Ja dat vind ik ook. Wij zien dat ook echt terug. En we maken er veel gebruik van. Dat vind ik echt heel positief.

J: Oké, nou ik denk dat ik wel heel veel te weten ben gekomen, jullie hebben mij veel verteld. Ik wil jullie heel erg bedanken voor de medewerking.

C&M: Ja graag gedaan natuurlijk. Jij nog heel erg veel succes met je onderzoek! Wij horen nog van je.

J: Komt goed, bedankt en tot ziens.

C&M: Tot ziens.

Bijlage 4. Verklaring gebruikte hulpmiddelen

Kom
verder

Verklaring gebruikte hulpmiddelen

Hierbij verklaar ik, dat ik het voor u liggende werkstuk/project zelfstandig en zonder gebruik van andere dan de aangegeven hulpmiddelen geschreven heb. De uit andere bronnen direct of indirect overgenomen teksten zijn op enigerlei wijze in de door mij geschreven tekst expliciet met bronvermelding verantwoord. Het werkstuk werd tot nu toe nog niet in dezelfde of in vergelijkbare vorm aan een examinerator of examencommissie voorgelegd. Ook is het werkstuk niet eerder in het openbaar verschenen.

Naam, achternaam:Juli Wedzinga.....

Plaats, datum:Zwolle, 24 augustus 2020.....

Handtekening:.....